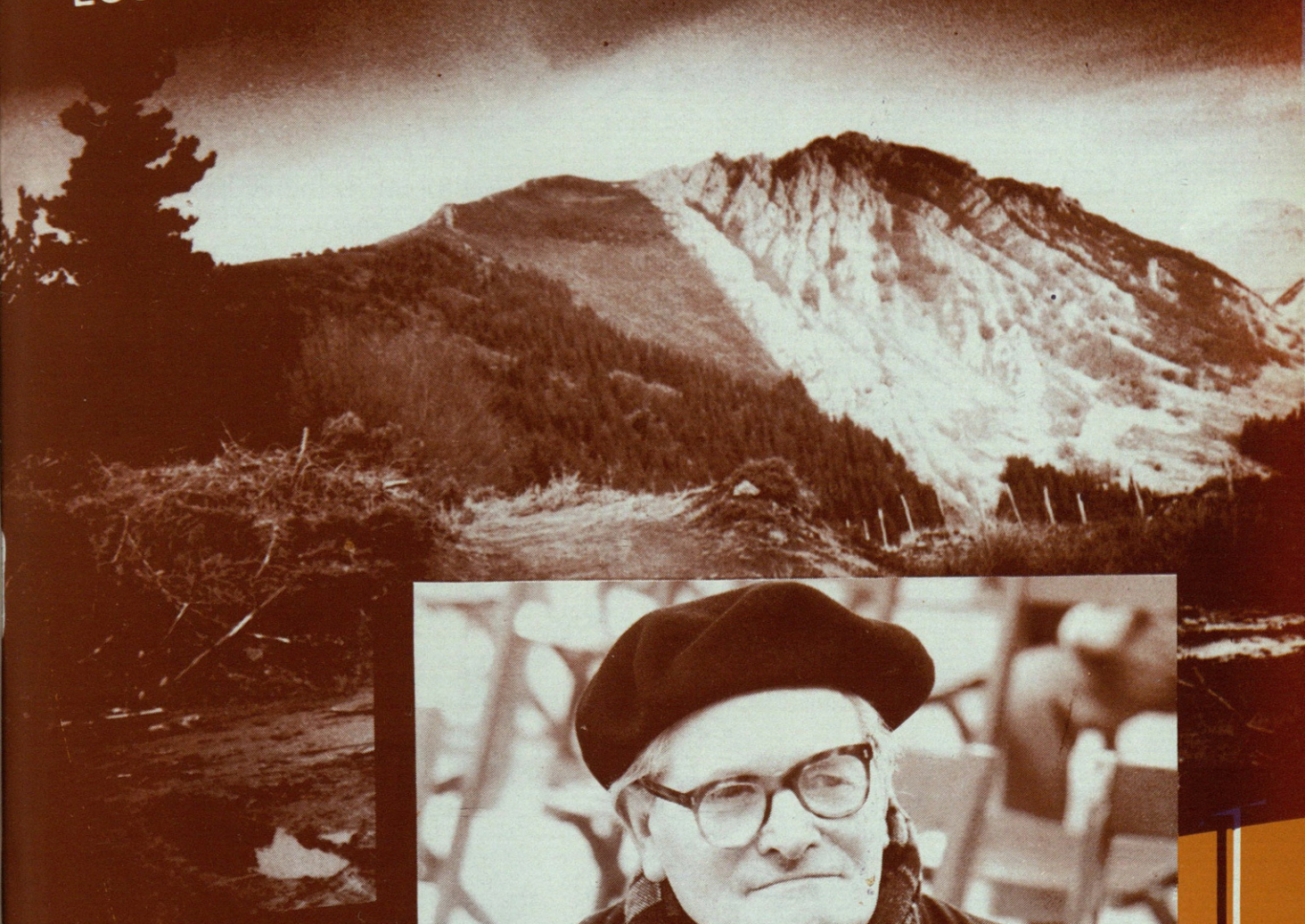

ARGIA

1985 — Martxo 3 — XLVIII urtea — 1.050 zenbakia. 110 pezeta / 6 libera

JOSU IRIGOIENEKIN:
GURE EKONOMIA
EUROPAKO ATARIAN

EUSKALDUNEN MENDI SAKRATUA AURKITU DA

Piarres Lafitte,
lan emankor baten amaiera

- Oiz mendiko tragedia: Bizitzatan garesti, dirutan merke
- Gipuzkoako EEPA: Doantasuna transferitzerakoan lortuko da

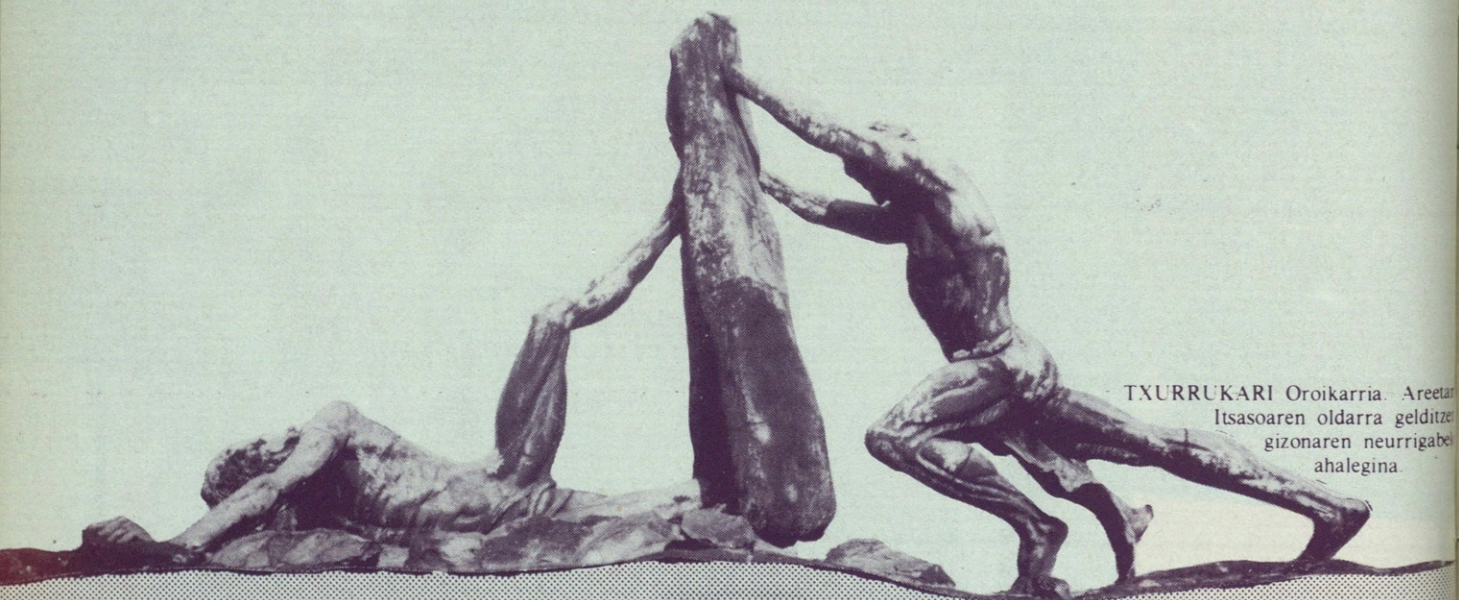
Gure ahalegina Bizkaia rentzat da.

Gaur, betiko moduan, gure herriaren bilakaerei laguntzeko gagoz.

Gaur, aurrera joteko sasoian, itxaropena oztopoen gainetik jarrita,
zerbitzu eta laguntzarako gure gogorik onena,
berriro eta gehiagotuz sortzen da.

Gaur, eta egunero, Bizkaiko izena ohore eta,
batez ere, konpromisu moduan daraman
Aurrezki Kutxaren lana, indarra eta ilusioak, ez dute huts egingo.

Berari erantzuten jarraituko diogu.

TXURRUKARI Oroikarria. Areetan
Itsasoaren oldarra gelditze
gizonaren neurrigabeko
ahalegina

BIZKAIKO
AURREZKI KUTXA

CAJA DE AHORROS
VIZCAINA

Bizkaiko Foru Diputazioak sortu eta bultzatutako Erakundea.

1.050 zenbakia

4.- Aste giroa.

POLITIKA

- 10.- Ttamtaka. Esteban Galar.
11.- Lankide Aurrezkiko Josu Irigoienekin EEEd. Iñaki Zubiondo.
15.- Mundua ez da borobila. Fanxin.
16.- Zer pasatzen da Etiopian? Pablo Sastre.
18.- Drogak, drogazaleak. Puerto Ricoren historia. Maite Erro.
20.- Irakurleak mintzo.

ERREPORTAIK

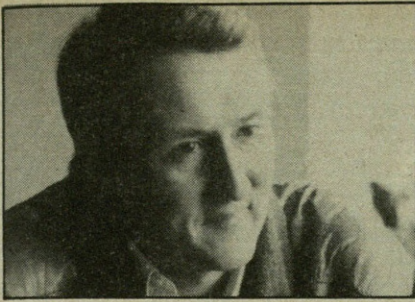
- 22.- Oiz mendiko trajedia. Zergati baten bila. J.M.-Laura Mintegi.
26.- Ikastolaren dohantasunaz. Karmelo ikastolakoak eta EEPA.
28.- Euskaldunen mendi sakratua aurkitu da. K.Landa-A.Azkar-gorta.

KULTURA

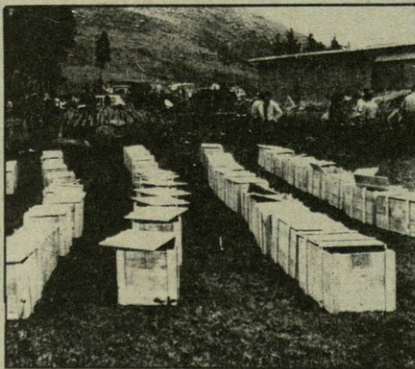
- 31.- Kulturaren ataria.
32.- Salvador Spriu, agur. J.M. Pastor.
33.- Piarres Lafitte hil zaigu. J.L.
34.- Zestoako Zinema Topaketatik. kezkatu. Zine Kluba.
35.- Nafarroako bertsolari txapelketa 85. P.U.
36.- EHEk ekintza ugari aurtan egiteko. J.M.
37.- Hernaniko Udal Antzerki Lantegikoekin. M.A.
38.- Txutxumutxuka. Sabin.

ETA BESTE...

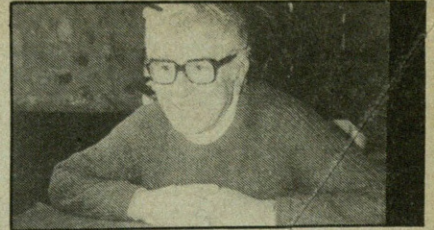
- 40.- Jo...adarra.
41.- Bertsoak: Txoriari. Jokin Arregi.
42.- Azkena: Balere Bakaikoa.

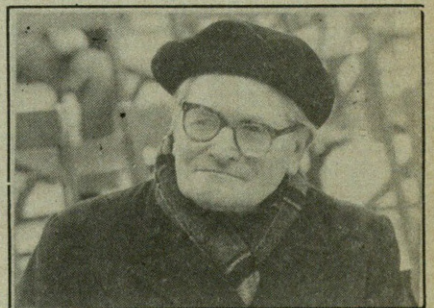
Europako Ekonomi Elkartean sartzeko akordioa sinatzeko Madrilgo gobernuaren bultzadak ematen ari dena. Lankide Aurrezkiko - Departamento de Estudios - delakoak lan bat aurkeztu berria du: gure baserria egotera berriaren aurrean. EEEd orokorrean Hego Euskal Herriari ekarriko dizkion ondorioez mintzatu gara Josu Irigoienekin. 11.orr.

Pasa den astean komunikabideek Oiz mendian gertatu istripuaz eskeini zizkiguten arkaiki eta informazioek, zeharo hunkitu gaituzte. Errealitatea, beste behin, edozein fikzio baino gogorragoa da. Baina lehen zirrara iragan ondoren, datuak, zifrak, zenbakiak gelditzen dira. 22. orrialdetik aurrera aurkituko dituzunak.

Oizandio inguruan bada mendi bat Arangio izenekoa. Bertan aurkituko zenbait aztarnetatik abiatuz eta hainbat testu zaharren oinarriarekin, Bitor Kapanaga ikerzaile eta euskaltzainak teoria guztiz interesgarri bat eraiki du: euskaldunen aintzinako erlijioaren barruan zegoen mendi sakratua Arangio delakoa dela. Ez da aurkituntza makala, beraz. 28 orrialdean dakarkizueguna.

Izugarritzko barietatea daukagu aste honetan kultur orrialdeotan. Hasteko Piarres Lafitte hil zaigula eta, berri-labur bat eskaintzen dizuegu. Gauza bera Salvador Spriu buruz. EHEk izan berri duen biltzar nagusiak ere parte bat okupatzen du, hala nola Nafarroako Bertsolari Txapelketak. Hernaniko Udal Antzerki Tailerrak eta Zestoako Euskal Zinema Topaketak beste baina. Mamitsua, beraz, aste honetako kultura.

ARGIA

Jabea: Zeruko Argia Kooperatiba.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Ostaiska Irastortza, Jon, Josu Landa, Pablo Sastre, Iñaki Uria, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: «Anaitasuna» taldea.

Gasteizen: Xabier Etxaniz.

Iparraldean: Ladix Arrosagarai, Allande Sokarros, Itxaro Borda.

Iruñean: Jon Alonso.

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Joseba Alvarez,

Enrike Amonarriz, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, Iñaki Camino, Enbido, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Joxean Gezalaga «Zaldubi», «Gure Irratia»koak, Mikel Hiribarren, Tito Irazusta, «Irulegi Irratia»koak, Kaki, Asun Larrañaga, Josetxo Lizartza, Emilio Lopez Adan «Beltza», Alfontso Martinez, F.J. Mendiguren, Mikel Nabarro «Trikuharri», Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Txus San Migel, Andoni Sarriegi «Murmendi», Joseba Sarriandia, Mikel Ubillos.

Marraskilariak: Joxemi, Julio, Zut.

Argazkilariak: Kristina, Txema Ormazabal.

Publizitatea: Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

D.L.: 80-1963.

Helbidea: ARGIA. Virgen del Carmen. z/g. Ramonaenea-behea. DONOSTIA-20012.

Telefona: 28 33 99.

Inprimategia: «Graficas Semi».

Ale bakarra: 110 pezeta/6 libera

Hego Euskal Herrirako .. 4.000 pezeta
Ipar Euskal Herrirako 275 libera
Estatu Espainolerako 4.000 pezeta
Beste atzeritarako 5.500 pezeta
Airez 8.300 pezeta

MARTXOA 2 MARTXOA 8

Martxoaren 7-an ilbete

mareak: (Martxo 3koak)
gora: 10.27 eta 23.17
behera: 04.02 eta
16.52.

eguzkia: (Martxoaren 3an)
irten: 07.46
sartu: 19.08

(ordularen ordutan)

liburuak

Iñaki KAMINO

Egilea: Habe
Titulua: Euskalduntzearen A mailarako langaiak. Irakaslearen liburuak. 2. urratsa.
Argitaletxea: Habe
Ezaugarriak: 300 fitxa. 3500 pta.

Euskalduntzearen A mailako 2. urratseko fitxak atera ditu Habe karpeta gizen honetan, eta kontutan hartzeko da oraindik ere 3. eta 4. urratsei dagozkienak kaleratzeko daudela. Irakaslearen liburuak da berau, ariketak eta mate-

rial ugari dakarrena. Aipatzekoa da ere, sail honetako osagarri bezala, ikaslearen liburuak. rol-jokoak, ariketa fitxak, kaseteak eta mintzamenak lantzeko diren fitxa batzuek ere ateratzekotan daudela, beraz, osatzen ari den lana dugu argitaratze hau. Liburuak unitateka eratu da; bestalde ere esatekoa da, bere egileek oso garrantzizkotzat jotzen dutela liburu hau, euskararen irakaskuntzan erabiltzen ari den materialari benetako errentagarritasuna eman baitiezaioke. Bost sail ditu, aurrea ariketa analitikoek osatua, beste lauak, idazmena, irakurketa, entzumenak, mintzamenak eta hizkuntz trebetasunak lantzekoak baitira. Fitxak izena darama, bere arloan kokatzeko; argibideen artean, ariketaren helburua eta iraupena ere aipatzen dira.

Liburu honen erabilerako lagungarri da aurreneko urratsean (honen aurreko liburuak) 30. orrialdean zehazten sarrera irakurtzea, urratsak unitatez unitate eta liburuak nolatan erabili han zehazten baita.

Ez da dudarik, lan honek begirunea sortzen duela, eta izan dezakeen inportantzia ere begien bistakoa da, beste tokitan egindako lan guztiari erantsten zaion hondar ale aski handia baita.

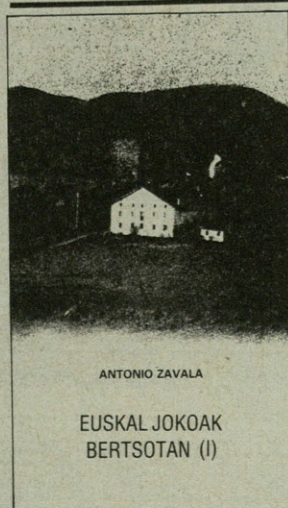

Izena: Aizu.
Zenbakia: 32. 85.eko Otsaila.
Ezaugarriak: 150 pta. 9 libera. 50 orrialde.

Ezer baino lehen, Aizuren azken zenbaki honetan asko

gustatu zaigun zera bat: itxura apainez atera da, maketazioa zainduxeagoa edo...

Eta beti bezala, zenbaki honetako zatiak banan banan aipatzea besterik ez zaigu falta: Gazteriaren urte nazional honetan, gazteriaren orainaldi beltza, aitasantuari, superpotentziei eta PNVri egindako kritika, Euskal Herriaren euskaraz-en idazki bat, jokatu, jolasu eta antzekoen arteko bereizketak, Basaburu handiko euskararen azterketa pedagogiko bat, euskal egunkaria dela ta. Pernando Amezketa I. bertsolari txapelketaren gainean, gazteriari buruzko kontu gehiago, mendiaz, igelaren misterioaz, Euskal Herriko 1700 urte inguruko matxinadei buruzkoak eta Mexikoko iraultza, komikak, Itxaro Bordarekiko elkarrizketa, Azpeitiko zine klubarekin hizketan, emakumea hirugarren munduan, ipuiak, elikagai liluragarriei apunte batzuek itxi bat AEK-ren eskutik, internazionalak direla edo dioena.

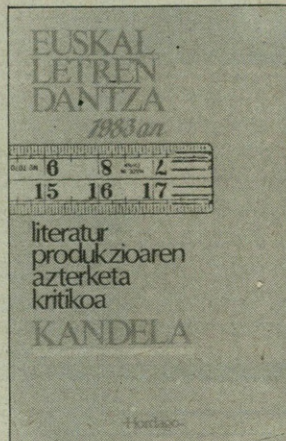

Egilea: Antonio Zabalá
Titulua: Euskal jokoak bertsoan (I)
Argitaletxea: Auspoa liburutegia 180.
Ezaugarriak: 500 pta. 174 orrialde

Berriro ere monografikoei datorkigu aita Zabala, eta euskal jokoak du gaitzat. Euskal jokoei jarritako bertsoak ugari direnez, bi aletan ateratzea erabaki du; eskuartean daukazuena aurreneko

da. Bertan, hiru joko biltzen dira: karga-jasotzaileak, aizkolariak eta korrikalariak. Bertso sailak denetara 25 dira, eta urteak aldatu egiten dira joko bakoitzean. Karga jasotzaileei jarritako bertsoak, 1870. urtetik 1934. urtea arte jarritakoak dira. Aizkolariak, 1903. ean hasi eta 1966. ean bukatzen dira ale honi dagokionez eta korrikalariari jarritakoak, lau dira, 1928.ekoak bat, 1931.ekoak beste eta beste biak data jakin gabekoak. Bertso guzti hauek ez dira bertsolari ezagunek jarritakoak, famarik gabekoek jarritakoak edota egile jakinik gabekoak. Beti bezala, bertso paperaren berri daramaigun aita Zabalak, non jasoa den, nondik nora ibilia den e.a.

Hara ba, Mutriku, Itziar, Aia, Mendaro eta beste mila herritan izandako apustuen berri bertsoz emanak, baina Hego Euskal Herrikoak denak, ez bait dago honelakorik ugari Bidasoaz bestalde hartan.

Egilea: Kandelá
Titulua: Euskal letren dantza 1983an.
Argitaletxea: Hordago
Ezaugarriak: 600 pta. 108 orrialde.

1983. urteko literatur produkzioaren azterketa kritika egin dute Gasteizko Kandelá talde literarioa osatzen duten Yulen Arriolabengoa, Xabier Etxaniz, Tere Irastortza, J. Iñaki Lasa eta Manu Lopezek.

Liburuak sei atal hartzen ditu kontutan: literatur aldiz-

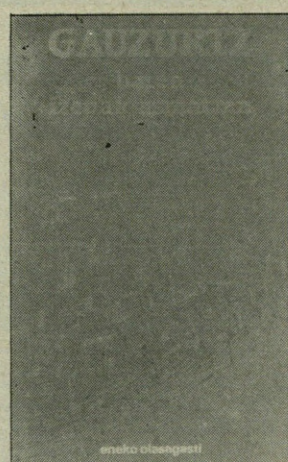
kariak, gazte literatura, poesia, antzertia, nobelagintza eta ipuingintza. Sail hauetako liburu guzti guztiak aztertu ez badituzte ere, 1983.ean ateratako ia dena sartu dute liburuan. Era horretan, sail bakoitzeko liburu ia guztiak aztertu eta kritikatzeko dituzte. Liburuaren ondarraren, beren ustez 83. urteko euskal literaturan adierazgarrien eta garrantzidunenak diren bost liburu besteak baino sakonxeago aztertuak datoz: «Hamaseigarrenean aidanez», «Azken undinaren kaira», «Hostoak / Gai eta gau aldaketak», «Panpinen erreinua» eta «Narrazioak».

Beste ipuin, nobela, poesia, aldizkari, gazte literatura eta antzerkien azterketak ez dira azken bost hauek bezalakoak, batzu oso motzak, antzertia aztertzen dutenak adibidez. Bide berean, nobelak laburki aztertzen dira. Poesia bi hauek baino zabalago adierazia dator, eta ipuinek bi taldeen arteko neurria dute, ez motz ez luze.

Azterketa hau ongi egin dagoen, kritika benetan fidagarri den e.a. epaitzea ia ezin eginezkoa da, aukerak anitz bait dira, baina dudarik gabe adierazi beharrekoa da gauza batzu motz xamar gertatu direla, esplikazio gehiagoren beharrean. Beste gehiena, prekontzeptu literarioen sarean sartzen da: 83. urteko interesgarrien artean horiek sartu behar ote liratekeen, motza izaki, baina liburu gisa kaleratu delako, luzea den eta literatur aldizkari batean agertu den ipuin interesgarriak baino garrantzia handiagoa ote duen, eta horrelako galderak makina bider sortzen zaizkigu. Dena den, 83. urteko literatur produktzioaren azterketa dugu, gaurgo edozeini interesea gertatuko zaiona.

Egilea: Eneko Olasagasti
Titulua: Gauzurtz baten ize-
nak asmatzen.
Argitaletxea: Susa saila II.a
Ezaugarriak. 80 orrialde.

Lehen ere olerkiak idatzitakoa dugu Olasagasti, ba-

karka ateratzen duen aurreneko poema liburua hau den arren. Olerkiak 34 dira denetara, eta liburuaren erdialdean eta azalean ditugun marrazki ale horiek Joxemi Zumalaberenak denak.

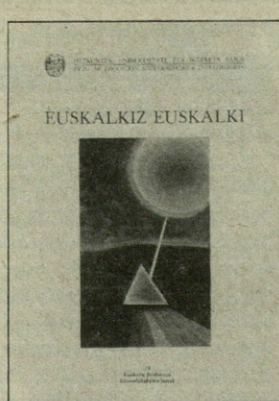
Ez du Enekok oso poema luzeak idazteko joera, honelakoak ere badiren arren.

Badirudi, maitasuna dela Enekoren liburuaren hasierako zatian nagusi, azken olerkiak oso gai diferentzetan mamitzen baitira. Badira mozkorreie egindakoak, Donostiaren esnatzeari idatzirikoak, Beyrouth-eko haur erasotuei eginak, lagunentzakoak, mendiei, poemei eta askatasunaren ezinari jarritakoak, gaitzat kanutoak eta ofizinetako zuzendariak hartzen dituztenak...

Kalidadeaz hitz egitekoan, era askotako gauzak esan litezkeela dirudi, denetarik baitago liburuan: badira poemak lehenengo lerrotik azkenerraino esanguratsu eta ongi moldatuak direnak, indarra falta dutenak, baita olerki erdizkako batean zinez ederrak diren pasarteak.

Ezin ordea Olasagastiren irudiak aipatu gabe utzi, batzu benetan mireagarriak direlako, asmamen oso zorrotz batek burutuak, eta horrelakoak ugari dira gainera liburuan zehar, egiten dituen hainbat eta hainbat gogoeta orokorretan nahiz maitasun kontuzkoetan.

Lehen ere aitatu bezala, olerki guztiek kalidadearen aldetik maila homogeneo bat gordetzea lortzen ez badute ere, anitz dira liburu honek dakartzan alde interesgarri eta ederrak.

Egilea: Rosa Miren Pagola
Titulua: Euskalkiz euskalki
Argitaletxea: Hezkuntza, unibertsitate eta ikerketa saila. Eusko Jaurlaritza
Ezaugarriak: Euskara zerbitzua. Glotodidaktika lanak. 19.

Euskalkien ezagutzarako sortutako liburua dugu hau. Euskalkien bidez euskara batuari indarra eman eta hobeto menderatzeko. Ez da beraz helburu dialektologikoz sortua, pedagogikoz baizik. Egileak aitatzen dituen berariak hauexek dira bestalde: bizirik dirauten euskalkiak entzunez nahiz irakurritz ezagutu, edozein euskalki entzunez ulertu, irakurritz ere ulertu eta norberak edozein euskalki besteren batekin erkatzeak aukera izatea.

Euskalkiak orokorrean azaltzen dira, azpieuskalkien zehaztasunik gabe, transkizio fonetikorik gabe, ez baita aiantzi behar helburua guztiz pedagogikoa dela. Hilak ala hiltzeak dauden ekialdeko euskalkiak ez dira sartzen, ez baitute indar materialik. Agian, «j» batek hots bat baino gehiago adierazten du testu hauetan, baina ez da noski azterketa lana, euskalkien aurkezpene baizik. Ez dira horrexegatik euskalkietako ezaugarriak aipatzen, baina testua bi idazkeraz emana dator, bata batuaz eta bestea hizketaren formari ahalik eta gehien hurbilduz. Testuak zintetan datoz, irakurleak euskalkia entzutez eta behar den legez aditu dezan. Euskalkiak zein diren esatea besterik ez beraz. Gipuzkerarako Azpeitiakoa eta Astigarragakoa, Bizkaierarako Munda-

ka, Lezama eta Gorozikakoa, Lapurterarako Sarakoa, Baxenafarroakoa Heleta eta Baigorri biltua da. Goi nafarrera Ituren biltua da. Zubererazko testua ere bada.

diskak

Kaki

Egilea: THE KINKS
Izena: WORD OF MOUTH
Diskoetxea: ARISTA RECORDS

Bizi luzeko taldea. Rokanrolaren ptazan historiariak iraunkorra beregan darman taldea dugu zalantzarik gabe DAVIES anaien koardila hau. Hirugarren hamarkada dute jada honekin lehenengo HIT-ak idatzi eta kantatzen hasi zirenetik. 60.ekotan pop-a, psikodelia, rokanrola. 70.ekotan aldiz lan kontzeptualak (Opera moduko super-espektakuluak eta). 80.era iristear zeudelarik, berriro ere R-R ari ekin diote inoiz baino sutsuago eta hor dirau tinko bezain fresko ROCK-aren historiak izan duen kantuegilerik onenaren THE KINKS-ek. RAY DAVIES-en kantak dira orain ere, beti bezala David bere anaiaren ahots eta kitarra solo laguntzez taldearen ardatz nagusi eta beren azken lan hau entzunez ezinezkoa dirudi talde honen suntsitze edo desagertzerik, areago, Lp berri honekin bigarren (edota ez dakit nik zenbatgarren) ezteiak estrenatzen dituztela esango nuke nik.

Eztei asunto hau dela eta esan behar RAY DAVIESen azken urteotako amodio sutua, Crissie Hynde (Preten-

ders), Simple Minds-eko kantariarekin ezkonduz gero zeharo abandonatu eta tristatua geratu zaigula gure artista. Eta badakizue nola diren sublimazio historiak. Hainbesteko minak amodiotan, halako inspirazio iturriak musikarako. Ez dut bestela nik ulertzen nondik ateratzen dituen tipo honek urteak pasa ahala, hain intentsoak, biziak eta inspiratuak suertatzen zaizkigun kanta sortak.

WORDS OF MOUTH honetan ez da inongo galerarik (Inoiz baino serioago diot). Azpimarratu behar, **RAY** jaunak anaiari konposatu eta kantatzen utzi dizkion doinuak (muturtu ondoreneko adiskidetzak), Doit again, Good day, Massive production... eta doinuen bukaerei eman dieten tratamendua. Lpari estilo ikutu berezi bat gehitzen dion xehetasuna. (Gehienak pixkanaka, behe-tik gorako crescendo linealez amaitzen dira, maiz eranskin moduko amaierak direlarik).

kantaldiak

Oskorri

Aurrera darraiki Oskorri taldeak bere azken plastikoa- ren aurkezpenak nonahi egi- nez, "Hau hermosurie" ele- pean agertzen diren azken kantekin batera, aurreragotik ere talde honen sendotasune- ra lagundu duten beste kan- tak ere entzuteko aukera izango dute kantaldi hauetara doazenak. Datorren asterako hiru kantaldi dituzte, bi Na- farroako eta bestea Gipuzkoa partean:

ETXARRI ARANAZko frontoian **martxoaren 2an**, larunbatez, gaueko hamar t'erditan.

LIZARRAko frontoian **martxoaren 3an**, igandez, arratsaldeko zortzitan.

TOLOSAKO Beotibar frontoian **martxoaren 8an**, ostiralez, gaueko hamar t'erditan.

Ruper

Azkenaldian Ruper Ordo- rika ere batetik bestera dabil- kigu nahiko fuerte, bere talde boteretsuaren laguntzarekin lehenagoko eta oraingo kan-

tak indarberriturik eskeiniz. Iruñean du kantaldia:

IRUÑEAko Salesianotan **martxoaren 8an**, ostirala.

Hertzainak eta Zarama

Euskal rockaren puntan dabilzan bi talde hauek bata bestearen ondoren taulagain berean ikusteko aukera asko ez da izaten; datorren astean bai, Nafarroa Behereko Ami- kuze aldean. Baionako Kill- ers talde heavy-rockeroaren partaidetzarekin:

ARRUTAn, **martxoaren 2an**, larunbata, gaueko bede- ratzitan.

Akelarre

Iparraldeko hurrengo hila- betetako giroa bero xamar ibiliko da bertako elkarteek (Seaska eta AEK) jasaten du- ten egoera ekonomiko larria dela eta (beste zenbait arazo- ren artean). Horregatik, ikas- tolen aldeko kantaldi eta errezitalak areagotzen ari di- ra. Donibane Garaziko ikas- tolaren alde kantaldi bat izan da antolatua Akelarrekin:

DONIBANE GARAZIn, **martxoaren 2an**, larunbata, gaueko hamar t'erditan.

Estitxu, Martikorena, eta Pantxoa eta Peio

Rock tankerako musika gailentzen ari den garai ho- netan, bestelako musika mo- tarik egiten duen talderik aurki daiteke hortik zehar. Estitxu, Martikorena eta Pantxoa eta Peio, musika egi- terakoan ahotsean oinarri sendoena bilatzen duten kan- tariak dituzu, azken hauek oso ezagunak, noski. Laurok egongo dira elgarrekin:

KANBOKO pilota lekuan, **martxoaren 1ean**, ostiralez, gaueko bederatzi.

Xabier Lete eta Antton Val- verde

Gomendatzen ari garen as- tetik kanpo geratzen bada ere kantaldi hau, merezi du au- rretik iragartzea, aukera ba- karrenetakoa izango bait da euskal kantagintzaren dino- sauro izandako hauek berriro ere taulagainea ikus-entzun ahal izateko. Bai, halaxe da, Xabier Lete eta Antton Val- verde, bata bestearen on- doan, berriro ere garai bateko kantaldiak oroiteraziz aritu- ko dira:

OIARTZUNgo Madalen- soro pilota lekuan, **martxo- aren 9an**, larunbatez.

antzerkia

"Menditarrak" Donapaleun

martxo

8 Aurtengo lehen es- treinaldia izan zen Irisarriko Iturri taldeak egin- dakoa. Urtarrilan eman zuten lehen aldiz antzerkian hori, eta harrez gero etengabe ari dira taulagainetik taulagai- nera Telesforo de Monzonen "Menditarrak" antzezlan- a eskeiniz. Datorren ostiralean, **martxoaren 8an**, Donapaleu- ko zinema salara iritsiko dira Iturri taldekoak, gaueko be- deratzitatik aurrera aipatu obra eskeintzeko asmoz.

bertsolaritza

Nafarroako Bertsolarien Txapelketa

martxo

3 Joan den igandeko lehen saioaren ondo- tik, **martxoaren 3an**, ospatuko da 1985eko Nafarroako Bert- solarien Txapelketako kan- poraketako bigarren saioa **Aiherran**. 1979tik urte batean ere huts egin gabe ospatzen den txapelketa honek bere erroak ongi tinkotu ditu mu- gaz bi aldetara zabaltzen den Nafarroako bertsozaleengan.

Aiherran ospatuko den bi- garren saio horretara hogeit- alau parte hartzaileetatik bes- te seikote bat igoko da taula- gainera; hauek izango dira lanean aritu beharko direnak igandean: Iriarte, Mendiburu (iazko txapelduna), Xalbador Madariaga, Mixel Aire, Amorena eta Olaetxea. Espe- ro dezagun **martxoaren 24ean** Leitza ospatuko den finala bitarte giroa berotuz eta ani- matuz joango dela. Hasi be- hintzat itxuran hasi da eta.

"Pernando Amezketa" lehiaketa

Amaitu da aurtun lehenda- bizikoz ospatzen den "Per-

nando Amezketa" herri arteko bertsolari lehiaketaren lehen fasea. Lehen fase hone- tatik jadanik hamaika herri pasa dira hurrengo fasera. Orain, lehen kanporaketan galtzaile izan ziren hamar he- rrien artean errekupe- ratze saio bat jokatu- ko da; horietar- rik bostek aurrera egingo du- telarik. Brinkola, Berriatu, Hernani, Asteasu, Oiartzun, Arrasate, Arantzeta, Itsasondo, Bergara eta Gasteiz dira ha- mar herri horiek.

Datorren asteburuan emango zaio hasiera erreku- perazio faseari honoko he- rrien arteko borroka-saioe- kin:

Martxoaren 2an, larunba- ta, **BRINKOLAN** gaueko hamarretan Brinkola eta Be- rriaturren artean.

Martxoaren 3an, igandea, **HERNANIn** goizez, Hernani eta Asteasu artean. Eta arrat- saldez **OIARTZUN**en, Oiartzun eta Arrasateren ar- tean.

lehiaketak

Zestoako VIII. Euskal Zinema Topaketa

Aurtengoarekin zortziga- rren ediziora iristen da Zes- toan euskal zinema potent- ziatzeko asmoz eratu zen To- paketa hori. Lehen urtetik horretan ari dira jo eta ke, euskal zinemaz arduratuz, formato txikian bada ere: 8 eta S-8an. Jadanik ehundik gora filme projektatu dira Zestoako Topaketa hauetan. Eta orain antza denez, zabal- kunderako egon zitezkeen arazoak nolabait konpontze- ko bidea somatu da bideoa- ren bidez. Dena dela, aurtengo edizioan parte hartzeko bete behar diren baldintzak eskeiniko dizkizugu ondoren:

Euskal Herrian jaio edota bertan bizi den edozein zine- gilek har dezake parte, fil- meak lehen aipatu 8 edo S-8 formatokoak izan daitezke- larik soilik. Euskaraz beharko dira izan filmean agertzen di- ren hitz eta elkarrizketa guz- tiak. Hautapen batzorde ba- tek filmeak aztertu ondoren honoko hiru sailetan banatu-

ko dira: argumentuzkoak, dokumentalak eta gai askekoak. Luzapenarekin ez dute antolatzaileek mugarik ezartzen, baina bai filmakutxaren kanpokaldean jarri beharreko datuen araurik ematen: izenburua, denbora luzapena eta egilearen datuak ezarri behar bait dira. Bestalde izena ematerakoan beste fitxa bat bidali behar da honoko datu hauekin: filmean izenburu eta laburpena; zein sailetarako den; formatoa; proiektzio abiadura; kolorea; soinua; beste jakingarriak eta egilearen datuak.

Filmeak aurkezteko epea

ihardunaldiak

“Euskadi alaitu eta borrokan kementsu”

igandean ekin zitzaion kasik hilabetez luzatuko den Herri Batasunaren kanpaina honi. “Euskadi alaitu eta borrokan kementsu” lemapean jaialdi, zinemaldi eta hitzaldi mordoan ospatuko da egunorietan zehar. Datorren hasterako bada ekintza mordoan eta goazen harira lehen bait lehen: jaialdiak

Martxoaren 3an, igandez, ARBONAn, errefuxiatuen aldeko kantaldia La Polla Records eta Baionako Killers heavy-rock taldearekin.

Martxoaren 8an, ostiralez, ZUMARRAGAn Ederrena frontoian, gaueko hamarretan La Polla Records. ALONSOTEGIKo frontoian, Zarama eta Kortatu.

zinemarathoiak

Martxoaren 1ean, ostirala, ZAILAn.

Martxoaren 5ean, astearte, BASAURIn.

Martxoaren 8an, ostirala, DERION eta GERNIKAn hitzaldiak

Martxoaren 1ean, ostirala, IRUÑEAn: “Euskara eta nazio proiektua”, Tasio Erkizia, Sagrario Aleman eta Patxi Artze.

Martxoaren 3an, igandea, LEIOAn: “PNV-PSOE arteko paktua”.

Martxoaren 4ean, astelehena, ADURZA-GASTEIZen: “Inmigratuak Euskadin”. Eta GASTEIZen: “Soldaduzka” (ondoren “Historia de las revoluciones” filme kuba-tarra eskeiniko da).

Martxoaren 5ean, astearte, IRUÑEAn: “Soldaduzka”; HERNANIn: “Industri birmoldaketa”.

Martxoaren 6an, asteazkena, BASAURIn: “Industri birmoldaketaz”; IRUÑen: “Inmigranteak Euskadin”; BILBOAn: “Soldaduzka”; IRUÑEAn: “Musika”.

Martxoaren 7an, osteguna, ZUMARRAGAn: “Inmigranteak Euskadin”; ORERETAn: “Soldaduzka”; BARAKALDON: “Inmigranteak Euskadin”; MARKINAn: “PNV-PSOE arteko paktua”.

Martxoaren 8an, ostirala, OIONen: “Nekazaritza”; LEKEITION: “Droga”; SOPELAN: “Euskara”; OTXANDION: “PNV-PSOE arteko paktua”; ALTSASUN: “Musika”.

1985eko martxoaren 31ean bukatzen da, arratseko zortziretan. Hautapen batzordeak aukeratutako filmeei 35.000 pezetatako dirulaguntza emango zaie. Hogeitabi urtetik beherako filmeei Gipuzkoako Diputazioak eskeinitako sari berezia jasoko lukete (gazteriaren urtea dela eta). Honoko helbide honetara igorri behar dira filmeei: **ZESTOAKO ZINE KLUB TALDEA (VIII. Euskal Zinema Topaketa. 88. Posta-Kutxa. 20080-Zestoa. Gipuzkoa.**

Topaketak apirilaren 25, 26 eta 27an ospatuko dira.

lehiaketak

“Euskal Herriko XIII. Trikitilari Txapelketa”

Martxoaren 17an ospatuko den Euskal Herriko Trikitilarien Txapelketarako kanporaketak datorren igandean, **martxoaren 3an**, hasiko dira **Bergarako** udal pilotalekuan ospatuko den saioarekin. Baldintzak hauek dira: hamasei urteak bete izatea; soinu txikia eta panderoa erabiltzea, eta koplak kantatzea aukeran. Trikitixa, porrusalda, fandango eta arin-arin jo beharko ditu bikote bakoitzak. Lehen kanporaketa saioa bikote bakoitzari 10.000 pezeta ordainduko zaio. Bigarrenean 25.000 pezeta. Eta azken saioan irabazleari 200.000 pezeta eta txapela; bigarrenari 150.000 pezeta eta trofeoa entregatuz.

kultur asteak

Gazteen kultur astea Bergaran

Bergarako “Jarrai”k antolatutako otsailean hasi eta apirila bitartean kultur aste zenbait ospatuko da **Bergaran**. Datorren asteke egitarauan mahai inguru interesgarri bat aurkitu dugu. **Martxoaren 6an** izango da historia gaiaren inguruan Txillardegi, Beltza, Garmendia eta Jokin Apalategi bilduko direlarik. Mahai inguru hau Lanbide Eskola arratsaldeko zazpiretan izango da.

ikastaroak

XIX. mendeko euskal literatura Deustuan

Bi ikasgairekin bukatuko da datorren astean urtarri-lean hasiera eman zitzaion XIX. mendeko euskal literaturari buruzko egitarauari **Deustuan**. Bi ikasgaiok garai hartako nobelaren inguruan

luzatuko dira. **Martxoaren 6an** Ana Toledok sorreraz egingo du bere hitzaldia; eta **martxoaren 7an** Gotzon Garatek historiaz. Hitzaldiok arratsaldeko zazpi terditan izango dira Deustuako Unibertsitateko Ikasgela Nagusian.

Soziolinguistikaz hamar ikasgai Zarautzen

Txillardegi otsailean, **martxoan** eta apirilean zehar **Zarautzen** eskeiniko duen ikastaldian hurrengo ikasgaiak **martxoaren 4ean** izango da gaia “Elebitasuna/diglosia; erabilpen-alorrak” izango delarik.

UNEDen bi ikastaro

Nazioa eta Estadua (nazio arazoak zenbait burutazioa) izenburupean otsailean hasi eta **martxoan** zehar zenbait hitzaldi eskeiniko dira **Bergarako UNEDen** larunbatetan goizeko hamarretatik ordubate-tara. Datorren larunbatean, **martxoaren 2an**, “Estatu nazionalaren lejitimitate arazoak” gaiari buruz mintzatuko da J.R. Recalde EHUKoa.

“Pedagogia operatoria sarrraren ikastaldia” izenburupean ospatuko den ikastaldiaren barruan eta datorren larunbatean “Piaget-en teoria eskolaurrian” aztertuko dute UNED eta Antzuolako Eskola Publikokoek. Goizeko bederatziretan hasiko da ikastaldia.

ospakizunak

Martxoaren 8a: Emakumearen Eguna

Martxoaren 8an Emakumearen Nazioarteko Eguna ospatzen da. Hori dela eta Euskal Herriko pundu askotan manifestaldi

eta festa asko eratuko da. Batikbat emakumeak bizi duen problematika kaleratu eta erreibindikazio giroan ospatzen da egun hau. Horieta ekinza baten berri izan dugu. Donostiako udal liburutegian mahai inguru bat ospatuko da "Emakumea eta Komunikabideak" gaiarekin. Hauek

izango dira mintzakideak: Laura Mintegi idazlea eta ARGIAko kolaboratzailea; Maripi Solbes idazlea eta ETBko langilea; Amaia Montorio AIZUkoa eta Argitxu Cantero antzezleri eta Irulegiko Herri Irratiko langilea.

kirolak

arrauna

Datorren igandean, **martxoaren 3an**, banku-fijoko denboraldiari hasiera emango zaio **Bermeon** ospatuko den Isuntzako Ikurriñaren VII. edizioarekin. Goizeko hamaika t'erditan hasiko da froga infantilekin, ondoren kadete, jubenil eta seniorrak arituko dira. Guztira hogeitamar tripulazio eta zortzi klub: Ber-

meo, Mundaka, Deustu, Sukarrieta, Raspas, Lutxana, Kaiku eta Isuntza.

futbola

Igandean, **martxoaren 3an**, Atotxan, arratsaldeko bostetan Real Sociedad-Sevilla. Igandean ere eta ordu berean Sadar futbol zelaian, Osasuna-Racing de Santander.

ko sei t'erditatik aurrera irabazle gertatu diren filmeak projektatu direlarik.

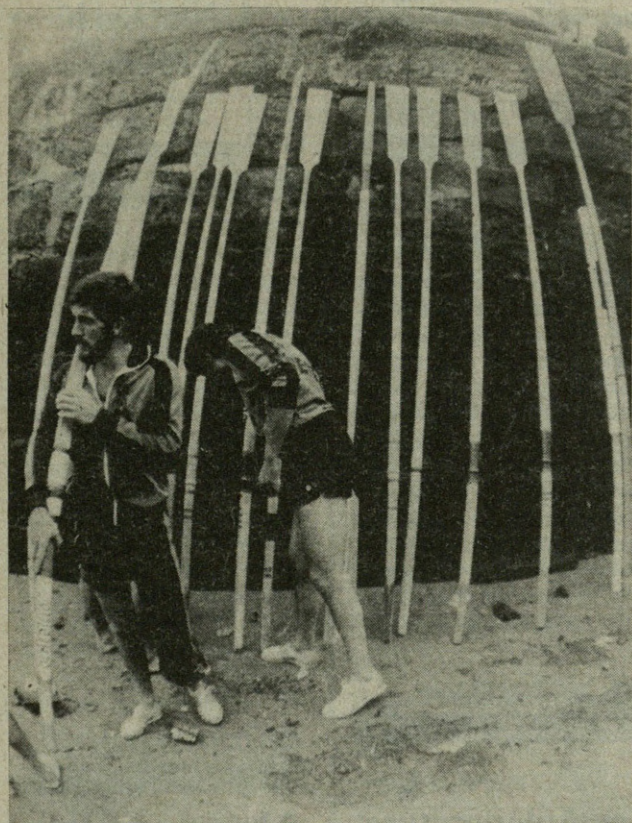
Bestalde, "Mendia" gaitzat duen pintura erakusketa **martxoaren 10a** bitarte ikusi ahal izango da San Telmoko Abadian goizez eta arratsaldez. Era berean Mireille Neaud eta Bernard Germainen "collage" erakusketa **martxoaren 3a** arte egongo da zablik.

zine-klubak

Bilboko FAS zine-kluba. **Martxoaren 4ean**, astelehena,

arratsaldeko zazpi t'erditan. San Vicente kaleko 2-4.ean. "Lo último del cine fantástico" deritzon ziklo barruan Andrzej Zulawskiren "La posesión" (1981).

Donostiako KRESALA zine-kluba. **Martxoaren 4ean**, astelehena, arratsaldeko zazpi t'erditan: David Lynch "Cabeza borradora". **Martxoaren 8an**, ostirala, arratsaldeko zazpi t'erditan: Alain Tanner-en "Messidor". CA-Mek Arrasate kaleko 12.ean daukan kultur aretoan.

zinema

Donostiako VII. Mendi Zinemaldia

"VII. Nazioarteko mendi Zine Lehiaketa Donostia Hi-

ria"ren azken eguna besterik ez dugu aipatuko aste honetan. **Martxoaren 2an** izango da azken eguneko zeremonia Astoria zinemaren, arratsalde-

ihardunaldiak

Gaurko Ipar Euskal Herriaz hamabostaldia Erreterian

Ekinza interesgarria Erreterian EHEK antolatu duen martxoaren lehen hamabostaldian zehar. Gaur egungo Ipar Euskal Herriaren ikuspegia ematen saiatuko diren zenbait ekitaldi prestatu ditu talde honek martxoaren 4tik 16a bitarte. Egitarau horren lehen zatia eskeiniko dizugu aste honetan:

Martxoaren 4ean, asteartea: Ipar Euskal Herria (Jean Louis Davant).

Martxoaren 5ean, asteartea: Laboragintza (Mixel Berrokoirigoin eta Mixel Etxebehere).

Martxoaren 7an, osteguna: "Laguntza" erakundearen aurkezpena.

Martxoaren 8an, ostirala: Baionako "Xirixti Mirixti" taldearen "Nola jin hala joan" Niessengo lokaletan arratsaldeko zortziretan.

Bestalde, Iparraldeko artisten lanak ikusteko aukera dago Xenpelaar etxean "Iparralde kolorea" izeneko erakusketa kolektiboan, **martxoaren 2a** arte.

"Bake eta desarmarako hamar egun" Tolosan

Gazteriaren Nazioarteko urtea dela eta Tolosan zenbait ekinza ospatuko dira. Horien artean **martxoaren 1etik 10era** bitartean "Bake eta desarmarako hamar egun" izenburupean zenbait bilera eta ekinza egingo dira.

Martin Guerreren itzulera

Filmea: Le retour de Martin Guerre (jatorrizko bertsioa).
Zuzendaria: Daniel Vigné. Gidoia: Jean-Claude Carrière eta Daniel Vigné. **Argazkia:** André Neau. **Musika:** Michel Portal. **Aktoreak:** Gerard Depardieu, Nathalie Baye, Maurice Barrier, B.P. Donnadieu, Isabelle Sadoyan...

Zinetik atera eta kosta egiten da pelikulatik ateratzea. Artigaut auzoan sartu zaitu Vigné zuzendariak eta ez zaitu erraza egiten 1985. urtera bueltatzea eta autobusa hartzea.

Han utzi dituzu Arnauld-en urkategian, suaren atzean, Martin eta Bertrande.

Han utzi duzu Erdi Aro bukaerako eta nekazari giroko benetazko istorio bat. Gertatutako elezahar bat. Toulouseko gortean egindako epaiketa eta familia, morala eta pertsonen arteko harreman ezagunak (puntu batetarako) eta pertsona horien antsi eta desirak.

Gustora sartzen zara paisaia berde horretan. Etxe barne suzko eta harrizko horretan. Kolorez betetako auzo horretan. Eta naturak eta ohiturak agindutako familia horretan.

Gustora sartzen zara Bertrandi epaileak egiten dion galdaketaren barrera. Erraz. "Martin" bere itzulera bezala joango zara lehengusuak, osaba, semea, apaiza, eta guztiak ezagutzen. Emazteak ere onartu egingo zaitu senarrak ematen ez zion hura ematen badiozu...

Ez duzu ordea Martin ez zarenik jakingo norbaitek hori esan arte. Gerran zurekin izandako saltinbankiren batek esan arte. Poza ekarri zenuen etxe berekoak altxako zaizkizu aurka. Dirua tartean. Pasioa. Beldurra. Duda.

Ondokoienak ere ez du jakingo nor zaren. Zinean zaudela ere ez duzu jakingo emazteak berak zekienentz. Festan ibili zara beraiekin. Lana egin duzu beraiekin. Beraiekin egin duzu farre. Beraiekin... Eta ez dira gauza jakiteko zu zeu zaren ala ez. Eta zu zeu zaren ala ez jakiteaz gain ez dira gai zu ala Martin zein den hobe erabakitzeko. Bera gordeko dute beraiekin, bera bait da Martin. Emazteak ere ez du bueltarik izango eta makurtu egingo dio burua bere Martini naiz eta hi gabe zorionik gabe bizitzera kondenatuta dagoela jakin. Hik baino indar gehiago zeukak ohiturak, legeak, familiak eta diruak.

Eta ez da pelikula kostunbrista-historiko bat. Oso atseginak dira jantziak, lekuak eta pertsonaiak oro. Michel Portal-en musika ere, nahiz eta oso momentu gutxitan agertu, benetan egokia da. Hala ere hariak dauka garrantzia giza pasioekin batera. Hona iritsirik Gerard Depardieu eta Nathalie Bayeren lana aipatu nahi genuke. Gainontzekoak batera gaitzetsi gabe, hobe oraindik, denak goratuz, Depardieu-k eta Baye-k maisuki jakin dute pasio horiei ekspresio bat ematen beraien larrutan.

Pena bat da komertzializatu den eran komertzializatu delako (berandu 1982.ekoa da eta zine bereziatarako subtituloei oso jende gutxi izango dela filme hau ikusiko duena. Gomendatzen dizugu. Saia zaitez hau ikusten.

Mendi ibilaldiak

Martxoaren 10erako

Deustuko menditarrak: (9-10ean) Aralar Tf. 4479681.

Mirugain (Otxandio): Ezkarai-San Lorenzo (2.262 m.) mendia eta skia.

Añamendi (Bidarra-Baiona): Bi egunetarako ateraldia. Tf. ostegunetan 19-20.30: 632140.

Anaitasuna, Alegria de Iruña, Donibane: Sunbila-Loizate-Zubieta, egun osorako. Tf. 254900-227115-251059.

Pagoeta (Zarautz): Lekanda.

Meategi eskualdeko mendi-taldeak (Bizkaia): Lotxanak antolaturik. Samiño, Zumarraga.

Ganerantz (Portugalete): Kamaraka, Laudion barrera.

Club Vasco de Camping (Donostia): Eibar-Eguarbizta-Elgeta-Intxorta-Kampazar-Besaid-e-Sta. Ageda. Tf. 428479.

Sestao K.A.: Lekumberri-Mergelu-Leitza.

Gasteiz: Ntra. Sra. de Ocon-San Tirso-Peña de León (1.392 m.) Bernedo. Tf. 250354.

Artibai (Markina): Kantantxu.

Zure lehenengo pausoak eskiz: Martxoaren 8, 9 eta 10ean bidai hauetan joateko azkeneko aukera izango duzue, interesatuek deitu (943) 453655-453711-643910 (gazez).

Kantantxu Eusko Jaurlaritza: Hilaren 10ean azken ski-kurtsiloa hasiko da, gero 17an, 24an eta 31an jarraituko dena. Informazioa Donostian: Prim, 28. Tf. 458288.

Idazkarien istilua: beste urrats bat foralismoruntz

AZKENEAN, eta Ardanzen eta Benegasen akordioaren giro goxoan, Madril eta Gasteiz akordiora heldu dira bien arteko harremanak hainbeste hondatu dituen idazkarien gerra horretan. Euskal Herriaren interesen garaipen gisa aurkeztu den tratua, baina foralismo usain izugarri bat duena.

Diputazioak izango dira aurrerantzean gure udal-tako sekretarioen gorabehera guztiez arduratuko direnak, izendatzeaz bezala beren funtzionaketa erregulatzea. Funtzionarioak aukeratzeko baremoak berriz (ikasketak, merituak etab.) honela erabakiko dira: ehuneko 65 Madrildik, 10 Komunitateko gobernutik eta 25 diputazioetatik. Ikusten den legez, autonomiak ez du mami politikoan ezer irabazten eta administratiboan aldiz bai. Areago, badirudi Komunitate Autonomoak gero eta autonomia hesparru zabalagoa lortzeari uko egiten diola.

Luzarora PNV barruko tirabirei beste arrazoi bat eman zaie, beraz. Eta beste bitxikieria: Katalunian piztu da kexua K.A.ko hiru probintziei estatuak mesedeak eskaintzen dizkielako. Hoztu ote dira jeltxide eta katalanisten arteko garai bateko goxotasunak?

Erasoaren erdian ETak atzaparrak erakutsi ditu

ETA ahuldutzat jo da politiko askoren aldetik azken garai honetan, gidari historiko sonatuak Iparraldetik espulsatuta edo atxilotuta direnean. Madril eta Parisen arteko eraso amankomunatuak milien egitura ezkutuan eta inmobilizaturik kondentatuta omen zegoen.

Bere erantzun ahañmenaren berri Santi Brouarden asenaketaen bihamonean eman zuen Madrilen bertan Roson jeneralari egindako atentatuan. Orain berriz euskal politikan eta azken finean Estatukoan duen protagonismoa azpimarratu du. Hegoaldeko presentzia polizialaren erdian, eta batez ere hain kontrolatua dagoen Donostialdean, hila-betez goiti iraun duen bahiketa bat ia arazorik gabe burutu ahal izan du.

Bigarren kolpea berriz Madrilen Banco Centralaren bigarren gizona hilaz eman du, estatuko hiriburuan azpiegitura efikaza eta informazio ona duela erakutsiz. Lasarten Guardia Civilari egindako atentatuak berriz zenbait komunikabideren ustez azken asteotan asteotan ETak ahal den moduan negoziatzeko zeukan gogoia gezurtatzen du.

Erakunde feministak martxoaren 8ari azken prestaketak egiten

EMAKUMEAREN eguna dela eta urtero martxoaren 8an egiten den gisan aurten ere ari dira Euskal Herriko feminista taldeak ekintzak prestatzen.

Jadanik Donostiarako antolatu den mahain inguru bat iragarri dezakegu. Horretarako normalean dinamika ezberdinetan mugitzen diren bi emakume taldeak bildu dira, sektore zabal eta ugariak biltzen dituen Emakumeen Asanblada batetik eta bestetik KAS inguruko emakumeek osatzen duten Aizan taldea. Mahain ingurura Asanbladak ETBn ari den Maripi Solbes, ARGIAko eta ANAITASUNAKo Laura Mintegi eta Herri Irratiko Txaro Artaga eramanen ditu, hasiera batean «Tiempo»n dabilen Genoveva Gastaminza era aipatu zen arren. Aizanek Iparraldeko Irulegi Irratiko Argitxu Canjero eta «Aizu»ko Amaia Montorio proposatu ditu.

Bilbon, eta manifestaldiaren ondoren, afari martxoso bat egingo dute emakumeek Plaza Berriko arkupetan, ondorengo parranda batekin noski.

Ertzantzak badu bere informazio sare edo polizia sekretua

SANTI Brouarden heriotza bere aldetik ikertzen ari dela eta Ertzantzako talde bat, «Ekintza» izenekoa, atera da auzitara. Talde hori ez dela esistitzen, esistitzen dela baina ez dela Brouarden hilketa aztertzea sartu...

«Ekintza» badagoela nahiko ebidentea da, eta kanpo aldera Trafiko sailari erantsitako adar bezala aurkeztu dela ere bai. Edozein poliziak berriz bere informazio sarea behar du, eta sare hori polizia sostengatzen duen taldearen konfidantza izaten da, gure kasuan PNVren konfidantza. Arazoa da ea Gasteizko Gobernuak aitortu dezakeen Estatuaren aurrean sare hori badaukala, eta euskaldunoi dagokigunez, ea zertarako erabiltzen den sare hori.

Giputzak dira Bizkaiko jeltxideen buru nagusiak

Azkenean Xabier Arzalluz bera joan da Bizkaia PNVren Batzarre Nazionalen duen ordezkariatza aukeratzeko zerrenda baten buru, eta hamabost postuak bere «plantxak» kopatu ditu. Azken urte honetako barne tirabiretan ezkututik ihardun ondoren, azkenean Bizkaiko ordezkariaren giderrak agerian ere berak hartzen ditu.

Kuriosoa da bizkaitarra. BBBaren lehendakaria, Uturre, Tolosako euskaraz mintzo da eta Nazionalerako irabazi duen plantxan Azkoitiko semea da buru.

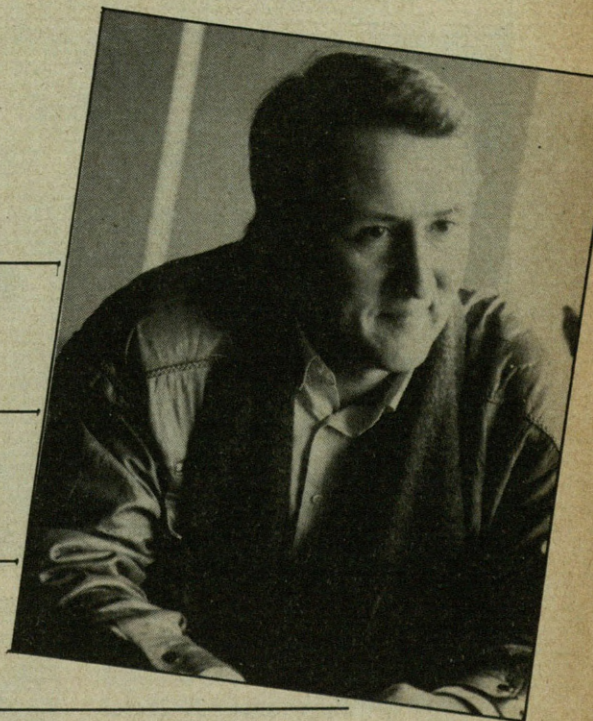
Europako Ekonomi Elkartearen atarian

JOSU IRIGOIEN:

EPE LABURRERA

EUROPAK

MIN EGINGO DIGU

Berrikitan kaleratua du Lankide Aurrezki Kutxak «El sector agrario vasco ante la Comunidad Europea» titulupean gure base-riak Europaren aurrean aurkezten dituen baldintzen diagnosti-koa. Madrilek bestalde EEEn sartzeko akordioa laster sinatzeko itxaropenak ditu. Gaia zabalean hartuz hurbilketa bat egin nahi izan dugu LAKeko «Departamento de Estudios» zerbitzuko ardu-radun den Josu Irigoienekin.

ARGIA.— Berehala omen gara EEEn barruan. Orokorrean ze al-daketa suposatzen du horrek?

Josu Irigoien.— Beno, hasteko Europa daukagu batetik eta Estatu Espainola-bestetik, euskal ekonomia bere barruan duela. Europako Eko-nomi Elkartean badira mekanismo batzuk Espainiak onartu behar ditue-nak: politika agrarioa, politika indus-triala, politika fiskala, eta abar. Euro-pan martxan daude lehendik eta ho-riek Espainiak onartu egin behar ditu nahi ta nahi ez, EEEn sartzen de-nean.

Beste aldetik, European badira na-zioak eta konpetentzia gogorra, Eus-kal Herrian ekoizten diren produk-tuen kontrako konpetentzia gogorra egon daiteke, makina erremintaren

kasuan Alemania, Frantzia, Ingalate-rra edo Italiaren aldetik. Beraz, bi multzo horiek bateratu egingo dira Estatu Espainola European sartzen de-nean.

Zer gertatuko da orduan? Lehenda-bizi, Espainiak bere merkaturak babes-teko dituen arantzelak desagertu egingo dira. Epe motzera hori da me-kanismorik garrantzizkoena. Merkatu espainiarra oso babestua dago, pro-dukto askok bertan sartzeko arantzela ordaindu behar dute, eta zenbait aldi-tan ehuneko 30etik gorakoak izatera iristen dira. Kanpoko produktuak as-ko garestitzen dira, beraz, merkatu es-painiarrean sartzerakoan.

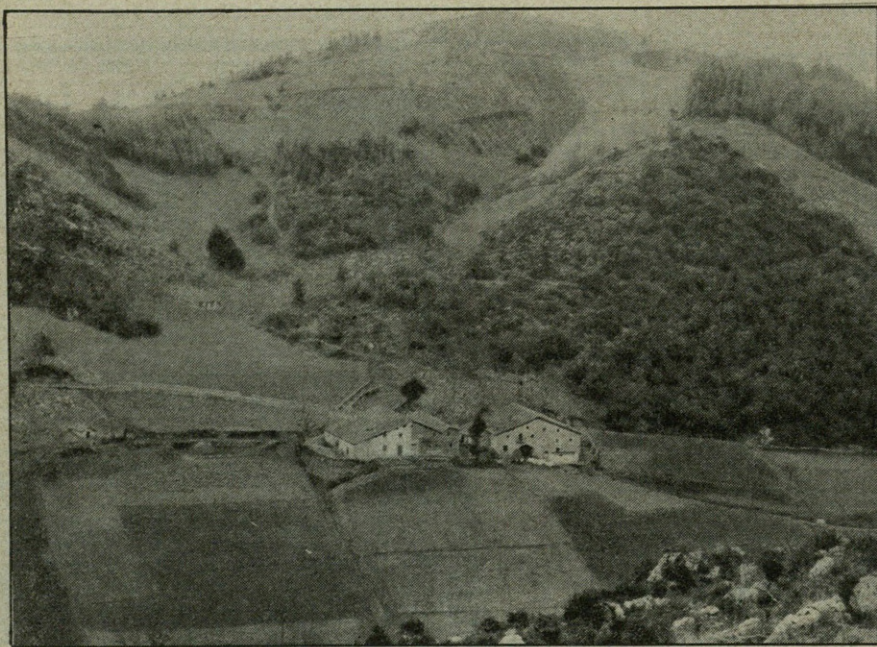
A.— Horrek gure industria zuzenean astinduko duela pentsatzekoa da.

J.I.— Dударik gabe. Orain euskal

industria nola edo hala babestua dago, eta behin European sartuz gero babes hori gabe geldituko da. Inportantea da hori, beraz, barruko merkaturak kon-petentzia maila gogortuko duelako.

Beste alde batetik, dena dela, beste mekanismo bat ere badago: Europako arantzelak ere desagertu egingen dira. Horrela, merkatu hartara igortzen di-tugun produktuek dituzten arantzelak suntsitu egingo dira. Baina gaur egun European dauden arantzelak oso apa-lak dira, ehuneko 3-4, hortik gora oso gutxi. Eta euskal produktuek izango dituzten abantailak oso eskasak izan-go dira. Alderantziz, lehen esan dugun legez, europarrek hemen abantaila haundiak izango ditute. Hori da ara-zorik haundiena epe motzera euskal industriarentzat.

Esate baterako, buruz esango dizut adibide gisa, oso arantzel haundiak ditu mueble edo haltzarigintzak. Az-peitaldean, Balmasedan eta abar, zu-rezko haltzarigintzak garrantzia haundia dauka, nahiz eta ekonomia osoaren barruan pisu haundirik ez izan eskualde batzuentzat oso inpor-tanteak denak.

Gure baserriek egun lasaiak aspaldi ahaztu zituzten, baina orain ere eta garai gogorragoak datozkie.

Makina erremintak ere arantzel haundiak dauzka, ehuneko 20-25eraino iritsiz. Eta makina erreminta oso inportantea da gure ekonomiarentzat, zeren nahiz eta oso pisu oso haundia ez eduki (ez dakit justu 7.000 edo 8.000 langile enplegatzen dituen) industriaren aurrerapenari begira garrantzi estrategiko benetan haundia bait dauka.

A.— Beraz, gure produktuei holako konpetentzia gogorra badatorkie, balorazio aski negatiboa dauka EEEn sartzak gure ekonomiarentzako.

J.I.— Epe motzera kaltegarria izango da alde horretatik, baina gauzak gehiago zehaztu eta matizatu behar ditugu. Arantzelen ikuspuntutik eta epe motzera kaltegarria izango da, barruko merkatuan konkurrentzia haundiagoa izango da-eta. Gainera, hau produktu guztietaz esan ezin den arren, sektore askotan Alemaniako eta Frantziako-eta produktuak kalitate haundikoak dira eta horrek ere ez digu laguntzen konkurrentzian.

Baina arantzelen aldetik abantaila batzuk ere jasoko ditugu. Esate baterako, gaur egun euskal industriak erosten dituen lehengaiek ere ordaintzen dituzte arantzel batzuk merkatu espainolean sartzean. Orain arantzelik gabe sartuko dira, eta horiek merkeago erosteko aukera izango du euskal ekonomiak.

Askotan babes arantzelarioa aztertzean ez zaie begiratu behar bakarrik euskal ekonomiak saltzen dituen produktuen babesei baizik eta baita erosten dituen lehengaienei ere. Bi horiek alderatuz ateratzen den kontzeptua da balio erantsiaren babes arantzelarioa, alegia industriak sortzen duen balio erantsia ere babestua dagoela.

Alde horretatik ez dut uste euskal ekonomiaren egoera askoz hobea denik, batzaz beste berdintsua da. Epe motzera, beraz, eta batzaz beste jota, epe laburrera ondoriek negatiboak izan behar dute, nahiz eta sektore batzuk hobeto atera daitezkeen.

A.— Eta hala ere badirudi indar ekonomiko guztiak ados daudela: sartu egin behar dela.

J.I.— Ni ere ados nator, eta hor ere matizazio asko egin beharko dira, baina ados nator. Zergatik? Alde batetik aukera politiko bat da, eta Gobernuarentzako ere inportantea da, «Acta de Adhesion» hori sinatzea helburu politiko garrantzizko bat, eta horrek esplikatzen du neurri batean EEEn sartzeko nahia.

Bestetik arrazoi ekonomikoak ere badira. Bata, Estatu Espainola munduan dauden asoziazio mugimendu guztietatik aparte geratu dela, mugimendu ekonomiko guztietatik aparte. Europan alde batetik EEEn daukagu eta bestetik EFTA, Merkatalgo Libre batentzako Europako Elkartea. EEEn ez dauden nazio guztiak EFTAn daude, Espainia ez, eta Ekialdeko estatuak noski. Espainia aparte gelditu da, eta hori ikuspegi ekonomikotik ez da ona.

Gero beste arrazoi bat ere badago: zer gertatuko litzateke Espainiak negoziatioak apurtuko balitu? Ez dut uste posible denik, baina eman dezagun hausten direla. 1970. urtean akordio preferentzial bat sinatu zuten Espainiak eta EEEn, eta horrek gobernatzen ditu bien arteko harremanak. Akordio horretan Europak abantaila dextente eman zizkion Espainiari bere arantzelak asko jaitsiaz, Espainiak ez zituen hainbeste jaitsi.

Orain negoziaketak apurtuko balira nahitaez beste akordio bat negoziatu beharko litzateke, eta Europak Espainiari bere arantzelak desagertzea eskatuko lioke, erabat ez baldin bada, neurri haundi batean bederen bai, eta mehora haundirik ez lioke aterako.

A.— Alde guztietatik ere gauzak nahiko estu orduan.

J.I.— Gero beste arrazoi bat ere bada, askotan aipatua ez bada ere. Euskal industria eta espainola beren barruko merkatuari begira antolatu dira azken 25-30 urteetan zehar, merkatu txiki eta itxi baten arauera eraikia. Kalitatearen aldetik, produktibitatearen aldetik, enpresaren dimentsioaren aldetik, teknologiaren aldetik... bere merkatuaren arauera sortu eta hazi zen.

Iraun ere hala egin du, orain arte, baina atzerriko konpetentziarik ez zuen izan. Eta hori ere kaltegarria da; epe laburrera komenigarri izan daiteke, merkatu oso babestua, baina epe

«Laborantza espainiarra konpetitiboa da Europari begira, eta Euskal Herrikoa aldi oso egoera txarrean dago».

luzera kaltegarria da. Beste estatueta-ko kompetentziarekin indarrak neurtzea komenigarria da. EEEak hori egiteko aukera eskaintzen digu.

Baina une honetan, krisi ekonomikoaren erdian, ez dut uste oso komenigarria denik. Behar bada hemendik sei urtetara askoz egokiagoa litzateke, orain ez da komenigarri ikusten. Hori izango litzateke, dena dela, hirugarren arrazoa. Baina lehenengo biak ikusten ditut nik inportanteenak.

A.— Europak Estatu Espainola merkaturatzea zabaltzeko bide bezala ikusten duela esan da, hedatzeko posibilitateak eskaintzen dizkion estatu hirugarren mundutiar gisa ia.

J.I.— Europak Espainiak ikusten duen aukera bere merkaturatzea da, dudarik gabe. Horrekin bat nator. Espainiak ezik, Europako beste estatu guztiek ez daukate ia arazorik, mekatu

nomikoak dira indartsuak.

A.— Behar bada iritsi gara EEEan sartzearen ondorioak sektoreka ikusteko puntura.

J.I.— Industriadik hasteko, nik lasaiena makina erremintaren alorrean gertatuko diren ondorioez mintzatu naiteke, baina ez dut uste beste sailetan ere oso ezberdin izango denik. Alor horretan kanpoko produktuek batzaz beste ehuneko 16ko arantzelak daukate, batzuetan 20raino ere iris-

«Europar sartzerakoan gure produktuek mesede gutxi izango dute, eta europarrek hemen aldiiz abantaila haundiak».

ez direla egiten. Horregatik esportatzen zen hainbeste Hegoamerikara: Europar ez bezalako tresnak erosten dituzte, ez dute kalitatean hainbeste esijitzen... Horrek esan nahi du Europako arantzelen gorabeherak mesederik ez diola egingen sektore horri.

Teknologiarena da bestea. 1980-81eko datuekin ari naiz, baina orduan ikusten zen Europar teknologia aldetik Europako eskaria azkar ari zela eboluzionatzen, kontrol numerikodun makinak askoz gehiago erosten zirela. Hemen aldiiz produzioa ez zen bilakatzen abiadura berean, eta gure eskaintza ez zen egokitzen Europar eskatzen zenarekin. Gauzak aldatu dira puska bat, baina hala ere desajustuek jarraitzen du.

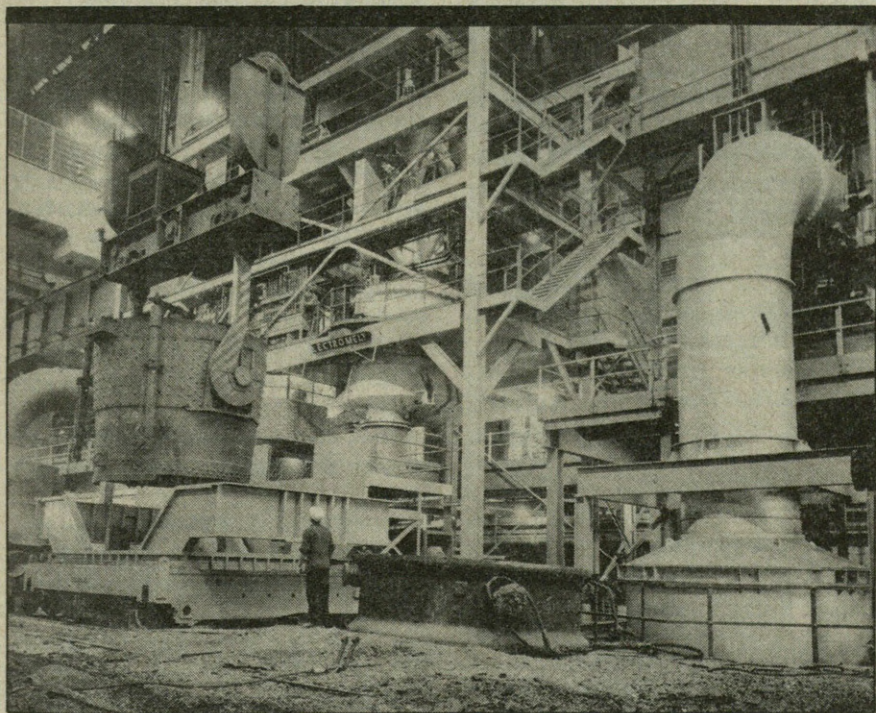
A.— Makina erremintaz ari zara, elaborazio haundiko produktu batez, baina dirudienez elaborazio gutxiago eskatzen duten produktuak dira jipoiarik haundiena hartuko dutenak. Burdina, altzairuak, siderurgia hitz batez.

J.I.— Segun eta zein sailetan. Altzairu bereziei dagokienez, esate baterako, entzun dudanez Frantziako siderurgia espezialduarekin-eta alderatuz nahiko ongi dago hemengoak. Baina altzairu arruntak bai, horrek jipoi haundiagoa hartuko du.

Pentsatu behar da Europako siderurgia duela bederatzi urte hasi zela birmoldatzen eta nahiz eta oraindik zenbait arazo baden, egoerari askoz hobeto egokitu zaio. Hemengo siderurgia ezin da konparatu Europar dauden baldintzekin, eta kolpe haundia jasango du dudarik gabe.

Gero oso larri dagoen beste sektore bat, lehen sektorea, edo azpisektore bat zuzenago, nekazaritza, oso egoera larrian dago Europari begira. Gipuzkora eta Bizkaian hain pisu haundia duen esne produzioa batez ere. Hemengo esplotazioak Europakoak baino askoz ere txikiagoak dira, prezioak ere ezin dira konparatu, produktibitatea ere askoz apalagoa, Europako kalitateak ere hobeak dira.

Nekazaritza aztertzerakoan pro-

Euskal industria produktibitatez, neurri-, kalitatez eta prezioz jipoi ederrik jasotzekotan da.

libreak dira, teoriarik eta gauza asko matizaturik baina merkatu libreak, eta Espainia da Europako azken merkatu itxia. Eta europarrak interesatuak daude merkatu hori zabaltzearekin.

Hala ere, arazo ekonomiko guztien atzetik badago Europa batu bat egiteko asmoa. Hasieratik, EEE eta lehenengo CECA (Ikatz eta Altzairuaren Elkarteak) sortu zirenean, bazegoen helburu politiko bat. Hori ere kontutan hartuko dute, baina arrazoi eko-

ten direlarik. EEEan sartzen garenean kanpoko kompetentzia, Alemaniakoa batez ere, baina baita Britainia Handi eta Italiakoa ere, asko areagotuko da.

Europatik datozen inportazioak proportzio nahiko haundian gehituko dira, beraz. Eta hemendik Europari begira zer? Makina erremintaren egoera aztertzen duen liburua egin genuenean ikusi genuen Europar saltzen diren makina gehienak hemen

«Negoziaetek beren dinamika daramate Madrilen eta hemendik influitzeko posibilitaterik ez da»

bintziak ere begiratu beharra dago, Araba eta Nafarroakoa ez bait da Gipuzkoa eta Bizkaikoa bezalakoa. Haietan esplotazioak haundiagoak dira, laboreak ere ezberdinak, egitura ezberdina. Baina jeneralean ez da batere ona.

A.— Beste puntu bat: Hego Euskal Herriko ekonomiaren interesak eta Estatu mailakoak. Berdinak zertan izanik ez daukate.

J.I.— Nekazaritzaren kasuan oso garbi ikusten da. Espainiako nekazaritza batzuetan beste ondo dago Europari begira, produktu espainiarrak konpetitiboak dira. Euskal Herriko nekazaritza soilik hartuz gero panorama ezberdina. Eta interes diferenteak egon daitezke, segun eta nondik ikusten den.

Gero, lehen esan dugun bezala, arrazoi edo helburu politiko bat bada, hori ere oso interes berezia da.

Industria mailan, aldiz, eta lehen esan ditugun erizpideen arauera, produktibitatea, kostuak, enpresen dimentsioak, arantzelak, batzuetan beste industriaren egoera berdin samarra dela uste dut, nahiz eta salbuespenak badien.

A.— Azkenaldian, eta PNVren krisiaren sustraiak bilatzerakoan, aipatu izan den eztabaida batera garamatza horrek: ea Hego Euskal Herriaren merkatu naturala Estatu Espainola denetz.

J.I.— Orain arte Euskal Herriaren merkatu naturala merkatu espainiarra izan da, ez da dudarik. Eta azken urteotan, 70. urtetik hona, merkatua aldatuz joan da. Ez naiz oso zehatz gogoratzen baina 69.ean Euskal Herriko esportazioak gure Barne Produktuaren ehuneko 9 ingurukoak baldin baziren, 81-82.ean ehuneko 23-24 izango

ziren. Euskal produzioaren destinoa aldatu egin da, beraz.

Baina hori ez da hemen bakarrik gertatu, krisiaren poderioz Espainiako produktuak ere kanpora zuzendu ziren. Baina orain arte eta oraindik ere Euskal Herriaren merkatu naturala neurri haundi batean Espainia da.

A.— Itzuli gaitezen berriro nekazaritzara. Zuen azken ikerketa, izan ere, sektore horrek EEEn sartzean jasango duen egoeraz izan bait da. Zuen prentsaurrekoaren ondoren gure baserriak desmantelatzen doazela idatzi da.

J.I.— Guk ez genuen esan hau desmantelatzen doanik, nahiz eta komunikabideetan hori azpimarratu zen. Guk esan genuena zera zen: hemengo baserrien egoera, neurriak, prezioak, produktibitatea etabar kontutan harturik, ez zela batere ona. Hortik baserri guztiak suntsitzera doazela esatera badago tartea.

Guk baserrien diagnostiko bat egin dugu. Hasteko, hemengo esplotazioen neurria Europakoekin alderatzen baduzu, gureak askoz txikiagoak dira. Nekazaritza sektorean eskala ekonomia haundiak agertzen dira, hau da, zenbat eta esplotazio haundiagoak orduan produktibitatea haundiagoa dela. Hemen horregatik ezin gara Europari lortzen diren produktibitateetara iritsi.

Ikusten da, bestalde gure produktuen dinamismoa Espainiakoena baino ahulagoa dela. Hau da: hemen egiten den produzioa Estatu Espainoleko beste herrialdeetara doala. Horrek esan nahi du euskal nekazaritzaren konpetitibitatea edo abantailak eskasak direla beste herrialde horiek eskaintzen dituztenen ondoan. Esparraguen kasuan garbi ikusten da: beste

herrialde batzuetan aukera hobekien eskaintzen dituzten produktuetako, eta piperrak, tomateak...

Autoabastezimentu maila ere ikertu da. Europak bere burua hornitzen maila izugarriak lortu ditu, areago, esnea eta beste hainbat gauza soberan daukate. Beraz, aprobeztatu nahiko dute beren superabundantzia Espainiara bidaltzeko. Hitz batez esateko: egoera txarrean dago gure nekazaritza. Nekazariak berek nola erreazionatzeko duten ikusi beharko.

A.— Beraz sektore guztietan sortzen dizkigu arazoak Europari sartzeko. Eta hemen daukagun langabezia ikaragarri honi ze ondorio ekarriko dio EEEn sartzeko.

J.I.— Ze neurritan justu ez nizuke esango baina ez dut uste langabeziari ezer onik ekarriko dionik. Gehitu edo mantendu, kuantifikatzea zaila da. Baina mesederik ez dio egingo epe laburrera.

A.— Horrekin gauza batera iritsi nahi nuen, ezta?, ea hori ikusita ere jarraritzeak merezi duen, ea ondorio sozial horiekin zer gertatzen den.

J.I.— Komenigarria den ala ez sartzeko? Hori baino garrantzizkoagoa da ikustea noiz sartu. Sartzeko beharrezkoa da, ez dago aukerarik eta nola edo hala sartu egin beharko genuke. Baina noiz sartu, oso ezberdina bait da gaur egun gauden egoeran sartzeko edo hemendik bost urtetara. Kojuntura hobe batean ondorioak ez lirateke hain larriak.

Noiz eta nola sartu, negoziaketatik ze ondorio ateratzen den inportantea da.

A.— Eta Euskal Herriatik, edo Komunitate Autonomotik, negoziaketetan presiorik egiteko ahalmenik bai al da?

J.I.— Negoziaetek beren dinamika daramate Madrilen eta ez dut uste hemendik influitzeko posibilitate handirik dagoenik. Behar bada eragin haundiagoa izan zezaketen sektore bakoitzeko talde ekonomiko eta enpresariak. Baina geldiz egingo den dinamika bat izan da, eta ez dakit zenbateraino influitu dezaketen.

Nekazaritzan, esate baterako, EH-NEkoek, eta beren jarrera Kantauri alde osora zabalduta, beren eritziak azaltzeko ahalgintza egin dituzte, negoziaketak berbideratzeko. Baina negoziaketaren azken urratsetan gaude eta ez dago posibilitate handirik.

Iñaki ZUBIONDO

mundua ez da borobila

El Salvador: FMLN-ren ofentsiba

Baziren hilabete batzu El Salvador-eko gerrilariak horren gogor aritzen ez zirenik. Joan den astean hasi zuten ofentsiba berria garraioaren aurka zuzendu dute, eta kamioi eta autobus ugari lehertzeaz gain elektrizitatea produzitzen zuten enklabe batzu ere deuseztu dituzte, bai eta ehun bat militar akabatu ere. Gertakizunik larrienak Morazan eta Chalatenango departamentuetan suertatu ziren, non gerrila indartsuenik baitabilen.

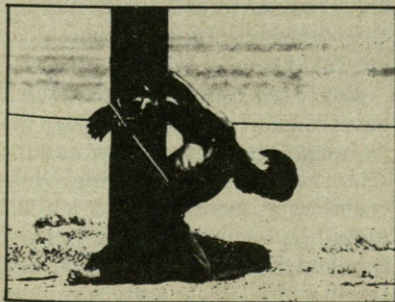
Libano: Israel ez da zuri-zuri joango

Badirudi Libanoren hegoaldean segitzen duten israeldarrek azken une-rarte gerra eman behar dutela, eta egun hauek aprobeztatzeko ari dira sekulako garbizioa egiteko. Jendea hiltzea, etxeak buldozzerrez txikitzea, hauek omen dira praktikarik erabilienak.

Ekintza basati horiek ikusita, Ritxid Karame, Libanoko lehen ministroak, gogor salatu du Israel ONUren aurrean. Erresistentzia inork baino kementsuago parte hartutako txiitek, beren aldetik, eta Nabih Berri beren buruzagiaren bozez, hegoaldeko populazioari hots egin diote, israeldarren aurka mobiliza daitezen.

Hegoafrika: ghettoetan ez

Azken egunetan biziagotu dira enfrontamenduak Hegoafrikan barrena, zeren eta geroz eta ugariago dira populazio beltza «hiri berezi»etan kokatzearen kontra altxatzen direnak. Ondorio hurbilak oso dira tamalgarriak, beste hogeiren bat lagun hilik gertatu delako (200 jadanik, protesta aldi hau hasiz geroztik), eta momentu honetan beste 16 dira «traizio»aren akusazioa-reen preso egindakoak, beraz hiltzeko arriskuan.

Erresponsabilidadeak apur bat xehetzen...

Zer gertatzen da Ethiopian?

Denak ez dira ailegatz-en, ailegatz-en direnek zer aurkituko dute?

Zenbakiak hots egiten dute. 7,7 milioi etiopiar gosea hiltzeko arriskuan daude. Pasa den urtean 300 mila hil ziren jadanik.

Espektakuloak —milaka laborari norabiderik gabe— espantagarria izan behar du. Banaketa zentroetaraino iristen direnak berriz —gehienaz ere 35-40 kilo dutenak— egunean gari pasta laurden batekin topatzen dira: 400 kaloria.

Duela 10 urte 32 milioi ziren Ethiopian; orain 42 dira; ehunetik berrogei-ta-bost, hamalau urtetik beheiti.

1972-1973 urteetan beste gose aldi txar bat sufritu zuten etiopiarrek. Orduan 200.000 lagun akabatu zen, eta handik etorri zen, indirektoki bada ere, Hailé Selasie enperadorearen erortzea. Munduak bazekien, jakin, orain ere bazetorrela Etiopiarra izugarriko gose latza. Hala abisatu zuten etiopiarrek berek. 1982ko uztia txar-aren ondoren; aldiz, munduan ez zitzaizen kasurik egin, ez zitzaizen kasurik

egin nahi izan zuzenago esango badugu.

1984ko lehen hilabeteetan hasi ziren errefuxiatuak Makalle, Korem eta beste hiri batzuetara kantidadean iristen. Orduan Laguntzarako Batzordeak 900.000 toneladatako beharra aldarrikatu zuen; iraila arte ez zen deus ailegatu, eta orduan ere 100.000 toneladata ere ez zen ailegatu laguntza.

Erresponsabilitateak, non bilatu

Etiopia: 1.221.900 km². 42 milioi lagun. Errepublikak 1975garren urtetik («etiopiar sozialismoa»). **Hiriburua:** Addis-Abeba. 1.250.000 lagun (1978). **Hizkuntza:** ofiziala, amharikoa. **Erligioak:** koptoa (760), musulmana (30) eta animista, gainontzeko gehiena. **Lurrak:** 711. landatua; 737. larreak; 721. basoak; 730. inproduktiboa. **Laborantza:** kafea, artoa, sorgoa, mijoak... **Abereak:** (1981) idizko, 26 milioi; ardizko, 23 milioi; ahuntzako, 17 milioi. **PNB bizilaguneko:** 140

behar dira? Estatu sozialisten blokean, beharbada, berak bait dira oraingo Etiopiaren euskarria? Hala uste dute behintzat mendebaldeko komentariak batzuek, hala-nolako ironiaz esaten dutelarik: «**Sovietar Batasunarekin aliantza eginik, Etiopia bide txarrean jarri zen**».

Sovietar Batasunak handizki lagundu du, batipat (armak alde batetara) epe luzerako desarroiloa posibilitatuko duten azpiegituretan. Baina berehalako laguntza bat eskaini deza ketenak —honetaz jakitun direnen ustetan— mendebaldeko nazioak dira, eta hauek, esaten dugunez, gauzak azken estremoetaraino iritsi bitartean gorrarena egin dute.

Mendebalde, Etiopiako iraultza ito nahirik eta hirugarren munduko nazioei bide sozialistaren gaitza erakutsi nahirik, ekonomiaren arma erabili du. Mengistu Haile Mariam buruzagiak 1981eko artikulua batetan esplikatu zuen: «**Gure desarroiloan inperialisten eragina negatiboa da, gure esportaketak prezio minimoekin ordaintzen bait dituzte eta inportatu behar ditugun produktuak geros eta prezio altuagoetan saltzen bait dizkigute**».

Honetaz aipagarria da joan den astekeo *Egin* batetan Oriol Marti medi-

kuak egiten zuen kontsiderazioa, alegia, Etiopian bezala hirugarren mundu gehianean ere, gose diren populazio horiek, gose direlako, ez direla normal desarroilatzen, gorputzez bezala buruz ere, eta oso probabile dela inperialismoak arriskua ekar lezaket masa horiek **inferioridade** kondizioetan, eta beraz gosez, edo behinik-behin gaizki elikaturik, mantendu nahi izatea.

Estatua indartzen ahalegintzen dira

Horarik, Etiopiako iraultzaren gobernuak dirua zertan gastatu duen ere diskutitu liteke. Dirudienez, iraila arte hain zuzen ere, eta iraultzaren hamargarren urteurrena eta Etiopiako Langileen Alderdiaren sendotzea zirela eta, diru mordoak inbertitu dira Addis-Abeba berritzen, asfaltatzen, argitzen, halaber armadaren unitateak txukun eta dotore paratzen.

Etiopiako buruzagientzat, dudarik gabe, momentu hauetan lehentasuna Estatuaren indartzeak dauka. Miseria gorriaren problemaz gain, azkeneko urteetan gobernuak oso proba zailak iragan behar izan ditu, bereziki iparraldeko gerra deklaratueta, baina baita bere barnean ere, zenbatnahi ti-

ra-bira gertatu direla.

Horien historia ezin kontatuko dugu modu lasaian. Aski jakitea beharbada, 1977an Etiopiako Herriaren Alderdi Iraultzaileak kolpe bat eman nahi izan zuela (oraingo buruzagien ustetan iraultza «inperialisten kontrolpean» utzi nahi zutelarik), eta horrek markatu zuela nolabait gobernuaren ofentsiba orokorraren hasiera.

M.H.Mariam-ek garai haietaz honela idatzi du: «**Borroka areagotu zen, hilketak gehiagotu ziren. Ekialdean eta hegoaldean, Somaliak inbasioaren mehatxuarekin presionatzen zuen. Ipar-ekialdean, nobleziaren eta lurjabe handien ondarrak altxatzen ziren. Iparraldean, talde sezesionistek inoiz baino fuertago aritzen ziren**».

Gainerantzean, orain —jakin ahal dugunetik behintzat— Etiopian **aban-gardia** gisa funtzionatzen duena, ez da oraindik «Partidua», baizik eta COPWE delakoa, hau da, Etiopiako Langileen Alderdiaren Batzorde Antolatzailea; nolanahi ere, praktikan Estatu sozialista gehienek Partiduaren lekua hartzen omen du.

Alderdiak 50.000 militante izan behar du. Bestela, iraultzaren koadro asko kanpoan, herri sozialistetan noski, ikasitakoak dira, 18 bat mila. Alderdi-ko gehiutsuak funtzionarioak omen dira, 730 soilik direlarik langile-laborariak.

Gerrari buruz —batez ere Eritreako gerra konplexuari buruz— ez gara ari-tuko gaurkoan; hori pintzekin eta nasaiki heltzeko gaia bai bait da.

Hegoalderantza ihesean

Gosearekin bueltan, esango dugu Etiopiako gobernuak 195 banaketa-leku eta 20 babes-leku antolatu dituela, baina gosedunen arazoa konpontzeko erabat zabaldu duen bidea beste bat da: hegoalderakoa.

Egunero, Wollo eta Tigre-tik milaka lagun bihurtzen dute hego-mendebalderuntz. Zeregin honetan mendebaldekoek ez dute lagundu nahi izan, eta sovietarrek 335 kamioi eta 12 abioi utzi dituzte.

Jende asko bidean gelditzen da, haurrak gehienbat. Deserriratzeko masibo honen arrazoiak, gobernuaren hitzetan, garbiak dira: iparraldeko lurak erabiliegi, idorregi daude, jende gehiegi bizi da; hegoaldean berriz lur zabal ederrak daude oraindik. Lehen fase batetan 50.000 familia eramango ti-

*Nekazariak
erosioaren
aurkako borrokan
antolatzen dira.*

litzukete (honezkero han izanen dira); 250.000, bigarren fase batetan —hemendik urtebetera edo burutuko dena. Bi milioi t'erdi lagun, denetara.

Kontrako talde armatuek akusatzan dute gobernua, beren ustez gerrilari bere basea kentzearen hustutzen bait dira iparraldeko lurak. Iturri horien arabera, jende asko litzateke hegoaldeko joateko beldurrez, eta horregatik anitz lirakeke Sudan-a eskapatzen direnak. Izan ere Sudan-en datozen hilabeteetan 250.000 etiopiar iritsiko dela espero dute (hori egia bada, bide batez esan dezagun, trajediak segituko du, zeren Sudan-en ere goseak koska mortala egin bait du), baina susmoa baino gehiago badago beste migraketa hau ere ez ote den, hein batetan bederen, borondatez kontrakoa; gerrilak egingo luke bultza kasu honetan, hain zuzen ere bere base potentziala ez galtzekotan.

Nolanahi ere, kuestioa zera da: mendi gorrian hazitako nekazariak, moldatu ahalko dira hegoalde tropikalean? Moldatu beharko, esan liteke. Nonbait familia bakoitzari 2 hektarea ari zaizkio banatzen nahiko zintzoki, eta hortik aurrera gutxi dakigu.

Dakiguna, Etiopia oso kontuz ez badabil laster bat ere basorik gabe gelditu daitekeela; mende hasieran superfizie totalaren %40a betetzen

zuen basoak, gaurregun %20a baizik ez du betetzen —bestek %4az hitz egingen dute(!). Beste energia iturriak biltzen dira orduan, behi zimaurrea esate batera, erregaitzat erabiltzen dutena, nahiz honekin lurrari bere ongaria ebasten zaion. Beste alde batetik hamar urte honetan 7 milioi zuhaitz aldatu dira, eta erosioa geldiarazteko munta handiko obrak egiten dira baina...

Nekazal erreforma, zalantzan

Menturaz Etiopiako buruzagiek ez diote nekazaritzaren problemari behar haina esfortzu dedikatu —edo ez behar bezala, menturaz. Nekazaritzatik bizi da populazioaren %85a, nekazaritzatik sortzen da esportaketan %90a.

Beste datu bat: Etiopiako lurretatik %69a landu daiteke, baina %14a soilik lantzen da.

Nekazal erreformak, bista batera, zer onik ekarri du? Hasteko, milioika nekazari feudalismotik askatu dira; gero, lekuan-lekuko nekazarien erakundeei autonomia handia utzi zaie. Gainera, analfabetismoaren aurkako borroka: 1979tik hona %93tik %75era jeitsi da analfabetoen ehunekoa. Gero, 469 'estazio' txiki eta 5 eskola berezi antolatu dira nekazarien formaziora-

ko; halaber sortu dira, kubatarren garrantziko parte hartzearekin, beterinario zentroak (zeinarekin ganadua ugaltu bait da, dagoeneko Etiopiak duelarik Afrikako ganadu kopururik altuena).

Alde txarrean, berriz? Baliteke Estatuak antolatutako granjak ez ibiltzea hagitz ongi, baliteke produzitzen duten %5arentzat gehiegixoko inbertsioak egitea, baina, segur, arazoaren erroa han izandako beste batek deskubritu zuen: «Gobernuaren ahalginek ez dute izan ustezko fruiturik. Etiopieko nekazariak ez du bere beharretarako baizik produzitzeko interesik, izan nazionalizatutako zirkuitoak eskaintzen dituen prezioak bajuegiak direlako, izan irabazia non inbertitserik ez daukalako. Gobernuak eskaintzen dituen prezioak aski onak dira (horixe da hirietan bizimodua garesti izan dadin arrazoietarik bat), baina nekazariak ezin du kontsumozko produkturik erosi (kasik ez dago), eta lurrik ere ez, izan ere nekazal erreformak jabeago pribatua deuseztu zuelako. Horretaz, nekazariak berek jateko produzitzea nahiago dute (herri honen historia luzean lehenbiziko aldiz egin ahal dutena), eta soberakinak urte zailetarako gorde».

Pablo SASTRE

Base militarrek dira EE.BB.ek bertan duten
interes haundiena

DROGAK, DROGAZALEAK ETA PUERTO RICOREN HISTORIA

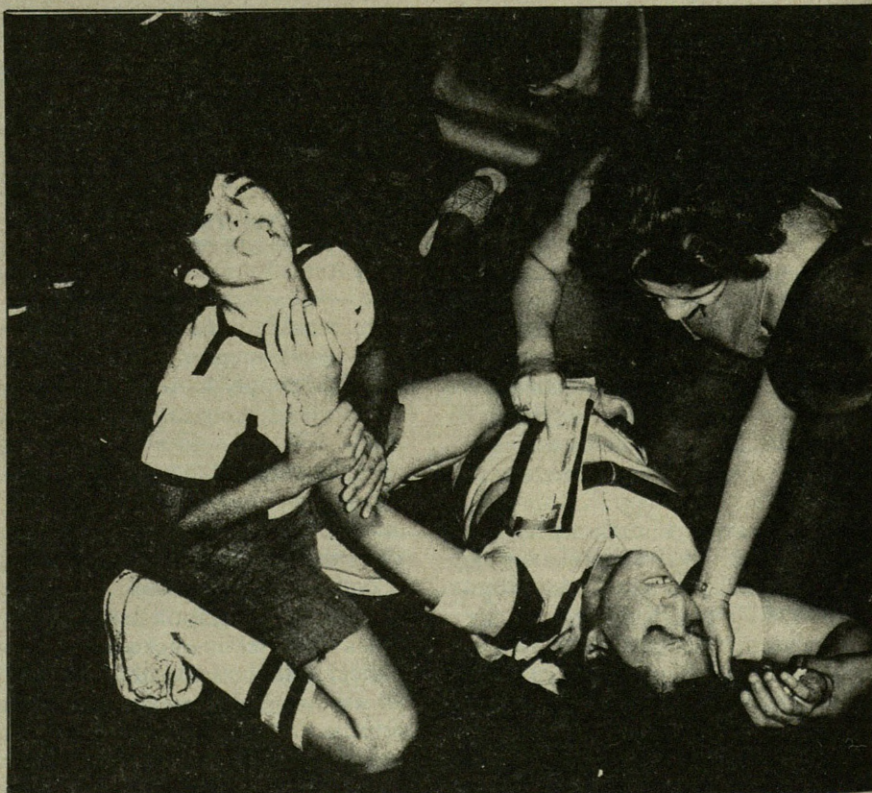
Puerto Rico, «Estado Libre Asociado» bezalaxe definituta dago aspalditik, baina honek EEBBetako sistema politiko eta psiko-sozialaren menpean dagoela adierazi besterik ez da egiten. Herri hau ren ahoan dagoen hitza eta errealitatea besterik ez da. Eta drogaren arazoa, egoera politiko eta ekonomiko baten ondorio garrantzitsua da baita ere. Egoera politiko honen ondorioak herri honen identitate eta sustrai falta «falta de sentimiento de pertenencia», hemen erraten duten bezalaxe.

1898an Espainiako Gobernuak Puerto Rico Estatu Batuei erregalatu zionetik, hemengo gobernadore jauna Estatu Batuetan izendatua izaten zen eta iparramerikarra izan behar zuela ez duzue zalantzan jarriko noski. 1930ean Puerto Rico Karibeko etxe pobrea bezalaxe ezagutzen zen eta garai honetan hemengo gizon «herrikoia» historian azaltzen zaigu, gizon hau Muñoz Marin dela erran behar da eta hogeitabi urtez hemengo Gobernadore izatea lortu zuen. Hogeitabi urte hauetan aldaketa handiak eman ziren, urte mordoxka bait daaldaketak emateko. Puertorriko gehienak Muñoz Marin-en lema nagusia zein izan zen ezagutzen dute: ogia, lurra eta askatasuna (oraingo gobernadore den Rafael Hernandez Colon-en partidu politiko berberakoa zen). Muñoz Marin-ek Puerto Rico herri nekazari izatetik herri industrializatu bat bihurtzea, epe laburrean: lortu zuen, Ipar Amerikaren laguntzarekin. Aldaketa hau oso epe laburrean eman zelako ondorio berezi batzu ere azaldu ziren: Ipar Amerikako laguntzarekin herriak zeukan estruktura soziala guztiz aldatzen da eta bestaldetik, kontutan hartzen badugu epe labur batetan eman zela, herriak aldaketa sakon hau asimilatzeko denborarik ez zuen izan. Bi faktore hauek zerikusi handia dute hemengo bi problema nagusirekin: EEBBekiko daukaten dependentzia eta drogaren arazoa.

EE.BB.rekiko dependentzia

EE.BB.rekiko daukaten dependentziaren arazo hau sakonki aztertzeke ez dakit noraino izango naizen gai baina, ausarta izanik, aurrera egiten dut. Puerto Rico-ko jendeak Ipar Amerika-ko pasaportea eta hiritarta-

sunak daukate, baina bigarren klaseko hiritartasuna dela ere konturatzen dira, eta errealitatean, Ipar Amerika-ra lan bila joaten direnak badakigu zer nolako egoeratan bizi diren. Lan okerrenak, ingelesa ez dakitelako edo, eta leku guztietan baztertuak izaten dira. Gerra garaian, Vietnam eta Korea-n Puerto Rico-ko gudariek zer gertatu zen gogoan daukagu denok. Han ere lehenengo filetan Puerto Rico-tarrak izaten bait ziren eta estatistikek diotenez, erlazio konparatiboa eginez, hemengo gudari gehiago hil zen Ipar Amerika-koak baino. Industrializazioarekin lurralde guztiak utzi zituzten, eta hau dela medio, oinarritzko

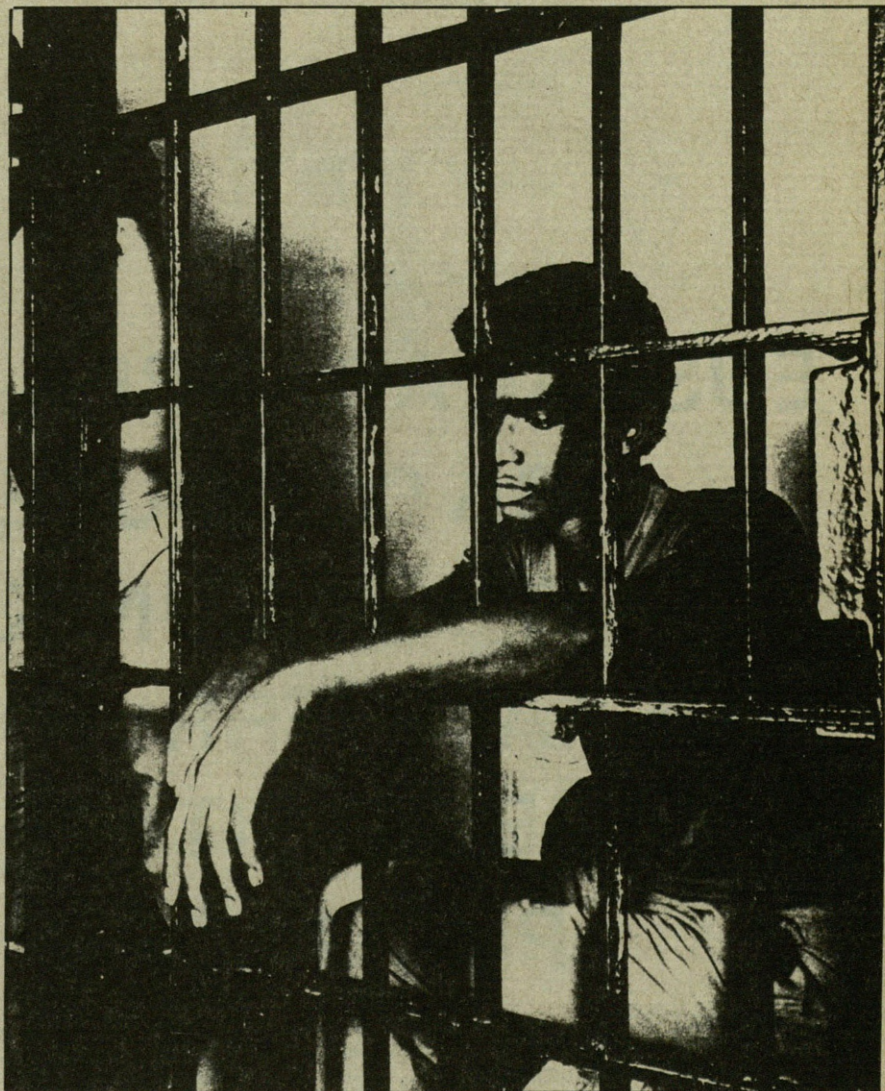
Puerto Ricok «delinkuentzia» indizek altuena du munduan.

produktu gehienak inportatu behar-
rean aurkitzen dira; baina produktua
hauek. Ipar Amerika-tik ekar ditzake-
te eta prezioak nola tasak, «nagusiek»
jartzen dituztenak izaten dira. Lege
mailan gauza bera gertatzen da, Puer-
to Rico Ipar Amerika-n dauden lege
juridikoen menpean dago. Baina dena
txarra dela erratea ez dago ongi, zer-
bait ona ere izango da noski eta goazen
herri honen eskubideak aztertzer-
a piska bat bederen. Ba bai, Herri honek
Ipar Amerika-ko Kongresuan orde-
kari bat baduela egia da; hemengo ar-
duradunak Kongresuan hitz egin de-
zake, baina nahi duten guztia uzten
dioten ala ez ez nago oso ziur. Eta le-
henengo puntu honekin bukatzeko,
beste zerbaite aipatzea ere gustatuko
litzaideke, eta hauxe besterik ez da:
Ipar Amerika-ko interesik nagusia
Puerto Rico-ko base militarrek dira,
hemen dituzten baseekin Karibeko
sarrera kontrolatzeko posibilitatea
bait daukate, herri hau kolonia mo-
duan mantenduz.

Drogaren arazoa

Drogaren arazoak orain arte iraku-
rri dudana material guztietan gauza
berberekin topatzen naiz: Puerto Ri-
co-n daukaten adikzioa, alkoholismoa
eta delikuentzia, munduan dagoen
handienetarikoa da, erlazio konpara-
tibo bat egiten badugu behintzat.

Badirudi herri honetara droga Co-
rea eta Vietnam-etik etorritako guda-
riek ekarri zutela, eta lehenengo dro-
gazaleak, Puerto Rico-n, hauek izan
zirela. Baina honelako azterketa sin-
plearekin ezin naiz geratu eta aurrera
jarraitzekotan beste zerbaite erran be-
harko nuke, eta hauxe da: Drogazalea
adikto bihurtzeko, beste faktore asko
kontutan hartuta noski, identifikapen
eta egokitasun (pertenencia) faltan
dagoen pertsona da. Badirudi, lehen
begirada batean, bi hitz sinple besterik
ez direla, baina goazen piska bat, aza-
letik besterik ez bada ere, bi hitz hauek
aztertzea. Zer erran nahi du identifi-
kapenak? Ba, nerretzat prozesu psiko-
sozial bat besterik ez da, eta honekin
hau baino ez dut adierazi nahi: tti-
ki-ttikitatik gure guraso, etxe, hiz-
kuntza, lagun, jolas, herri, ohiturekin
e.a. identifikatzen gara, «NI» hori,
norberaren «NI» hori sortuz; gaine-
rantzean NI naizena ez zen inondik
etorriko. Beste hitza «egokitasuna»
zela erraten nuen, eta hitz honek zer
adierazten digu? Ba, gauza berdint-

Irlako mugimendu abertzale guztiak oso kontrolatuta daude.

sua, gure etxea, anaiak, gurasoak, he-
rria, ikurriña eta ohiturak maitatzeko
eta defendatzeko leku batekoak, lu-
rralde konkretu batekoak garestu su-
matu behar dugu geure baitan, bestela
galduta, identifikaziorik gabe ibiliko
gara mundu honetan.

Jendearen identifikapenik gabeko herria

Badirudi bi zentzu hauek ez dituz-
tela herri honetan ezagutzen eta eza-
gutzen ez dituztela erratea badakit oso
gogorra dela; baina Puerto Rico-ko
herriak identifikapena eta egokitasu-
na zergatik ez dituen barneratu ere
aztertu egin behar da. Hemengo jen-
dearekin dexente hitz egin ondoren
ondorio txiki batzuetara iritsi naiz, eta
gehiegi luzatu gabe aipatu egingo di-
tut: Hemengo haurrak, eskolatik hasi-

ta, beren irla ezertxo ere ez dela, oso
txikia eta errekurtsorik ez daukala
entzuten ohituta daude; telebista,
irradi eta egunkarietan ingelesa
barra-barra entzun eta ikusten da.
Mugimendu abertzale guztiak oso
kontrolatuta daude, kontrol sofistika-
tu baten pean noski; edonor indepen-
dentista aktiboa baldin bada, ez du
lanposturik inon aurkitzen, nahiz oso
pertsona jakintsu eta ongi prestatur-
a izan. Eta bukatzeko, erran beharra
dago, prozesu dependiente honetan,
Elizak ere bere parte aktiboa izan
duela. EE.BB. etako ideologia menpe-
ratzailearen transmisore indartsua izan
bait da.

Maite ERRO

Puerto Rico-n, 1985eko Urtarrilaren
21ean.

EUSKAL ADARREK, BA OTE DUTE ETORKIZUNIK EUSKAL HERRIKO UNIBERTSITATE PUBLIKOAN?

Azkenez, Euskal herriko Unibertsitateak baditu bere estatutuak. Unibertsitateko irakaslegoaren sarean sartu nintzenean, estatutuen premia errebindikapenatariko bat genuen. Ordutik hona, lege marko bat ezarri digute eta barnetik abiatzera behartu. Baina ez da nire oraingo egitekoa, estatutuen balorapenean murgiltzea azken aldi honetan entzun eta irakurri ditudanaz neure esperientzia eta eritzia agertzea baizik.

Azken ARGIAN (1985.eko otsailak 3) eritzi bat zabaltzen da: Unibertsitate publikoan sortu berri diren euskal adarrek, erabakitakoaren arabera, ez dutela inolako etorkizunik izango. Goazen bada, lerrorik lerro.

Peru Unzuetak, «klastro polemiko bat Euskal Herriko Unibertsitatean» izeneko artikuluan zera esaten digu: «...eskolatan eta fakultatetan euskara hutsezko adarrak aurrera ateratzeko saio polita eginak dira. Halere, guzti hori aurrera atera bada irakasleak kontratatzeke ohizko bideetatik at behar diren irakasle euskaldun guztiak

kontratatzeke aukera egon delako...»

Gauza bat argi eta garbi, euskaldun irakasleak ez gara sartu «ohizko bideetatik at» ohizko bidetik baizik. Irakasle elebiduna, hots euskaraz zein gaztelaniaz irakasteko gai den norbait behar izan denean, baldintza hau gaitortzeko artean eskatu da kontratatu burutzeko eta kitto. Badirudi euskadunok, bula edo pribilejioren bat behar dugula gauzak egiteko eta euskaraz irakasteko. Eta ez, hiritar euskaldunak izatearekin aski dugu edo nahiko dela erakusten saiatu behar gara, oraindik zoritxarrez, badakit, baina, kidekoak baino kokoloagoak ez gaituk.

Zer egin behar dugu ba, bihar etzi, ezarri diguten legediaren arabera, gure euskal adarren finkotasunerako?

Ni neu Bizkaiko Irakaslegoaren Unibertsital Eskolan nago, eta gure esperientzia azaltzera natorkizue, hitz handiak eta ponposoak albo batera utziz. 30 irakasle inguru gaude karrera guztia euskaraz irakasteko. Guztira 116 irakasle gara, Orainsu Eskolako

etorkizunerako premien kalkulu bat planifikatzea eskatu digute bihar etziko ikasleen premiak betetzeko alegia. Gure premietako bat irakaslego euskalduna izatea dela erantzun dugu eta beraz euskaraz zein gaztelaniaz diren habilitazio frogetan, funtzionari plaza hartzeko, batzuk gaztelaniaz irakasteko baino ez dira izango, beste batzuk aldiz euskaraz zein gaztelaniaz aritzeko. Gehiago oraindik, Eskolako juntan onartu da, Eskola honetara iristen diren funtzionari plaza guztietatik, gutxienez heren bat euskal adarren premiak betetzeko izango direla.

Jakina joera eta erabaki hau ez da izan begionez ikusita egon irakasle batzuen aldetik. Denok gara progreak eta euskararen aldekoak, baina hone-lako kasuetan norberaren lanpostua kilikolo dagoenean, bakoitzak berea baino ez du ikusten eta salaketak egin dira: euskaldunak pribilejiatuak direla, kompetentzia gutxiarekin errez aterako dutelako beraien plaza. Nik argi neukan bozketa batetan galtzekoak genituela eta euskararen aldeko erabakiak egindakoaren esperientzian, ikasleen premietan, euskal parlamentuko erabakietan, autonomi estatutuan, elebitasun dekretuan eta abarrean oinarritu ditugu. Eta gaur eguneko zuzendaritza dagoen bitartean behintzat, seguru hemen euskal adarrek etorkizuna izango dutela.

Peru Unzuetak diosku: «...eskema horren azpian, gaurregun euskarazko adarrak posible egiten dituen irakaslego oso gutxiengo txikia izango litzateke bere postuan jarraitzeko aukera edukiko lukeena... euskal adarretan ari diren euskal irakasle gehienek kaleratzea joan beharko dute eta berria kontratatzea —lehenago kopuru berean— guztiz ezinezkoa gertatuko da. Euskarazko adarren etorkizuna kasik hipotekatua dagoela esan liteke irakaslego propioari buruz Klaustroak hartu zuen erabakiarekin».

Nik neuk ez dut hain beltz ikusten etorkizuna. Ezbairik gabe irakaslego propioa mugarik gabe Unibertsitatearen babespean kontratatu ahl izateak aukera gehiago eta askatasun zabalgoga eskainiko zigula, argi eta garbi dago niretzat. Baina ez euskal adarrei soil soilik, Unibertsitatearen egiteko osoari baizik. Hala ere ez gaitezen itsutu. Gurea oraindik urte askotan burruka izango da. Negarrak albo batera bazter ditzagun eta sugeak bagina

legez etsi gabe ekinean jarraitu behar dugu. Aizkorakada, batzuentzat behar bada, ondo legoke baina errez ahitzen eta ahaztutzen den ekintza da. Maiteago dut sugearen egitekoa, bere ekintza iraunkorragoa bait da.

Eta zer egiten daude euskal adarretako irakasleak gainontzeko fakultate eta Eskoletan? Zeren eskabideak eta eskubideak behetik gora bultzatzen garantizatu behar ditugu hau da gure statusaren eskubidea behin eta betiko finkatu behar dugu euskaldun irakasle bezala. Baina ikaslerik bai ote? Hona hemen gure benetako koska. Hala ere nire ustez, Unibertsitateak, erakunde publikoa den heinean bultzatu egin behar luke euskarazko irakaskuntza eta zerbitzu hau eskaintzeko planifikazio bat buruturik izan, irakasleak ez bait dira prestatzen egunetik gauera.

Laburbilduz:

1.— Presio sozialak eragingo du euskal Unibertsitatea. Ikasle euskaldun anitz behar dugu, hau da OHO, BBB eta Lanbide Heziketa euskalduntzen diren neurrian euskal Unibertsitatea eraikiko dugu.

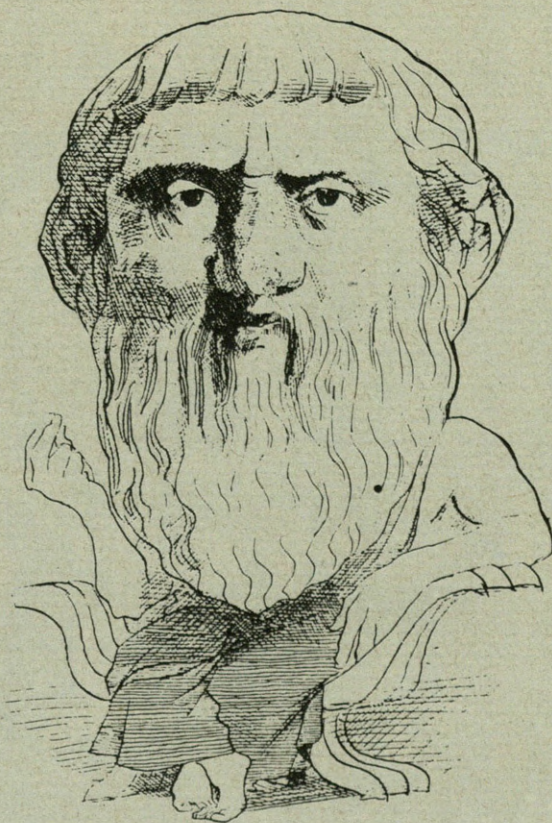
2.— Euskarazko atalak Unibertsitateko estatutuetan laguntza galanta eskaintzen digu. Hara adibidez zer dioen: «Art.244: ...La UPV-EHU desarrollará la docencia en euskara que se viene impartiendo. La implantación de nueva docencia en euskara se hará de forma planificada, contando con la Comisión de Euskara de cada Centro...». Guk geuk goitik eta az-

pitik bultzatu behar dugu, jakina, eta zentro bakoitzean modu egoki batez plangintza egituratu. Legea gure alde dugu, ikaslerik badugu, eta, eukiko ditugu etorkizunean.

3.— Euskal Gobernuak Unibertsitateko transferentzia hartzen duenean ez dut uste orain arte finkatutakoa piktura bidalduko duenik.

Beraz baditugu bideak eta aukerak orain arteko euskal adarrak finkatzeko eta berriak sortarazteko, kasu teoriko eta praktikoarekin erakutsi dadan legez.

Joseba AGIRREAZKUENAGA
(Bizkaiko Irakaslegoaren Unibertsital Eskolako irakaslea)

ASTERO ARGIA ZURE ETXEAN

ARGIAREN HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

IZEN DEITURAK

HELBIDEA Telefonoa

Herria Probintzia

Banku edo Aurrezki Kutxa

Sukurtsala Zenbakia

SINADURA

Oiz mendiko tragedia

OIZ MENDIKO ISTRIPUA

Zergati baten bila

Infernua deitu diote Oiz mendiari astearteko istripuaren ondoren. 148 lagun hilik hainbat eta hainbat metrotan sakabanatuta. Gorputz hautsiak, aurpegi ebakiak, beso sakabanatuak, zango txikituak... Iberia konpainiako «Alhambra de Granada» Boeing 727a jauzia zen. Bere inguruan eraiki da aste honetan Euskal Herriko informazio bolumenik haundiena.

Otsailak 19. Asteazkena. Goizeko bederatziak eta laurden. «Trumoiaren antzeko hots bat entzun nuen. Begiratu eta abioi bat agertu zen sutan mendipuntako lainoartetik. Maldan behera

jauzi zen sutan eta erreka zuloan izkutatatu zen. Beste zarata ikaragarri bat ateratu zuen».

Honela kontatu zuen Justina Etxeberriak berak ikusi eta entzundakoa.

Berehala hasi ziren irratiak eta telebista berria zabaltzen: 148 hildako Iberia konpainiaren Boeing 727 bat Oiz mendiaren kontra txoke egin eta gero.

Tanke farregarria

KARNABALAK zirela eta dena libre. Bueno, dena ez, ia dena. Aita Santua «Papamobilean» Tolosako kaleetan zehar. Fraile koadrila Donostikoetan. Ertzainak nonnahi. Laudion UAREkoak pankartak kentzen...

Eta Donostiako Narrika kalean Tanke arrosa farregarri hau. Arrosa kolorekoa bai, rosa-rosa.

23-F hurbil zegoela eta Milans del Boch eta Tejeroren azañak konmemoratzen tankeak kaleetara bidaliz. Tanke zaharra bestalde. Farregarria haurrentzat eta ikusgarria helduentzat. Tanke karnabaleria.

Baina duela urte batzuk Donostiako kaleetara aeroplano bat ekarri zutenekoekin konparatuz gero, bai, aitortu beharra dago, hura baino erosagoa da beste hau. Honek gainera —esango dizu barrukoak— ligatzeko eta dena balio du. Barrura sartu ligea, eskotila itxi, eta enbarazora datorrenari kañoia sartu sudurzulotatik barrena.

Gu ez gara hain erromantikoak eta nahiago izaten dugu behin poteska batzuk hartuz gero etxealdera abiatzea konpañerarekin edota bere ausentzian baserritarrez disfrazatuta kriston atxurraekin.

Ondo begiratuta ez da oso atsegina gertatzen karnabalean muturra zikintzeko dagoen joera hau. Maskarak edo beste zerbait erabili beharrean mundu guztia aurpegia pinta pinta eginda. Beltzez, koloriñez, txuriz... Etxera joan eta han egon behar orduterdian andregaiaren zain bera ispiluan jarrita dagoelako pintura guzti horiek kentzen. Bestela ere nahiko itxoi izaten diogu oherakoa tokatzen denean —plantxa dela, onziak garbitu behar dituela...— baina ihauterietakoa pasada bat izaten da.

Ondotxo daki berak zer egiten duen, ze ni ere bete betean egoten bait naiz eta lo hartzen bait dut holakoetan. Barkuak ez dit batere molestatzen. Begira, tanke hori atera dutenentzako moduko idea izan daiteke: zergatik ez duzue ateratzen datorren urtean itsasontzi bat? Beleroa, patrulera, arrantzontzia...

Horixe bakarrik falta zaie karnabalei «por tierra, mar y aire» konpletatzeko.

ABILEZIA ETA INDARRA

Bengoetxea III, profesionala!!!

JUAN MARI Bengoetxeaz gauza asko esan daiteke: afizionatuetan dena irabazi zuela, profesionaletan beti ibili dela mutur muturrean, banakako txapelketa bi aldiz eraman duela Leitza alde- ra, binakakoa ere lortu zuela Go- rostizarekin, bere aireko zarta- koak jendea askotan altxatu duela eserlekuetatik, e.a. Baina gaur beste zerbaiti begiratu nahi diogu, bere kuraia, bere bihotz animo- soari, bere profesionaltasunari. 1982aren bukaeran pilota plaza- tik apartatu behar izan zuen lesio serio bat tarteko zela. Gaiziki ibili zen gerritatik, oso gaizki, medi- kuek ez zioten asmatzen zer zen, batengana jo, urrutiko sendagile batek aztertu, mila buelta egin eta oinazeak ez alde egiten. Berak ere pentsatu zuen ez zela itzuliko frontoira. Baina esperantza galdu ez zuelako, dituenak dituelako (kuraia deituko diogu guk, nahiz eta kalean beste modura esan) ja- rri zen eta 1983ko abuztuan be- deratzi hilabete ondoren hasi zen berriz pilotan, pattal samar lehen- dabizi, hobeki gero, ederki orain. Eta esan dudana erakusteko hor daude aurreko udaran Ezkurran jaio eta motikotatik Leitza bizi den hogeitamaika urteko profe- sional honek kontsegitu dituen bi torneo garrantzizkoak: San Fer- min eta San Mateo, bata Iruñeako festetan eta bigarrena Logroñon.

Jose txo LIZARTZA

IRRATI BAKOITZAK BERE KOXKA

Segura Irratia

89,1 MMtik (Euskarazko
irratsaioak)

Astelehenetik Ostiralera

8,00: Goizean nahasi. 10,00: Meza santua.
10,30: Musikaldia. 11,45: Ohar eta albisteak.
13,00: Eskeinitako doinu eta abestiak. 15,00: Mu-
sikaldia. 19,00: Euskal abestiak. 20,30: Errosario
santua.

Oharra: astelehen eta asteazkenetan
19,45tan Baserrira.

Larunbata

8,00: Larunbat goizetako saioa. 10,00: Meza.
10,30: Oilo salda. 11,45: Ohar eta albiste. 13,00:
Eskeinitako doinuak. 15,00: Musikaldia. 19,00: Trikiti-
lari saioa. 19,45: Errosario santua. 21,00: Musika herri-
koa. 22,00: Amaiera.

Igandea

8,00: Musikaldia. 10,00: Herrialde. 11,00: Me-
za santua. 12,00: Musikaldia. 13,30: Eskeinitako doi-
nuak. 20,30: Errosario santua.

BA AL LITEKE ORAINDIK EZ JAKITEA?

**Ekologisten irratsaioa Donostiako «Herri Irra-
tia»n.**— Donostiako «Herri Irratia»n irratsaio berri bati ekin
zion duela bizpahiru aste ekologista talde batek. Irratsaioaren
izena «Gladysko Txokoa» da, Tuteran goardia zibilak hil zuen
ekologistaren omenez, eta irratsaio horren nahia gai ekologikoak
nagusiki, baina baita alternatiboak ere tratatzea da. Asteazkene-
ro entzun daiteke eguerdi partean, hamabitatik ordubatak bitar-
te. Euskarak badu bere presentzia garrantzitsua saio honetan,
nahiz eta elebiduna izan.

Mundakan irrati libre bat prestatzeko projektua.—
Mundakarrak ere jo ta ke omen dabilta herrian irrati libre bat
zabaltzeko asmoz. Lehengo batean rock jaialdi bat antolatu zu-
ten, eta gisako ekintzetan dabilta, irrati martxan jartzeko behar
diren aparailuak erosteko ditu bilketan. Izena behintzat erabakia
dute: «Pedalina irrati». Pedalkatzen mantxoago joaten bada
ere, fijo lortuko dutela eta Mundaka ingurukoek irrati libre bat
izatearen abantaila gozatu ahal izango dutela.

Irrati libreak aurtengo «Ekotopaketa»n.— Aurten biga-
rrenez ospatuko dira «Ekotopaketak» izeneko ekologisten ihar-
dunaldiak. Aurtengo «Ekotopaketak II» hau ez da iazkoa bezala
Donostian soilik ospatuko, baizik eta modu itinerante batez Gi-
puzkoako zenbait herrian ibiliko da. Irrati libreek Gipuzkoan du-
ten koordinadorari esker ihardunaldi horietan parte hartuko du-
te, herri bakoitzean emititze lana berengain hartuz, eta informa-
zioa zuzenean eskeiniz. Esperientzia interesgarria gerta daiteke,
zinez.

Santi UGARTEMENDIA

IRRATI LIBREEN KANTOIA

Batxilergoa amaitu ondoren, enpresa-
rialak egiten hasi zen, baina gustorik hartu
ez, eta irratiarako zeuden probetara aurkeztu
zuen bere burua. Nahiko izan ziren La-
bayruko titulua eta bertako probak gain-
ditzea. Ordutik aurrera, hiru ordutako lana
eta soldata eskasa. «Aldaketa, batez ere,
Euskadi Irratia eta ETBren sortzearekin
gertatu zen. Hemen zeuden asko hara pa-
satu ziren eta gu nagusi gelditu ginen. Izu-
garrizko errodaia hartu genuen, batez ere
bapateko saioetan, eta zetozen lizentziatu
berrieri ere, guk irakatsi behar genien».

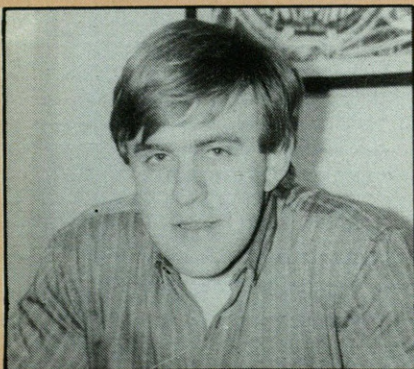
Jon Anderrek, sartu zenetik "Lorrat-
zak" irratsaioa egin du, astean hiru egu-
netan, baserrietako berri eta nekazaritza-
ren munduaz informatuz. Beranduago,
euskal kirolen arloan sartu zen, ia berak
bakarrik eramaten duelarik, eta gerorexa-
go, urtariletik hona, goiz erdiko progra-
mazioa betetzen du, beste bi neskarekin
batera. «Euskal kirolen irratsaioa da nire
atalik sendoena; gustora sentitzen naiz

honetan, hemendik hara joaten».

Denetara bi ordu t'ardi ematen du egu-
nero, batz beste, mikrofonoaren aurrean,
«oso gustora, medio hau asko gustatzen
zaidalako». Lankideak Euskadi Irratia eta
ETBra alde egin zutenean, bertan gelditu
zen, «ondo nengoen lekutik, ezagutzen
ez nuen lekura joateak ez ninduelako bete;
gainera, bizkaiera hutsean egitera ohiturik
nago, eta hango medioetan pentsatzen
egon beharko nuke denbora osoan. Euska-
ra batuz bapatean egiteko ez dut bizkaieraz
egiteko beste erreztasunik».

Hurrengo abuztuan Cáceres aldera doa,
ejerzitoak agintzen dion betebeharrak kun-
plitzera. Soldaduskatik bueltatzen de-
nean, kazetaritza ikasi nahi du «berrogei
urteak, edo gehiago, bete arte ikasi gura
nuke, kazetaritza, soziologia... eta irrati-
an segitu. Hori da nire asmoa». Eta agian lor-
tuko du, Jon Anderrek, egin nahi duena
ondo dakielako inpresioa ematen bait du.

Laura MINTEGI

**Jon Ander
Barruetabeña,
irratigizon bizkorra**

Jon Ander Barruetabeña gizon bizkorra
da, oso. Orain hiru urte t'ardi sartu zen
Bilboko Herri Irratian, eta hogeitabi urte
baino ez ditu. Bolibarren jaioa, eragozpen
handiagoak eduki ditu erdararekin euska-
rarekin baino, eskolatik hasita.

programazioa

Santi UGARTEMENDIA

2 martxoak 16,00: Aurkezpena. 16,02: Tarzan (marrazki bizidunak) 11. kapitulua. 16,30: Don, Don, Kikilikon (pailazoak). 17,30: Aita eta zerua (luzemetraia). 19,10: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,33: Zinemateketako ondasunak (dokumentala) 2. kapitulua. 20,30: Jai Egun. 20,45: Show musikala. 21,35: Bergerac (telesail poliziakoa) 8. kapitulua. 22,35: Amaiera.

3 martxoak 16,00: Aurkezpena. 16,02: Harlock Kapitaina (marrazki bizidunak) 13. kapitulua. 16,30: Klasikoen txokoa 19,30: Aurkezpena. 19,33: Bidaiariak (telesaila) 2. kapitulua. 20,30: Jai Egun (informatiboa). 20,45: Eskugorri taldea (telesaila) 11. kapitulua. 21,15: Hemen bizi (astekaria). 21,45: Aitaren eguna (telesaila) 6. kapitulua. 22,15: Kirolez-kirol. 23,00: Amaiera.

4 martxoak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Harlock Kapitaina (marrazki bizidunak) 13. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Dantza Egunak (telenobela) 152. kapitulua. 15,40: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,33: Liraizinduz. 20,00: Bat-man (marrazki bizidunak) 9. kapitulua. 20,30: Gaur Egun. 21,00: Berbetan. 21,05: Marianne xarmanta (telesaila) 10. kapitulua. 21,35: Kirolez-kirol. 22,05: Dallas (telesaila) 38. kapitulua. 22,50: Gabon (informatiboa). 23,00: Amaiera.

5 martxoak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Bat-man (marrazki bizidunak) 9. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Dantza Egunak (telenobela) 153. kapitulua. 15,40: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,33: Virulyse (marrazki bizidunak) 2. kapitulua. 20,00: Sorginak eta Grinnygog-a (telesaila) 1. kapitulua. 20,30: Gaur egun (informatiboa). 21,00: Berbetan. 21,05: Gaztetandik. 21,35: Mahai Ingurua. 22,50: Gabon. 23,00: Amaiera.

6 martxoak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Dotakon (telepanpinak) 5. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Dantza Egunak (telenobela) 154. kapitulua. 15,40: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,33: Liraizinduz. 20,00: Mikro indartsua (dokumentala) 3. kapitulua. 20,30: Gaur Egun. 21,00: Berbetan. 21,05: Zopa Haundi. 21,35: Mendeko lapurreta (luzemetraia). 23,05: Gabon (informatiboa). 23,15: Amaiera.

7 martxoak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Tarzan (marrazki bizidunak) 11. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Dantza Egunak (telenobela) 155. kapitulua. 15,40: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,33: Ramsay Gaztea (telesaila) 18. kapitulua. 20,30: Gaur Egun. 21,00: Berbetan. 21,05: Neskatila kaskarinak (umorezko telesaila) 4. kapitulua «Ezkontz proposamena». 21,35: Marlowe (poliziakoa) 5. kapitulua. 22,30: Munduan Zehar (informatiboa). 23,00: Gabon (informatiboa). 23,10: Amaiera.

8 martxoak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Aingerutxoek Gorabeherak (telepanpinak) 6. kapitulua «Txakur deslaia». 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Dantza Egunak (telenobela) 156. kapitulua. 15,40: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,33: Liraizinduz. 20,00: Plaza Berri. 20,30: Gaur Egun. 21,00: Kirolez-kirol. 21,35: Maitasunaren artea (luzemetraia). 23,10: Gabon (informatiboa). 23,10: Amaiera.

9 martxoak 16,00: Aurkezpena. 16,02: Tarzan (marrazki bizidunak) 12. kapitulua. 16,30: Don, Don, Kikilikon (pailazoak). 17,30: Happy (luzemetraia). 19,10: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,33: Zinemateken ondasunak. 20,30: Jai Egun. 20,45: Show musikala. 21,35: Bergerac (telesail poliziakoa) 9. kapitulua. 22,35: Amaiera.

10 martxoak 16,00: Aurkezpena. 16,02: Harlock Kapitaina (marrazki bizidunak) 14. kapitulua. 16,30: Klasikoen txokoa. 18,00: Amaiera. 19, 0: Aurkezpena. 19,33: Bidaiariak (telesaila) 3. kapitulua. 20,30: Jai Egun (informatiboa). 20,45: Bronk (telesaila) 1. kapitulua. 21,45: Hemen bizi (astekaria). 22,15: Kirolez-kirol. 23,00: Amaiera.

11 martxoak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Harlock Kapitaina (marrazki bizidunak) 15. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Dantza Egunak (telenobela) 157. kapitulua. 15,40: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,33: Liraizinduz. 20,00: Batman (marrazki bizidunak) 10. kapitulua. 20,30: Gaur Egun. 21,00: Berbetan. 21,05: Marianne xarmanta (telesaila) 11. kapitulua. 21,35: Kirolez-kirol. 22,05: Dallas (telesaila) 39. kapitulua. 22,50: Gabon (informatiboa). 23,00: Amaiera.

12 martxoak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Batman (marrazki bizidunak) 10. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Dantza Egunak (telenobela) 158. kapitulua. 15,40: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,33: asteartea Virulyse (marrazki bizidunak) 3. kapitulua. 20,30: Gaur Egun. 21,00: Berbetan. 21,05: Gaztetandik. 21,35: Mahai Ingurua. 22,50: Gabon. 23,00: Amaiera.

13 martxoak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Dotakon (marrazki bizidunak) 6. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Dantza Egunak (telenobela) 159. kapitulua. 15,40: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,33: asteazkena Liraizinduz. 20,00: Mikro indartsua (dokumentala) 4. kapitulua. 20,30: Gaur Egun. 21,00: Berbetan. 21,05: Zopa Haundi. 21,35: Amodiozko istorio bat (luzemetraia). 23,10: Gabon (informatiboa). 23,20: Amaiera.

14 martxoak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Tarzan (marrazki bizidunak) 12. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Dantza Egunak (telenobela) 160. kapitulua. 15,40: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,33: osteguna Ramsay Gaztea (telesaila) 19. kapitulua. 20,30: Gaur Egun. 21,00: Berbetan. 21,05: Neskatila kaskarinak (umorezko telesaila) 5. kapitulua «Lan egin ala ezkondu». 21,35: Pearl (telesaila) 1. kapitulua. 22,30: Munduan Zehar (informatiboa). 23,00: Gabon (informatiboa). 23,15: Amaiera.

15 martxoak 14,00: Aurkezpena. 14,02: Aingerutxoek Gorabeherak (marrazki bizidunak) 7. kapitulua. 14,30: Teleberri (informatiboa). 15,00: Dantza Egunak (telenobela) 161. kapitulua. 15,40: Amaiera. 19,30: Aurkezpena. 19,33: Liraizinduz. 20,00: Plaza Berri. 20,30: Gaur Egun. 21,00: Kirolez-kirol. 21,30: The car (luzemetraia). 23,00: Gabon (informatiboa). 23,20: Amaiera.

TXORI BATEK ESAN DIGU...

AMOREBIETA

Bi projektu saio didaktikorako

ETBk eskatuta bi projektu guztiz ezberdin ari dira prestatzen HABEkoak. Saio-didaktiko bat egiteko dira bi projektu horiek, eta bi lan talde osatu dira "piloto" deritzoten frogagisako saioa egiteko. Bata Juan Migel Gutierrezek zuzentzen du, eta magazine itxurakoa izango litzateke; bestea berriz esketx motzez osatuko litzateke, eta irakasle talde batek darama horren ardura. Jadanik grabaketa lanak hasiak dira "piloto" horiek lortzeko, eta biak aurrean edukita komisio batek aukeratuko luke nori bistobuenoa eman. "Irabaziko" lukeen projektuan lan egingo lukete bi lan taldeek. Esketxez osatutako saioak programazio tartetan esketx horiek eskeintzeko aukera emango luke. Batak ala besteak irabazi, ziurrik gutxi barru ETBko pantailetan saio berri bat ikusi ahal izango da, saio didaktiko bat "euskara ikasten ari garenontzat".

Leku-falta Miramongo estudioan

Jakin bagenekien —ETBko buruek halaxe aitortua bait zuten— Miramongo gimnasioan plato gisa erabiltzeko zegoen espazioa txikia zela. Halere, dagoeneko egiten dutenarekin kasik ez da batere lekuri geratzen beste ezer egiteko. Orain egiten direnak «Gaztetandik», «Lirainduz» eta «Zirri, Mirri eta Txibiliton» dira. Duela hilabete pare bat hasi den pailazo-saioarekin, dena dela, geratzen zen espazioaren gehien-gehienarekin okupatu da, eta hemendik aurrera etor daitezkeen produkzio bereko saioetarako prolema serioak egon daitezke espazio aldetik. Hemendik aurrera leku txiki-txikirekin edota platoak batetatik bestera aldatuz egin beharko dituzte. Gero eta premiazkoagoak gertatzen ari zaizkio ETBri Miramon inguruko edifizio eta estudio behin-betikoak.

"Dantza Egunak" eta gero zer?

Bai, noizpait amaitu beharko da "Dantza Egunak" telenobela-brasileiro itxuraz amaigabea... Azken kapitulua, apoteosikoa izango dena itxurak agintzen duen legez, eta bestelako arazorik ez badago, apirilaren 3an botako dute pantaila txikitik, 174.ena izango delarik. Eta ondoren zer? Ba ondoren "Metro" famatuak produzitutako telesail bat: "Executiv Suite" izenekoa. Hemeretzi kapitulu inguru izango ditu, bakoitza ordubetekoa. Mamia edo delakoa zeren inguruan izango ote den jakin nahiz gero zera esan behar "Dallas", "Falcon Crest" eta horien lerro saga-konplotiko-negoziantearen inguruan dabilela...

BOTOIA SAK

luzemetraiak

«Maitasunaren artea», engainoaren artistak

Ostirala, martxoak 8, 21,30tan

Bi artista amerikarren zoritxar eta zorionaz dihardu Norman Jewisonen Parisen errodatutako filme honek. Paul Sloan pintorea bere lagun Casey idazlearekin bizi da Parisen. Biok zorte txarra dute, norberak bere disziplina artistikoan. Pintorea guztiz desesperaturik dagoenean, idazleak arrakasta lortzeko metodologia erideten du. Hortik aurrera nahasplatu diragauzak, amodio,

eta baita heriotza ere, arriskutsuki hurbilduz. Antzezle ezagun batzu aurki ditzake filmea ikusiko duenak: James Garner, Dick Van Dyke, Angie Dickinson, e.a.

«The Car», kotxe-asesinoa

Ostirala, martxoak 15, 21,30tan

Bestetan ere tratatutako gaia ekartzen digu 1977an errodatutako filme iparramerikar honek: bapatean karretera baketsutan kotxe estraino bat agertu eta bidaiari, ziklista etabar xaloak hiltzen hasten da. Nor da gidaria? Bistan ez da inor

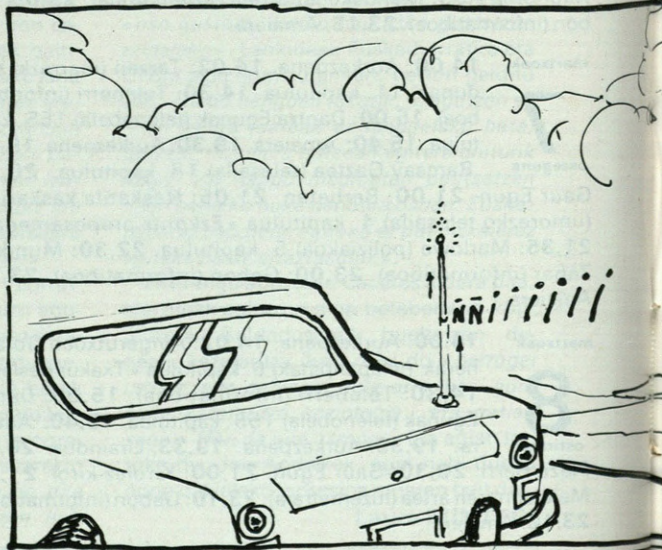
ageri. Horren atzetik hasiko dira polizia guztiak.

«Aita eta zerua», eta zahartzaroan zer?

Larunbata, martxoak 2, 17,30tan

Edvin Berglund eta bere bi alaba, Marit eta Ullaren

inguruan bilakatzen da filme hau. Azken finean zahartzaroaren arazoari hur-

TU AURRETIK

biltzen zaio filmea Edvinen bitartez, hau, alaba batekin lehendabizi eta bestearekin gero, bizi ondoren, azkene-kotz zaharren egoitza bate-tara bait daramate. Seme-a-labek bere bizitza gurasoen alde sakrifikatu behar ote

duten da telebistarako egin-dako drama sueko honek planteiatzen duen galdera. Carin Manheimer da zuzen-dari, eta Rune Turesson, Solveig Ternstrom eta Barbro Oborg antzezle nugu-siak.

«Brinks: mendeko lapurreta», krimen perfektua

Asteazkena, martxoak 6, 21,35tan

Hiru urte baino gehiago planifikatzen eta prestatzen igaro ondoren hamaika lagunez osatutako Bostongo banda bat gerora "mende-ko lapurreta" eta "krimen perfektu"tzat ezagutu zen hura egiten saiatzen da. Lapurreta egin eta ondorengo inbestigazioa erakusten di-

gu filmeak. 1976an zuzen-du zuen Marvin Chomskyk, paper nagusietan Darren McGavin eta Stephen

«Amodiozko istorio bat», baseball-aren inguruan

Asteazkena, martxoak 13, 21,35tan

Gertatutako drama bate-tan oinarritzen da "Eleanor eta Lou Gehrigen istorioa" azpizenburutzat duen filme hau. Kirolarekin zerikusi haundiko filmea dugu, bertako pertsonaia nagusia, Lou Gehrig bait da, base-ball-eko jokalaria ospetsua. Honen eta Eleanorren ar-tean amodio sutsua sortzen

da, betiere Louren amak oz-topatua. Bere hogeitama-seigarren urtemugan Louk lesio grabe bat duela jakin-go du. Fielder Cook da zu-zendaria.

IKUSITAKOAK IKUSITA

Antxon URRESTARAZU

Programazioaren berri

Azkenaldian ETBn gehiago zaintzen da eskeintzen den produktoaren propaganda egitea, eguerdi partean edota beste ordu batzutan, tarteka, astean zehar ikus daitezkeen saio edota luzemetrai eta telesailen berri ematen zaigu. Aurrerapen gisako imajin batzuz lagunduta. Benetan eskertzekoa gertatzen da informazio hori. Telebistako saioei berei ere umezurtsun apur bat kentzen diete, zainduago dauden itxura ematen bait du. Oharpen moduan zera besterik ez, batzutan zein egunetan izango den esan beharrean "bihar" edota "etzi" erabiltzen da; eta, noski, hurrengo egunean ez du balio grabaturiko ahots horrek. Hala ere, esan behar, ez dela arruntki gertatzen. Bestalde, nire irudiko, saioen propaganda egiterakoan batzutan monotonía piska bat somatzen da, baina hori ere erraz konpondu daitekeena da. Honelako inizatibak txalogarriak dira. Hobe luke ETBk prentsan eta egin ohi duen propagandan EUSKAL Telebista izate hori hizkuntzatik datorkiola nagusiki ez ahaztutzea, tamalgarria bait da gaztelera hutsean irakurtzea anuntzio horiek.

Luzemetraien kalidadea hobetzen

Bai horixe, azkenaldian behintzat interesgarritasuna duten filmeak ikustera iritsi gara. Eta ez du kompetentzia erraza telebistak arlo horretan. Espainolak behintzat gogor egiten du. Baina bai, interesgarri eta batzuz kalidade haundikoak, nahiz eta, normala denez, azken aldiko filmerik ezin ikusi izan, zenbait egileren lan ez hain ezagunak eskeini ditu (Ferreri, Losey). Alde horretatik ETBk bere leku propio aurki lezakeela uste dut nik. Bai eta metraia laburregoko filmeak eskeintzen, nahiko arlo aberatsa, interesgarria eta ezezaguna bait da hori, eta agian, piskatxobat saiatuz gero aire berri bat ekar lezake telebistara, hau da, bestetan aurki ez daitekeen zerbait (euskaraz aparte, noski).

Antena batek izan al lezake errua?

Oiz mendian eroritako abioiaren "kutxa beltza"n agertzen dena publiko egin arte ezin hipotesirik ziurtzat eman. Hala ere tamalgarria izan da RTVEkoen erreakzioa abioiak ETBren antenaren kontra jo zuela jakiterakoan. Ondorioz ETBkoek erantzun behar. Baina, telebistak erakutsi zituen irudi latz horien aurrean (eta ez gara orain hasiko zer den erakutsi behar dena eta zer ez, edota ez ote dagoen morbosidade apur bat gisa honetako akzidenteen inguruan, eztabaidatzen hasiko) oso grabea da akusazio horiek egitea. Istripuaren kausa jakingo da, errudunak agian aurkituko dira, baina Oiz mendiko istripuan bizia galdu zutenak, gutxienez abisu larri bat izango dira, gehienez gisakoak gehiago gerta ez daitezen behar diren neurriak hartzera bultzatuko dutenak.

BESTEEN AHUNTZAK

Nola siziliarrak harrek jaten zituzten

Sicilia, 1960. Danilo Dolci kazetariari irlaren egoera liburu batetan garbiki azaltzea okurritu zaio. Urtebeteko jira egiten du.

Artzai birekin topo egiten du. Anaiak omen dira. Dolci galdezka hasten zaie. Ia beti gazteenak erantzuten du. «*Hamairu urte ditut. Probintzia honen izena? Ez dakit nik. Palermo-ra? Ez naiz behin ere joan. Itsasoa? Aditu izan dut, bai. Oso handia omen da. Joaten omen zara eta hiltzen omen zara. Ez dakit zerez egina dagoen*». Inglatera? «*Ez dut aditu*». Suiza? «*Bai, Suizako behiak*». Roma? «*Bai, entzunda nago, hiri bat da, Ameriketatik gertu*». Sizilia? «*Aditu izan dut, baina ez dakit zer den*». Italia? «*Ez dakit xuxen...*» Orduan anaiak, hemeretzi urte: «*Italia, horrek Errusia izan behar du, Amerika... Gauza batzuek egon behar dute gaizki dabilzanak. Errusiak hiri bat izan behar du*».

Ez dira, ez ziren galantki bizi siziliarrak. Umeak erraz ahitzén ziren. Andra batek kontatzen du: «*Umeak beti hautsetan, zimaurretan ibiltzen dira. Batzu bazin batetan bainatzen dira, lau-bost hilabetetan behin. Hemen, Capparrini-n, ez dago urik, ez edateko ez ezertarako*».

Ondorioz, umeetan %74k harrak bazituzten, %11k askarioak eta %44k teniak. Harrei buruz filosofia bat desarroilatu dute; belargile bat mintzo da: «*Denok ditugu harrak. Jira-bira dabilta gure barrutik, zer jateko bila. Gizon bat haserretzen denean, odola berotzen zaio, eta orduan harrak ere haserretzen dira eta koska egiten dute. Txarrena izaten da burura igotzen badira, orduan garuna jaten dizute eta seko ero uzten zaituzte. Baina harrak beharrezkoak ditugu. Nola liseritu, bestela, janariak? Harrik ez daukana hil egiten da. Jaungoikoak hala izatea nahiko zuen*».

Bidaia aitzin, beste artzai batekin topatu da Danilo. Hau ardiez aritzen zaio: «*Eman ezazu, denak lotan gaudela, ardiak eta ni. Ni erre halere, txintxaria joko ote duten. Bat esnatzen da, bee egiten die besteei, hala nola nik zuri eh, signore! esango banizu. Orduan besteek bee, bee erantzuten dute, hala nola zuk neri bai, banoa esango bazenit*». Gauean, zeruari so, artzai horrek berak komentatzen dio: «*Izar batzu korrika dabilta espaziotik, zergatik inork ez daki*».

Martin IRAZGOITI

BIDEAK NORA OINAK HARA

Itxinan, ahal bezala....

Gorbeia joateko, eta Orozkoetik gora, Itxina mendimultzoa aurkitzen dugu; leku hauek guztiz interesgarriak ditugu, bai herri kultura aldetik (Supelegor harpean Mariren egoitza bat dugu, eta artzain bizitza oparoa da oraindik), bai egitura aldetik (Itxina karst bat da, eta troka eta leizeren laberintoa oso aberatsa dugu), bai eta ere kirola eta kementa maite dituztenentzat, desmailak, oztopoak eta malkarrak etengabeki agertzen zaizkigulako.

Orozko Urigoitin abiatu behar da. Elizaren ondoan hasten da Atxak deitutako haitzeta doan bidea; aski zuzena da, baina betiko pinudiak trebeskatu behar direnez, pisten ugaritasunak ibilbide zehatzaren deskribapena oztokatzen digu... Oro har, hegoekialdera jo behar da: azken ostikoa goitik egitekotan, Aizkorrigainaren iparraldean den Egolusuburun ageriko zaret; mazela erdian eta hegoaldetik jotzen ba duzue (politago da, nere ustez), Aldabide iturrira helduko zaret, eta handik gora, ipar-mendebalera, Egolusuburaino. Hemendik aurrera, Pagomakurrerako sendra izango duzue; bide hau oso argia da, pago zaharren artean intimo eta barnekoa. Baina, geuk bezala, neguan egiten ba duzue, deserosoa gerta dakizueke: iparralde honetan elurra izozten eta gogortzen da usu, eta kranpoirik gabe oso lerrakorrak gertatzen dira aldapak.

Oro har, Itxinaren muraila eskuinetan duzue; erdi aldean

edo, hegoaldera jotzen du bidetxidore hestu batek; handik Atxulora joko duzue. Atxulo hau Itxinan sartzeko arku natural bat da, aintzinatik ezagutua, leiendaz beteta. Ortografia desberdinez aurkitzen da mapetan (Atxulo, Atxulaur, (!) ...).

Eta neguan, iparraldeko hotz, lei eta itzal guztiak atzean utzirik, arkupean aurkituko duzue hegoaldeko eguzkia, arrokak eta elurra bera zuri zuriak egiten dituela.

Arkupetik mendebalera, harripilek erakusten digute Supelegorreko bidea: troken ondolik dabilen sendra ez da guztiz argia, eta Itxina ezagutu gabetik joaten ba zaret, mapa on bat eta mendiren esperientzia beharrezkoak direla kontutan har ezazue! Supelegor, guztiz handia eta ikusgarria, Axlaorko troka handiaren iparraldean dago; leku guztiz egokiak atsedena eta bazkaria hartzeko. Harpea bera bisitagarria da, hain den zabal eta argia.

Itzultzeko, eta mapetan fidatuta, mendebalera jo genuen, zuzen eta sendra txarrez, Atxaragun lepora. Errez aurkitu genuen: oso leku polita da, eta iparraldean jotzen Aizkorrigain kaskoa (1090 m.) duzue, begiraleku aparta eta zorabiagarria. Baina beherra jotzeko, Atxaraguntik Aldabibera doan sendraraino, ez genuen biderik aurkitu, eta arroken artean lerratu ginen, oso erremu malkorretan, nakez eta amorru... Zer egin? Maie sinestu behar omen zaie eta, gisa guztiz, ahal bezala ibili behar.

Desmaila: 750 metro. **Denbora:** 5 ordubete. **Oharrak:** Lainoan galtzeko arrisku handia: trokak arriskutsuak direla jakin behar da. **Mapak:** Angulo, «Euskalerriko mendiak», or. 41; Javier Malo: «gorbea». Biek markatzen duten Atxaraguntetik behertako sendra ez genuen geuk aurkitu...

BELTZA

PLAGIO POTAGIO

Plagio Potagio IV: «Eseraldi gogoetatsua»

Hiri lorategiko aulki batetan jarririk nengoen. Aurrez-aurre iturri bat, eta iturriaren tututik ura jario eten-gabea. Beti ur bera eta beti desberdina, bururatu zitzaidan filosofo grekoek ibaiarekin zerabilten eztabaida amai-gabea gogora ekarriz. Eta gure bizitzarekiko antz nabariak bihotzondorainoko giharrak dardarrarazi zizkidan: ez ote da, bada, iragankorra gizakiok lur kaxkar honetan dar-magun burrukabidea? Ez ote dira iheskorrak gizakume ziztrinok ditugun grinak oró? Honenbeste haundi-nahi, eta norgehiagoka zer da, alafede, hutsalkeria baizik?

Ordurarte oharkabe bizi izan nintzen bizitzak eskeintzen zizkidan plazer ustezko guzietatik edanez, baina damutu zitzaidan, denbora galdua bainuen heriotz-zulora zeraman ez-bide labainkorrean. Munduaren lilura erizten nuena samintasan iturri bihurtu zitzaidan, xarmangarritzat neukan hari mingotsa neritzon orain.

Etsita nengoen. Beste bide bat behar nuen. Nigana bide zetorren, zorientasunezko irribarrez. Liburu bat zekarren besapean, eta nireganaino heltzean eskeini egin zidan. Hartu, ireki, eta lehen orrialdean esaldi gogoangarri hau aurkitu nuen: «Nihil novum sub sole».

Lehengoa, KOXKA honetan lehenik plagiatutako idazlea nor zen jakinaraziko genizuela agindu bagenuen ere, hurrengoan lehen lau idazle plagiatuen izenak eman eta eraberean asmatzaileen artean egindako zozketan garaile atera direnak jakinaraziko dizuegu. Lehen "Plagioa" eskeintzen dizuegu bide batez erantzuteko aukera izan deza-zuen.

Ez ahaztu erantzunak ARGIA (Plagio Potagio) Virgen del Carmen z/g DONOSTIA-20012.

Plagio Potagio I: Leihotik beha

Oran deritzan hirian iragan nuen hirugarren gauaren ostean sendatzeko nuen izarreko zauria. Makulu biren laguntzaz eta balantzaka leihorat hurbildu nintzen.

Leihoa zabaldu eta enparantzan alde batetik bestera zebilen jendeari so geratu nintzaion. Ez nekien zer oren zen, ezta eguerdia igaroa zenentz ere, aurreko gauean erre pipak horditurik utzi bait ninduten arras.

Karriketan barrena zebiltzan emaztekiak buru gainean otarre bat eta begitartea estaltzen zien zetazko belo fina zeramatzen, amodio eta aiherkundearen sekretuak gordetzen dituzten sazerdotisak bailiran.

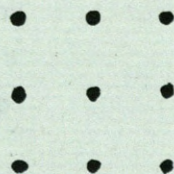
Burumuinak oro lehertzeaz nituen biharamonaren kariaz. Aspaldi agindua nion ene buruari ez nuela edango haboro. Kifezko pipak ediren nituen orde, noragabeturik nenbilela ezkaratz zikin batetik atso sobera zaharkitu bat jalgi eta erretzea laket zitzaidan galdegin zidanean. Itau-nari deus ihardetsi ez niolakotz edo, barrurantz sarrerazi ninduen eta pipa kehetsu bat imini esku artean haiduru. Gainerantzekoa ozta-ozta entelega dezakedan argi ilunezko irudi multzo lausotu etengabea galtzen da.

Leihotik beha nengoen berrir ere, ea zokoren batetan pipak zekarzkitan atsoa nekusan, edo kairako bidea antzematen ahal nuen, hatzaparretan harrapatutik nindukan hiri haretatik ihes egiteko.

EZETZ ASMA

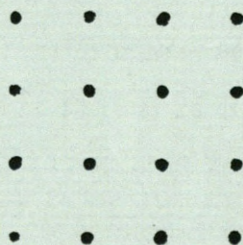
Lau marraren bitartez

Lapitza paperetik altxa gabe eta lau marra eginez, elkar itzazu bederatzi puntu hauek, marra baten gainetik bi bider ezin daitekeela pasa kontutan harturik.

Sei marraren bitartez

Sei marra erabiliz elkar itzazu 16 puntu hauek, baina lapitza orritik altxa gabe eta marra baten gainetik bi bider pasa gabe.

OSASUNAREN ARDURAZ

Nikotina duten txikleak, ezertarako balio ote?

Nikotina duten txikleak ez dira erretzeari uzteko soluzioa, eta ohitura hori uzteko arrazoi nagusiak gizarte-laguntza eta osasunarenganako kezka dira oraindik. Txikle hauek baliozkoak izan daitezke oso erretzaile direnentzat edo biriketan eritasunak dituztenentzat. Horrelako txikleak, ale bakoitzeko 2 miligramo nikotina dituztenak, milioi bat pertsona baino gehiagok erabili dituzte mendebaleko herrialdetan, fabrikatzaileen hitzetan. Baina itxuraz, erretzea ez da nikotinaganako adizio fisikoa soilik, hori-tan anuntzioak eta bestelako gizarte-presioak ere kontutan hartu behar dira.

Txikle hauek orain hamabost urte hasi ziren suedian eta guar egun errezeta bidez saltzen dira Alemania, Austria, Britania Handia, Irlanda, Kanada eta Estatu Batuetan. Hasierako ideia zera zen: kalte txikiagoa ekarriko zuela nikotinarekiko ukipenak medikamento baten bidez egiteak, tabakoaren kearen bidez egiteak baino. Halere epe luze-arako ondorioak oraindik oso gutxi aztertu dira.

Gaur egun horrelako txikleak debekatuak daude haurdun dauden emakumeetan (erretzeari uzteko motibatue-nik dauden taldeetako bat bestalde), txikleak fetuarengan izan ditzakeen kalte potentzialengatik, eta bere hurrei bularra ematen ari diren emakumezkoetan ere ez dira go-mendatzen.

Xabier AGIRRE

Dameroa

1	F	2	R	3	4	4	5	T	6	N	7	B		8	S	9	R	10	A	11	M	12	E			
13	B	14	T	15	H	16	L	17	O	18	D		19	P	20	G	21	M	22	J	23	E	24	M	25	S
	26	O	27	R		28	K	29	H	30	T	31	2	32	7	33	G	34	M	35	P	36	J		37	O
38	O	38	B	39	S		40	M	41	A	42	J		43	M	44	G	45	E	46	R	47	P	48	E	
49	S	50	L		51	D	52	F	53	R	54	T	55	F	56	B	57	4	58	J	59	K		60	M	
61	S	62	G		63	J	64	D	65	S	66	R	67	L		68	F	69	E		70	A	71	I		
	72	O	73	M	74	P	75	K	76	E	77	J		78	B	79	E	80	A		81	M	82	O		
83	T	84	B	85	K	86	N	87	G	88	L		89	L	90	K	91	I	92	O	93	E		94	A	
95	A	96	T	97	K	98	D	99	M	100	O		101	B	102	T	103	P	104	M		105	J	106	F	
	107	A	108	S	109	O	110	O		111	L	112	11	113	E		114	F	115	S	116	R	117	T		
118	G	119	H	120	I		121	O	122	R	123	I	124	M	125	P	126	F	127	M	128	G	129	P		

Dameroa

- A. 107 80 41 10 95 70 94 Momentu seinalatua iragan ondoan
- B. 13 84 56 7 38 78 101 Beztitzen, arropaz estaltzen
- D. 72 98 26 82 18 51 64 Oilo gaztea
- E. 69 113 45 79 23 93 12 Ekialdeko euskalkietan, sitsa, pipia
- F. 114 68 126 55 106 1 52 Separatua, oso batetik banatua
- G. 128 62 33 20 87 44 118 Gizaldiak, ehun urtekoak
- H. 3 57 124 29 15 119 40 Setatsua
- I. 71 48 91 32 123 120 76 Uretako animalia
- J. 63 105 36 42 22 58 77 Zinez, egiaz
- K. 4 85 97 90 59 28 75 Ahantzi, ahaztu
- L. 89 111 31 16 88 67 50 Behiaren arrak
- M. 43 99 11 21 112 104 24 Likidua ez den elikadura
- N. 81 60 86 34 73 6 127 Eroslea
- O. 109 37 121 92 100 110 17 Debekapena
- P. 125 103 129 47 74 19 35 Familiartekoa
- R. 53 66 46 116 9 2 27 122 Herra, zerbait edo norbaitenganako gaizkinahia
- S. 65 115 25 8 39 61 49 108 Garai batetan, jostuna
- T. 54 5 96 14 83 30 117 102 Mendebaldeko euskalkietan, eguzkia hodei artetik ageri den unea.

SOLUZIOBIDEA: Proposatutako definizioak zehatzuz gero, pasa itzazu letra guztiak bakoitzari dagokion zenbakiaren laukira. Lauki guzti horiek bete ondoren Axular idazlearen pasarte baten aurrean aurkituko zara.

Agian norbait egongo zela bizirik. Guarda Zivila ailegatuak zirela toki-
ra. Ez zegoela erraza ailegatzeko «Al-
hambra de Granada» eroritako tokira.
Lainoa.

Gurutze Gorria, DYA, Ertzantza,
Protección Civil... denak martxan jarri
ziren. Indar horiek denak noren agin-
tepean jarri... gertatutako beste ara-
zoetako bat.

Azkenean denak hilik. Abioia behar
baino 300 metro beherago zihola eta
ETBren antena jo omen zuen hegale-
tako batekin gero maldan behera
erortzeko.

Segituan atera zen RTVEko Cal-
viño esanez antena ez zegoela behar
bezala señalizatuta. EITBko Areiza-
gak erantzun zion baietz.

Gauza da ejekutiboz eta bankeroz
betetako abioiak lurra jo zuela. Hain
bortizki gainera ze erreskate lanak
amaitu ondoren hildakoen ezagutze
lanak izango zirelarik garrantzitsu-
enak eta zailenak. Hildakoen erdiak
baino ez dituzte lortu ezagutzea.

Hor egin dira hildakoen familikoak
batetik bestera gorputz zatiren baten-
gatik, arropa batengatik edo ordulari-
ren batengatik beren senide hildakoa
ezagutzen zuten edo...

Garellanoko kuarteletara eraman
zituzten gorpuzkiak, maindire batzu-
tan zabaldu, eta formol eta ustel kirats
artearen suertatu ziren familietakoen
lanak.

Kaja beltza eta hipotesi absurdoak

Aurrengo estuasunak pasa ondo-
ren, erreskate lanak bideratu ondoren,
ezagutze lanak tartean zirela istripua-
ren zergatiak galdetu du jende guztiak.

Honelakoetan beti gertatzen den
bezala zenbait hilabeteetan erantzun-
terik ez dela izango esan dute tekni-
koek. Ez dela posible izango kaja belt-
zak gordea duena deszifratu arte.

SEPLA pilotoen erakundeko boze-
ramaletako batek hamar bat hipotesi
manejatzen ari zirela esan zuen. Ho-
rien artean atentatu baten hipotesisa
edota ekaitzik gabeko egun batetan
gertatutako tximistazo bat. Hipotesi-
rik arraroena ere kontutan hartuko
zutela.

Eta atentatuarena egunero errepi-
katu du batek edo besteak ukatzeko
besterik izan ez bada ere «*aunque haya
que descartar de plano la hipótesis de un
atentado...*». Badaezpada ere aitatu!

Entresei erantzukizun juridikoa eta zibilak eskatu behar zaizkie

Hainbeste aldiz aipatu ez dutena
pilotoen karta edo maparena da. Ma-
pa horretan ez da agertzen Oiz men-
dia. Mila metrotik gora daukan men-
dia eta ez da agertzen egunero hortik
pasa behar duten abioien pilotoen
mapatan. «Orain ari ziren mapa berri
bat egiten eta mapa berri horretan ageri

Hura ondo garbitu eta gero...

*ziren bai Oiz mendia eta bai ETBren
antena». Ura pasa eta presa jarri.*

Istripuaren zergatia ikusterakoan
abioia behar baino hirurehun metro.

Garestia bizitzatan, ez dirutan ordea

**Pasa den astean komunikabideek eskeini zizkiguten arkazki
eta informazioek, zeharo hunkitu gaituzte. Errealitatea, beste
behin, edozein fikzio baino gogorragoa da. Ez dago hitzik Oiz
mendian zehar hedatu zen horrorea behar bezala adierazteko.
Baina lehen zirrara iragan ondoren, datuak, zifrak, zenbakiak
gelditzen dira.**

Gutxi, gutxiegi akaso, ikutu den
gaia, seguruena da. Familiar hilaren
aurrean seguroz eta indemnizazioz
mintzatzea hutsala dena ba dakigu,
baina diruaz aparte, bidaariak era-
maten dituzten entresei, erantzun-
kizun juridikoa eta zibilak eskatu be-
har zaizkie; gizartearen aurrean dau-
katen erresponsabilitateaz erantzun
dezaten.

Iberiaren atzean seguru-etxe multzoa dago

Iberia eta Aviaco, Espainiako en-
trepresa paraestatalak, seguru-etxe
multzo, saldo baten bidez aseguru-

rik daude. MUSINI izena duen mak-
ro-seguru-etxeak, beste seguru-etxe
askorekin kontratua eginga du. Segu-
ru-etxe hauek, ehun eta hamaika gut-
xigorabehera, Espainian dauden ga-
rrantzitsuenak dira, eta nahiz eta guz-
tiak ez izan, bakarrik Mutuak eta bo-
lumen gutxikoak gelditzen dira kan-
poan.

MUSINI (Industria Instituto Na-
zionaleko Mutua) Iberiak eta Aviaco
biadaariak eta merkantziak transpor-
tatzean hartzen dituzten erresponsa-
bilitate juridiko eta zibilei erantzuten
die: erresponsabilitate juridikoei, le-
geak exijitzen dituen baldintzak betez
(seguroa egitea), eta zibilei, eramaten

Hildako bakoitzeko horrenbeste pagatu: lasai gelditu daitezke?

beheragotik zihoala esan dute behin eta berriz. Mendirik ez bazuen mapan nahiko tarte bazeukan teoriarik lurra bitartean. Eta ikusi, ez ote zuen ikusiko? Teknikak huts egin ote zuen?

Azken finean geronek ere ezin

erantzun dugu hainbat lagunek hainbat denboran ikertu behar duen kontu batetan. Iparrameriketara bidaliko dute kaja beltza eta hango informeeekin eta estatu espainoleko ikertzaileen informeeekin aterako di-

tuzte ondorioak. Ordurako jendeak ahaztuta izango du istripua. Ordurako beste gai batzu izango dira espainolitoen kontzientziak ikutu eta «conmovituko» dituztenak.

15 hilabeteren buruan hiru istripu eta 453 hildako estatu espainolean

Estatu espainolean zerbait gertatzen dela esatera ailegatu da Europako prentsa. Frantziako "Liberation"ek esaterako kasualitatezko istripu bat ez dela izan esan du. «Ez da kasualitatea hamabost hilabeteren buruan hiru istripu handi gertatzea 453 hildakoren baltzearekin».

Aurreko biak 1983. urteko azaroan eta abenduan Madrilén gertatutakoak dira.

Horiez aparte gogora ekarri daiteke munduan sekula gertatu den aide-istripurik handiena: "Los Rodeos"en gertatutakoa eta 612 hildako izandakoa.

Zoritxarra? Beraientzat ez da koiuntura arazo bat estatu espainole-

duen guztia aseguratuz, bai eta hirugarren afektatuen kontra gerta daitezkeen arazoak (behegainean, ez aidean) konponduz ere.

Seguru-etxeen arteko konponbide ekonomikoa

Seguru-etxeak MUSINIekin egiten duten kontratua ez da, kasu guztietan, berbera izaten. Etxe bakoitza proportzio desberdin batekin sartzen da akordioan: primetatik proportzio horretan kobratuz, eta dirua eman ordutan ere, horren arauera ordainduz.

Laguntza eta kooperazioa, ordea, ez da bakarrik etxeena MUSINIrekiko, baizik eta aldrebes ere gerta daiteke. Bilboko etxe batek, esaterako, abioneta bat aseguratzen badu, eta honek istripua sufritzen baldin badu, gastu horiek guztien artean ordaintzen dira, primen benefizioak ere, guztien artean banatu direlako.

Bilboko seguru-entrepresari batek esan zigunez, zenbat eta etxe gehiago asoziatu MUSINIekin, gero eta gastu gutxiago egin behar honelako estripu

handi baten aurrean, eta beraz, gastuak banatzean, ez da inoren hausketa ekonomikoa sortzen.

Konbenioak, nazionalak eta nazioartekoak dira

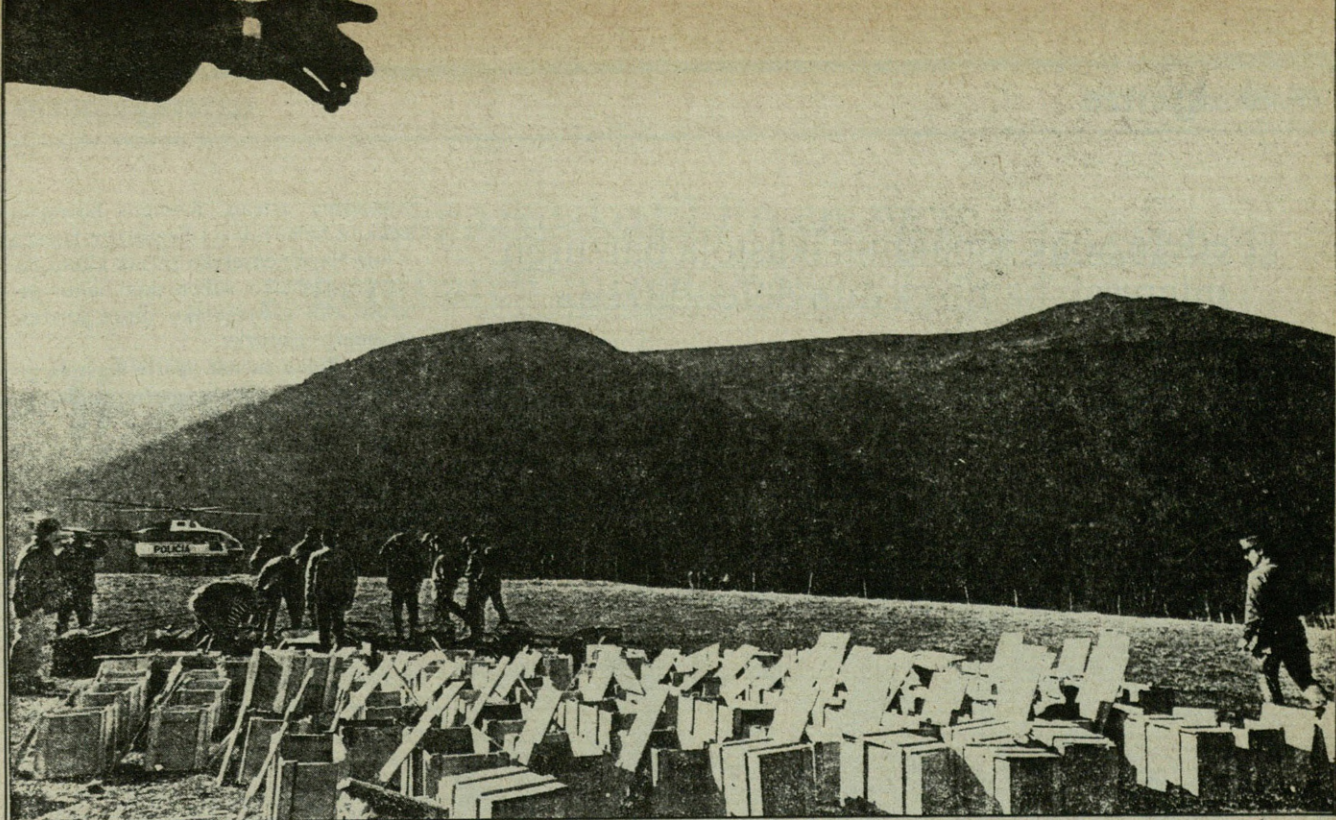
Espainian MUSINI esistitzen den bezalaxe, Frantzia era ehunetik gorako seguru-etxe honelako kontsorzioa dute eraturik. Beste horrenbeste Alemanian, Belgikan, Holandan... Guzti hauek, estatu baten barruan egiten den moduan, estatuen arteko konbenioak dituzte. Beraz, Oiz mendian gertaturiko istripuaren gastuak, Espainia osoko, baina baita Alemania, Ingalaterra, hau da, Europa osoko seguru-etxeek ere ordainduko dute. Espainiako etxeek hango nazioetan gertatzen diren istripuak ordaintzen dituzten legeak.

Esan genezake mundua, honetan ere, bi legislazio mota diferentetan dagoela banaturik, aidezko transportari eta seguroei dagokienez, bata Varsoviako Konbenioa, eta La Hayako Protokoloa bestea.

Istripua, nazio baten barruan gertatzen denean, Madrid-Bilbo esaterako, nazio horren legealdiaren arauera konponduko dira arazoak. Baina, nazioartekoa balitz, Bilbo-Londres esaterako, La Hayako Protokoloak dioen arauera betekoa lirateke ordainketa eta aseguzioak.

Iberiaren imajinak galdu, poltsikoak ez

Ikusi dugunez, seguro mundua, mundua bezain zabala eta konplikatu da. Oiz mendiko istripuaren kasuan, hildako guztien familiek 3.500.000 pezeta kobratuko dute, Espainiako azken legeak (Aidezko Nabegazioarako Legea, 1960, erresponsabilitateari dagokionez, 1983eko abuztuaren berridatzia) agintzen duenez, baina Iberiak ez du hogereko bat ere soltatu behar, eta gainera seguruak hegazkin berria ordainduko diote (2.600 milioi pezeta). Horrez gain, seguru-etxe hauek ETBren antena berria jarriko dute, eta pinadian egindako triskantzaren gastuak ere bete. He-

Erreskate ekipokoak luze aritu ziren gorpuzkiak bilatzen.

ko egitura faltaren ondorio bat baizik.

Sinistezina da, nahiz eta istripuaren zergatia egunen batetan argitu, sinistezina da pilotoak zeraman mapa ho-

rretan mendia ez agertzea eta antena ere ez.

Estatu espainolean gertatzen dena: urtero hamar mila abioi pasatzen omen dira toki beretik Sondikan lur hartu aurretik. 1980. urtetik aurrera 40.000 abioitik gora pasa dira hortik. Zergatik pentsa 40.001.ari tokatu behar zitzaioela istripua? Normalena aurreko beste guztiak bezala pasatzea

izango litzateke. Ez mapan behar bezala gauzak seinalizatuta edukitzea...

Alperrik ezer esatea

Esan da pilotoak oso ondo ezagutzen zuela Madril-Bilbo bidaia hori. Esan da abioiak errebisio guztiak eginak zituela. Esan da Sondikaren baldintzek ez dutela zerikusirik istripu honekin. Esan da...

Orriak eta orriak joan dira egunkaritan. Irratiek eta telebistek behin eta berriro aipatu dute. Egun gutxi barru denak isilduko dira eta inork ez du jakingo zenbateko laguntzak emango zaizkien familiakoei edota zenbateko gartzela emango dieten Iberiako nagusiei 148 lagun hiltzeagatik mapa batetan mendi bat ez agertzeagatik. Lasai. Seguruek konponduko dute eta familikoena. Lasai, ez dakigu epairik egongo denik ere eta. Ez dakigu inork Iberia hiltzailatzat salatuko duenik. «*Total, salatuz gero ere...*» pentsatuko dugu guztiok...

Garbiketa lanak geratuko zaizkio gero Oiz ondoko baserritarrari. Antena jasotzea ETBri. «Istripu sindromea» gairatzea abioi bat hartu behar duen guztiari. Eta egunerokotasunak hor harrapatuko gaitu berriro ere gogoratu nahi ez duguna ahazturik. Gauzak konpondu beharrean besteren esku utzirik. Eta heriotza itxoiten dagoenez, edozein izkinatan harrapatuko gaituenez... zergatik kezkatu...

Nahiz seguru etxeek dena ordaindu, kalte handirik ez dute

gazkina Bilbo erdian jausi izan balitz, eta gastuak mugagabeki gehitu, Estatuak, lege baten bidez, erresponsabilitate muga batzu ezartzen ditu, eta kantitate maximo bat erabaki (5.000 milioi esaterako), gastu guztiak bete zein bete ez.

Hala eta guztiz, seguru-etxe hauek ez dira arruinautuko, inork ez du kantitate handirik galduko, gastu guztia irabazien artean irentsirik izango da, eta gainera, harri gaitezen, seguru-etxean errentabilitatea igotzeko faktorea izango da; empresa kapitalista hauek ez bait dute, inoiz, dirua galtzeko egoerarik sortzen: urtean zehar jasotzen dituzten primen ondoan, hegazkin baten gastuak, 148 bidaiaren indemnitzazioak, eta merkantzien seguroak, ez dute gastu jakin eta asimilagarria baino suposatzen.

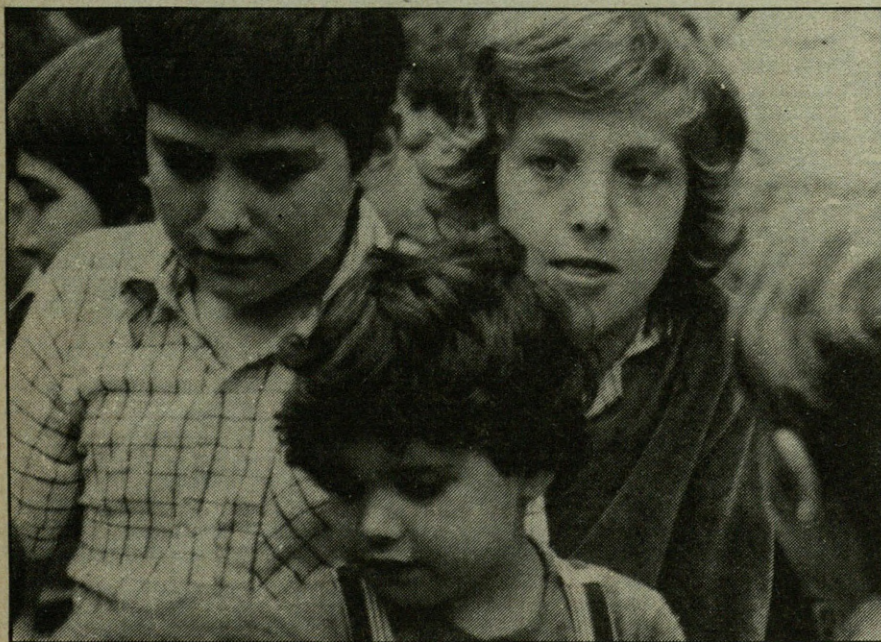
Seguru-etxe baten arduradunak esaten zigunez, garesti eta grabosoagoa zaie Bilboko Plaza Eliptikoan, kotxe-istripuz, bizitza galtzen duen aseguratua, Oiz mendiko istripua baino.

Laura MINTEGI

J.M.

«Federazioak aspalditik ikastola batzuren interesak baino ez ditu defenditzen»

Karmelo Ikastola, dohantasuna eta publikotasuna bereiziz

Aurreko asteetan jakin genuen Gipuzkoako Ikastolen Federazioak datorren ikastaroari begira hartutako jarrera gogorra. Pentsa liteke Bizkaiko Ikastolen Elkartea ere ildo beretik abiatzekoa dela. Maila horretan, interesgarria litzateke aspalditik publikotasunaren alde borroka gogorrean dabilzanen eritzia jakitea, horien artean Santutxuko Karmelo Ikastola aukeratu dugularik. Bertako zuzendaria (Tere) eta gurasoen ordezkari batekin (Jaxinto) mintzatu gara.

ARGIA.— Nola ikusten duzue Gipuzkoako Ikastolek hartu duten (eta ziur aski Bizkaikoek hartuko duten) neurri berri hau?

KARMELO IKASTOLA.— Gipuzkoako Ikastolen Federazioak anuntziatu duen neurri hori bere aspaldiko bidetik dator, eta orain arte Federazioek dohantasunaren bidetik hartu dituzten erabaki gehientsuenak bezala geure ikastolaren egoera kontutan hartu gabe egin dute. Izan ere, guztiz bide desberdinetatik abiatu ginen eta oraingoa ere halaxe ulertu behar da. Gauza bera gertatu zen iazko «Biabilitate Plana» delakoarekin.

A.— Zer izan zen, bada, «Biabilitate Plana» arekin gertatu zena?

K.I.— Geuk uko egin genion «Biabilitate Plan» horri arrazoin ebidente batengatik: bere helburua kuotak merket-

zea bazen ere, geure ikastola konkretuaren kasuan (beste hainbatenean bezalaxe) merketu baino garestiagotu egin behar genuelako. Kalkulua atera genuen eta kuotak doblea baino gehiago igo behar genituen «Biabilitate Plan» horrek markatzen zituen baldintzak bete ahal izateko.

A.— Nola liteke hori?

K.I.— Besteren artean, bi baldintza markatzen zituen «Biabilitate Plan» horrek diru-laguntzak jaso ahal izateko: Seguritate Soziala eta Haziendarekiko zorrik ez edukitzea eta ELA eta Federazioaren arteko lan-komenioa aplikatzea. Guk alde batetik izenpetu zenetik uko egin genio ELA-Federazioaren arteko komenioari, eta badirudi baldintza hori ipini zutenean ez zutela konturatu nahi zenbait ikastolatan ELA ez dela nagusi

irakasleen artean. Komeni horretara egokitu beharrak eta Seguritate Soziala nahiz Haziendarekiko zorrak kitatu beharrak jasotako subentzioa baino de-xente aldi gehiagotako dirua lortzera eramango gintuzke.

A.— Baina zuenaz aparte ikastola gehienetan ere berdintsu gertatuko litzateke, ezta?

K.I.— Ez bada. Kontutan hartu duela zenbait urte guk kreditu pertsonalak libratzea erabaki genuela, horretarako Seguritate Soziala eta Haziendari ez ordaintzea irauteko modu bakarra delarik. Beste ikastolek (gehienek) justu kontra-koa egin zuten, zor guztia kreditu pertsonaletan kokatuz. «Biabilitate Plan» horren baldintza hori (besteak bezalaxe), ikastola-gehiengo horren interesak defendatuz ipini zuten, bestean kalterako nabarmenki.

A.— Eta Federazioak ba al zekien zuentzat okerrago zela «Biabilitate Plana», harez gero zenuten zuloa baino?

K.I.— Noski. Guk argi aski esplikatu genien gure prolema baina ez zuten erantzunik eman. «Biabilitate Plana» bere horretan uztea baino. Normala denez, guk ez genuen bide horretatik sartzea onartu eta jaso genitzakeen zortzi milioiak bertan galdu genituen. Geroztik, jakin dugu «Plana» onartu baina kondizioak bete ez dituztenek ere jaso dutela subentzioa, baina beno...

A.— Federazioak, beraz, ikastola batzuren interesak baino ez dituela defendatzen pentsa liteke...

K.I.— Jakina. Federazioak aspalditik ikastola batzuren interesak baino ez ditu defendatu. Haiek diote gehiengoak direla, eta egia da, hori ez diogu ukatzen. Baina gu gutxiengoak garelako modu honetan baztertzea ere ez da oso gizalegekoa.

A.— Hala eta guztiz ere, Gipuzkoako Federazioak dohantasuna lortu nahi izate ez da axola gabeko arazo bat.

K.I.— Guk bereizi egin gura ditugu dohantasuna eta publikotasuna. Ikastola horiek dohantasunaren bila dabilta, baina guk uste dugu eskola batek publiko izan nahi badu, gutxienez beste hiru arazo badirela dohantasunaz aparte konpondu beharrekoak: eskolaren titularitatea, pluraltasun ideologikoa eta irakasle-langileen kontratatzailea nor den. Dohan izan daiteke eskola bat eta pribatua izan. Guk ikusten dugu jarrera hauek defendatzen dituzte ikastolek ez dutela bokazio publikorik. Horren frogarria Santutxun bertan daukagu. Hemen bada beste ikastola bat, «Kirikiño», Federazioaren lineatik doana, eta berriki BBB euskaraz ipini dute bertako Institutuan aspalditik euskara hutez egin daitekeenean. Hor dago horiek defendatzen duten «publikotasuna» ren neurria.

Gipuzkoako EEPA ere prest gobernuaren aurrean borroka egiteko

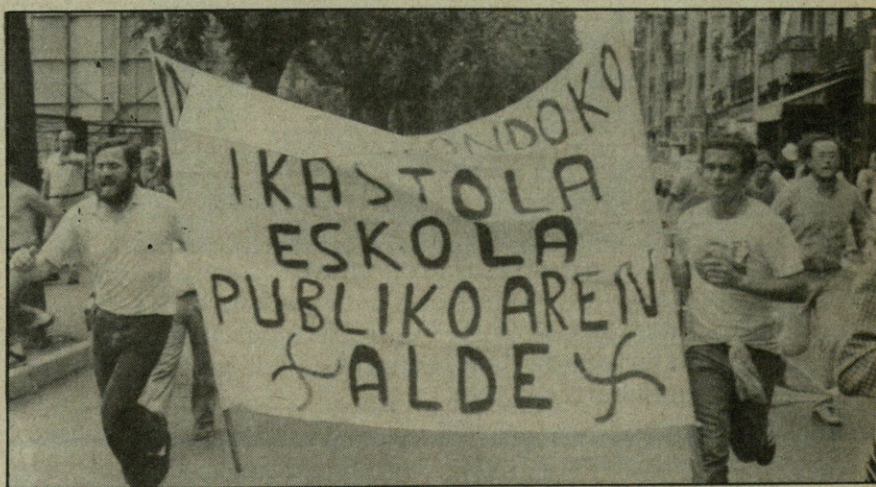
«Ikastola transferituz lortuko da dohantasuna»

Joan den astean Gipuzkoako Ikastolen Federaziokoen hitzak ekarri genituen. Aste honetan Gipuzkoako EEPAkoekin egon gara. Kanposen proposamenak sorpresa bat izan dira beraientzat. Horiei buruzko bere eritzia emateaz gain EEPAren planteamen-dua azaldu eta Jaurilaritzaren aurrean eskola publiko euskaldunaren alde borroka egiteko prest daudela adierazi digute.

«Proposamen hau ez da atera ikastola osatzen dugun parte guztiekin hitzeginda. Ez da atera guraso, irakasle eta nolabait ikasleekin hitzeginda eta gero. Loiolako batzarrean erabaki bat hartu bazen ere dohantasuna ez ematekotan postura gogor batean sartzeko, ez zen erabaki zer egin behar zen. Une honetan ez guraso eta ez irakasleek dakigu zer dagoen erabaki horren atzetik. Gauza erraza da gurasoek ez dutela ordainduko esatea, zer gertatuko da ordea irakasleekin? Kontsultatu al da beraiekin?»

Bestalde Kanpos eta Federazioaren hitzetan euskal eskola publiko euskaldunaren aldeko jarrera bat antzematzen dela diote. Gauza ordea zera omen da, ea bere globaltasunean agertzen den arazoa zeren eta transferituan ere sektore asko dira eskola publiko euskaldun horren alde daudenak. «Arazoa bere osotasunean hartzen dugu edota bestela irakaskuntzako sektore oso garrantzitsu bat marjinalitzen ari gara».

«Dohantasuna planteatzen denean, eta kontutan hartu hiritar guztiak gara eusko gobernuak ordaintzen dugunak, ze proposamen ari da egiten eskola publiko euskaldun horri buruz? Ikastolentzat bakarrik planteatzen da, zer gertatzen da ordea euskara oso gutxi sartzen ari direneko transferituekin? Ez da ari egiten esfortzu global bat irakaskuntza osoaren euskalduntzerako. Ikastolentzat dirua eskatzeaz aparte euskara sartu beharko litzateke transferituetan eta Euskal Herria berreuskalduntzeko plan oso bat egin».

EEPAk badauka alternatiba bat eskola publiko euskaldun horren bidean. «Gobernuak eskola transferitu bezala hartu beharko litzuke ikastolak baldin eta beti aipatu izan ditugun baldintzak gordeak izango balira. Baldintza hauek dira ikastolaren euskalduntasuna gordetzea, beraiek kargu egitea ikastolek orain arte sortu dituzten diru zulotaz, irakasle eta langileen lanpostua ziurtatzea eta jesterio demokratikoa».

Dohantasuna datorkigu berriro ere harira. «Une honetan dohantasuna lortzeko posibilitate bakarra transferitzea da. Guk ez dugu esaten beste eskoletan nahastu behar dugunik ikastola. Nahastea ez. Transferituz beste eskoletan daukaten status berdina lortzea ikastola 'beste' eskola bat izanik. Proiektu global bat egiteko modu bakarra da transferituetan euskara sartzeari eta guk berdintasuna lortzea transferituekin».

«Honela, Gipuzkoako Federazioak esan duen erako ekintzaren bat edo antolatatu behar bada, gobernuari eskola publiko euskaldunaren aldeko postura garbi bat esijituz, beharrezkoa ikusten dugu mahai batean eseritzea sektore guztiak, bai ikastola eta bai transferitua, erantzun oso bat emateko proposamen bat prestatzen has gaitezen».

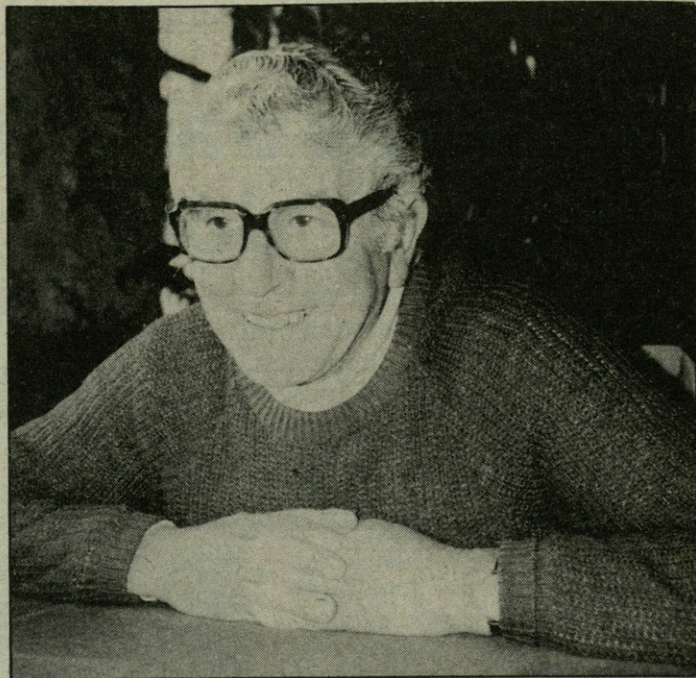
«Bide hori onartzen badute Federazioek gu prest gaude borroka hori aurrera eramateko. Baina gertatzen da ez dela aski gurasoek ez dutela ordainduko esatea. Gaur egun ezezkoa eman zaigu transferitu nahi izan dugun zenbait ikastolei. Legea omen da arazoa. Borroka egin dezagun lege hori posible egiteko eta gratuitoak izango gara. Gipuzkoa osoko ikastolek onartzen badute planteamendu hau prest gaude borroka hori egiteko».

Peru UNZUETA

Bittor Kapanaga ikertzailearen ustez

Arangio da berau

EUSKALDU- NEN MENDI SAKRATUA AURKITU DA

Bittor Kapanagaren ustez, arkeologi lanak egin beharko lirateke.

Sarritan aipatutako gauza dugu Euskal Herriaren kristautzea fenomeno berantiarra izan zela. Ezagunak dira gai honetaz eman diren eztabaidak; kristautasunaren aldeko jarrera nabarmena duen Andres Eliseo de Mañaricua historialariak «XI. mendea baino lehen» kristautze prozesu hau burutu zela baieztatzen du. Beranduago ere jartzen du data beste zenbaitek, aintzinako ritoen iraupena kontutan harturik.

Edonola ere, kristautasuna gaur egun hain finko ikusten dugun arren, gure Herriaren historiaren ikuspuntu diakronikoa harturik, azken mendee-tako parentesi bezala kontsidera genezake, eta kontziente izan behar dugu, parentesi horren aurretik trajektoria luze bat dagoela, nahiko ezezaguna bazaigu ere. Ze sinesmen, ideia edo erlijio zegoen hedaturik garai gaietako Euskal Herrian? Nolakoak ziren orduko euskaldunak?

Antropólogo eta etnologo gehienak bat datoz kristautasunak aurreko sinesmen eta ideia horiei eraso ziela alde batetik, eta bestetik santutegi eta gurtzeleku zenbait estali zituela, beren arrastorik gera ez zedin.

Hala ere, oraindik aurki daiteke arrasto eta erreferentziarik, esaterako. Gonzalo Martinez Diez historialari jesuitak bere «Alava Medieval» liburuan egiten duen aipamena; IX. mendiaz ari dela, zera dio: «Gipuzkoa eta Bizkaiko mendiak euskaldun

oraindik paganoak. Ibn Hayan historialari arabiarrek, 825ean Ubaid Alah buruzagiak zuzendutako espedizioa aipatzean, diosku, Arabako Lautadan sartu zela eta suaren gurtzaileen mendi inguruetaraino heldu zela, eta mendi hauek hegoaldeko datozenen bidea izaten dutela, eta direla Aizkorri, Gorbeia eta tarteko mendiak».

Arangio, Euskaldunen garai bateko mendi sakratua

Arestian aipaturiko erreferentziak gidatuz, Otxandiora jo genuen herrixo hau bait dago egon. Gorbeia eta Aizkorri artean, eta bertan bizi bait da Bittor Kapanaga ikertzaile eta euskaltzain ezaguna. Pozgarria ere egin zitzaigun Kapanaga arazo hau aspalditik aztertzen ari dela jakitea eta antropologo eta historialari askorentzat dudarik gabe interesgarria izango den elkarrizketa hau egin genion.

— Ezagutzen duzu Ibn Hayan kronista arabiarren kronika eta mendi sakratuaz egiten duen aipamena?

— Bai, aspalditik ezagutzen dut aipamen hori, eta gainera uste dut gaur egun ba ditudala datu nahiko mendi sakratu hori Otxandio ondoko Arangio mendia dela esateko. Lehen arrazoiak, toponimian oinarritzen dira: «ara» sustraia, inguru hauetatik Aramaio eta Arangio izenetan aurkitzen da; bestalde, Euskal Herriko santutegi askotan, adokazio berrien azpian dagoen toponimikoa da; beraz, «ara» edo «aran» horrek zentzu semantiko berezia du, gurtzelekua adierazten duena.

Egia da kristautasunaren aurreko mitoak Anboto inguruan kokatu ohi direla, baina nik uste dut Anboto mendiarena ez dela erreferentzia zehatza, eta hain zuzen ere, Arangio, Bizkaia iparraldetik begiratu, Anbotok estalirik aurkitzen dela.

Bestalde, aipatu duzuen Ibn Hayan kronistak Gorbeia eta Aizkorri tartean kokatzen du delako mendi sakratua, eta Arangio da hain zuzen ere bien tartean dagoen mendiak bat, prezeki, Arabako Lautadatik iparraldera etortzean, bidea ixten duen lehenbizikoa. Esan ohi da arabiarrek Legutiraino iritsi zirela aipatu 825eko era-soaldi hartan.

Elkarrizketa egiten genuen bitartean, Arangio mendiaren tontorreraino joan ginen Kapanagarekin eta egiazta-

Euskaldunen erlijio zahararren mendi sakratua.

tu genituen, egun argia bait zegoen, puntu hauek: gure oinetan garbi ikusten zen Arabako Lautada eta Legutio bera, mendebaldera Bilboko Abrako Seranes mendia, hego-mendebaldera Gorbeia mendiaren tontor erdi elurtuak, ekialdean Arrasate eta Aizkorri mendikatea.

Arangio mendi tontorrean baseliza txiki bat ikusi genuen, eta berataz galdetu genion Kapanagari.

— Ikusten duzuen hori Santikurutz baseliza da. Horixe da hain zuzen identifikaziorako datu gehigarri bat; Jose Migel Barandiaranek dioenez, baselizak aintzinako erlijio baten gurtzelekuak estaltzen dituzte sarritan. Kristautasuna hedatu zenean, toki horiek ordezkatu egin ziren. Ba dirudi, erlijio zaharreko gurtzetoki horiek ugari izan zirela, baina ierarkia bat zegoen, bakoitzaren garrantziaren arabera; eta kristautasunak ordezkatu zituenean, bere ierarkia propioa ezarri zuen, horrela, inportanteenak Santi-Kurutz eta San Juan Bautista adbo-kazioetakoak izango dira, eta maila apalagoan gero, San Lorentzo, San

Pedro, San Migel, San Bernabe eta abar.

Hirurehun urtez sutan egon zen mendia

Aurrekoak borobiltzeko, inguru hartan Arangio mendiaz nolabaiteko istoriorik gorde den galdetu genion:

— Gorde dira bai halakoak, eta egia esan nik aspaldian ezagutzen nituen arren, ezin nituen ulertu, adibidez, bai Otxandio, bai Aramaio inguruetakoa baserrietan zaharrei kontatzen entzun nien Arangiori buruzko esaldi antzekoa: «Mendi hori ehun urtetan sutan egon zen» zioen batek; «Hirurehun urtetan ez zen mendi tontorrean sua itzali» hurrengoak. Ba dago gero beste pertsonaia bat, inguru hauetako ipuinetan agertzen dena, «Urdin Grazia» izenez, eta nire ustez, Anbotoko Bari Urrike-ren bariante bat dena.

— Beraz, eta datu guzti hauek bilduz, ze ondorio aterako zenuke zuk Arangio mendi honetaz?

— Nik uste dut, aipaturiko datu guztiek zentzu berean apuntatzen dutela: bai toponimiak, bai historialarien apunteak, bai eta inguruetakoa kon-

dairak adierazten dute Arangio izan zela euskaldunen erlijio zaharreko mendi sakratua; bertan, sute bat mantentzen zela gurtze zeremonia horren barruan, eta bestalde esan behar dut eraikuntza zahar batzuren arrastoa ere aurkitu ditudala mendian bertan, oraingo baseliza dagoen lekutik hurbil, eta beraz, nolabaiteko santutegi edo etxebizitzak egon zitezkeela.

Gauzak horrela, nik uste, arkeologi lanak egin beharko lirатеkeela inguru horretan, eta bai baseliza pean, bai inguru horietan egon litezkeen arrastoak aztertu. Arkeologoaren ordua da beraz, eta ni neu prest nengoke ikerketa horiek laguntzeko.

Gure historiaz arduratzen garen euskaldunok oso kontutan hartu beharko genuke, Schliemann alemanaren eredu, zeinek literatur testuetan eta bestelako aztarnetan oinarrituz, Troia eta Mizenas herri historikoak aurkitu bait zituen. Agian, elkarrizketa honetan aipaturiko aztarnak segituz egin daiteke gure historiarako argigarria izango den aurkikuntza.

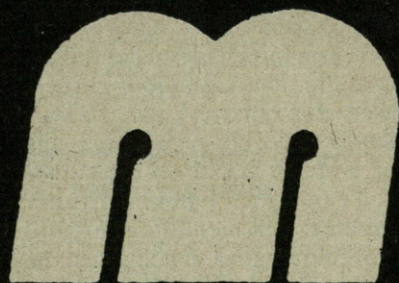
Karmelo LANDA
Antton AZKARGORTA

Horixe da Auzmendi. Bitxia. Berezia.

Donostiako estiloa.

**kirolzaleen
zerbitzutan**

miner

donostia

271050 eta 270447

Zenbait konbokatariaren gora-behera alde batera utzirik bildu da azkenik Euskal Herrian Euskarazko Batzarre Nazionala. Otsailaren 23 eta 24a aukeratu zituzten beraien arteko eztabaidak bideratzeko Zarauzko Monte Albertia egoitzan. Berrogeiren bat lagun agertu ziren orotara. Ikututako gaiak izan ziren, alde batetik, taldearen birregituraketa: bestetik, aurkeztutako hiru txosten eztabaidatzea, EKBk egin behar duen kanpaina batetan EHEk partaide bezala proposa dezakeena eta azkenik EHEk urte honetarako antolatu behar dituen ekintzak proposatu, eztabaidatu eta prestatzen hastea. Nafartarrek Nafarroan egin behar den inkesta soziolinguistiko baten berri eman zuten. Euskal Egunkariari buruz atera ziren zenbait aburu, hala nola ETBk egin behar duen programazioaren aldaketaz. Zinemagintza ere gai berezi bat bezala aurkeztu zen espezifiki kanpaina bat antolatzea beharrezkoa ikusi zelarik. Eztabaidarik beroenak taldearen ideologiazioa zela eta ez zela gertatu ziren. Euskararen alderdiak ere izan zuen bere tokia eztabaidan nahiz eta eztabaidaren proposamena egin zuena baino ez agertu horren alde.

berriak

Sabin

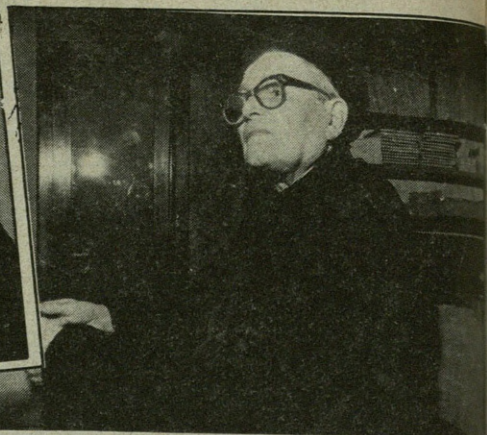
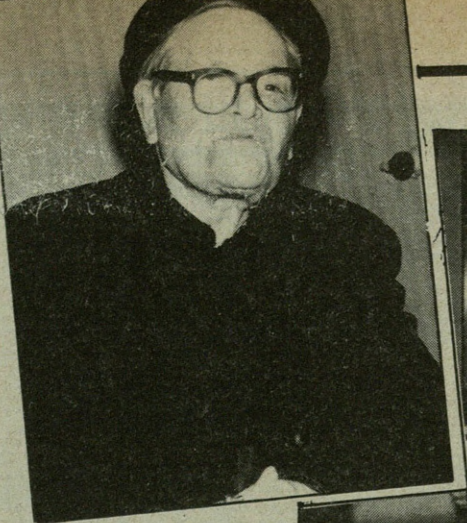
Mikel Hernandez Abaituaren bigarren ipuin liburua kaleratu da.— Mikel Hernandez Abaituak "Ispiluak" izeneko ipuin liburu berri bat kaleratu du berriki "Hordago" argitaletxearen eskutik. Hau da Mikel Hernandezen bigarren ipuin liburua, lehena "Panpinen Erreinua" izenekoia izan bait zen, aipatu argitaletxe beraren eskutik plazaratua. Orain liburu hau bi partetan banaturik eskeintzen du Mikelek; parte bat "Ispiluen mundua" izenburuarekin eta bestea "munduaren ispilua" izenburuarekin. Liburuak itxura polita dauka, narrazio mordo bat biltzen delarik bere orritan. 1983an Gipuzkoako Diputazioak eskeinitako idazleentzako bekek lagunduta idatzia dago liburu hau.

Gasteizko Nazioarteko Antzerki Jaialdiak badu presupuesto eta idazkaria.— Jadanik erabaki da aurtengo Gasteizko Nazioarteko Antzerki Jaialdiak ze presupuesto izango duen eta nor izango den jaialdi honen gidari berria. Presupuestoa hamabi milioi ingurukoa izango da, horietarik zazpi t'erdia Eusko Jaurlaritzak jarriko dituelarik eta beste lau t'erdia Gastizko udalak. Iaz bezala aurtengoak ere Felix G. Petite izango du idazkaritzat, lan horren truke milioi bat eta seirehun mila pezeta jasoko dituelarik. Aipagarri izan daiteke hiru urteren buruan galerak izan zituen antzerki jaialdi hau iazkoa seirehun mila pezetako irabaziarekin amaitu zela, askoren ustez errekupekatzealdi baten zeinale izan daitekeelarik. Dena dela, eta euskaraz egiten den antzerkia kontuan hartuz, Gasteizko jaialdi horrek kasu batere egiten ez diola esan behar da, euskal antzerkia erabat baztertuz. Esperantza ez da erraz galtzen eta pentsa daiteke aurtengoan biderik zabalduko dutela.

Eneko Olasagasti eta Omar Nabarroren poema liburuak.— Liburudendetan daude jadanik Eneko Olasagastiren eta Omar Nabarroren poema liburu bana. "Susa" sailean agertu dira 11 eta 13. zenbakia dagozkielarik. Eneko Olasagasti "Susa" taldeko partaide da, eta "Gauzurtz baten izenak asmatzen" da bakarka kaleratzen duen lehen poema liburua, nahiz lehendik zenbait literatur aldizkaritan eta "Eta zergatik ez... Sigrid?" poema liburuan ere kolaboratu zuen. Omar Nabarro azkenaldi honetan plazaratutako idazlea dugu "Susa", "Aizu" eta "Ttu-ttuá" aldizkaritan, hala nola "Alkohola poemak" antologian bere lankidetzan eman duelarik. "Itsastxorien bindikapena" da bere lehen poema liburua.

Bertsolari Txapelketa Nagusia dagoeneko martxan.— Hiru urtean behin ospatzen den Bertsolari Txapelketa Nagusia nondik nora ibiliko den jakinarazi zuen Euskaltzaindiak izendaturiko batzordeak joan den larunbatean, otsailaren 22an eskeinitako prentsurrekoan. Azaldutakoaren arabera, berrogeitazortzi bertsolarik hartuko du parte, eta lau kanporaketan ondoren, abenduaren 22an zortzi hautatuaren artean jokatu da azken saioa Donostiako Balda pilotalekuan. Kanporaketak urriaren 19an hasiko dira eta epaimahaia honoko hauek osatuko dute: Aranalde, Aranburu, Etxezarreta, Irigoien, Itzaina, Larre, Muniategi eta Zabala. Ba dira beste bi pertsoa berri, iazkoan egon ez zirenak, Pedro Mari Aldana eta Arantxa Arruti. Gezurra irudi balezake ere, aurtengo presupuestoa iazkoa baino motzagoa izan liteke, iaz bederatzi milioitakoa izan zelarik. Horren arrazoia aurtengo saio gutxiago ospatuko direla.

Otsailaren 23an
bota zuen azken
arnasa gizon haundi
honek

Pierre Lafitte, euskal kulturaren lekuko eta protagonista

Bere betaurrekoak eta bere kapela eramateko modu bereziagatik hain ezaguna zaigun gizon hau aspalditik ez zebilen osasunez ondo. Joan den udazkenean Euskaltzaindiak Iruñean ospatu zuen X. Kongresuarekin bueltaka zebilela, bihotzak halako gorabehera bat eduki zuen, eta ordudanik Pierre Lafitte ospitalean egon da. Azkenik konortea guztiz galdu-

Otsailaren 23an, arratsaldean, bihotza betiko gelditu zitzaion Pierre Lafitte euskal kulturaren patriarkari. Hilaren 26an ehorzketak izan ziren, eta egun horretan agur sentikor eta mugagabea eman zitzaion sekula ahantziko ez dugun gizon haundi honi.

«Ipar Euskal Herriko letren patriarka»

Pierre Lafittek, gurasoak hil ondotik ahantzi zuen euskara, eta apaizgoa behin betiko hartzeko bezperatan ekin zion gure hizkuntzaren birreskurapenari. Halaxe kontatu zuen berak «Punto y Hora» aldizkarian argitaratutako deklarazio batzutan: «lehen sermoia esateko urtebete baino falta ez zitzaidala. Saini Pierre aitak galdegin zidan zein hizkuntzatan egingen nuenentz, frantsesarekin batera, euskaraz ala gaskoineraz. Neuk ez nuen dudarik egin eta biarnez egingen-nuela arrapostu. Halere, bera nire izebaren influentziak profutatzen zuten konbentzitzeko euskaraz egitearren, hurreneko bait zen nire gurasoen hizkuntza. Eta halaxe gertatu zen, izebak konbentzitu ninduen».

Halere, euskararen arloaz gain, gizarteak beti kezkatu zuen Lafitte betidanik behartuekin batera lanean edota errefuxiatuak lagunduz makina bat esfortzu eginga bait da. Estatu espainolean gerra zibila zegoenean ere, Lafitte biziki arduratu zen Hegoaldetik heltzen ziren pertsonen behar bezalako babesa ematen.

Azkenik, aipa dezagun, 1983an Euskaltzaindiak eskaini zion omenaldian Lafittek jaso zuen ohorezko titulua, gizon honek bere bizitza eta obrekin suposatu duenaren adierazgarria delakoan: «Ipar Euskal Herriko letren patriarka».

J.L.

Zenbait ohar biografiko

Pierre Lafitte gutxi gorabehera duela 84 urte jaio zen Luhoso izeneko herriskan. Zorigaitzoz beteriko haurtzaro baten ondotik, zortzi urte zituela ama hil egin zitzaion, handik hilabete pare batetara aita ere hil zitzaion. Umezurtz geratzearen ondorioz euskara galdu zuen Lafittek. Bere izebarengandik, aldiz, Biarnoko hizkuntza ikasi zuen.

Hamaika urte zituelarik, apaiztegia sartu zuten nahiz eta berak aitortu bezala, «apaizek biziki ontsa ez ikusi». Hantxe ezagutu zituen, Baionako apaiztegia zegoela, Lehen Gerra Mundialaren hastapenak. Gerorik, 18 urterekin kazetari-lanari ekin zion, gerora sekula utziko ez zuena: lehenik frantsesez «Le courrier de Bayonne» eta ondotik euskaraz «Euskalduna»

eta «Herria». «Herria», hain zuzen ere, Lafittek berak sortutako astekaria zen (eta gaurregun oraindik ere izaten segitzen du, noski). Denetara, azken garaian Ipar Euskal Herrian izan den artikulugile emankorrena dugu Lafitte.

Hogeitahiru urterekin apezte ondoren, Frantziako Tolosan bi urte eman zituen, 1926an Uztaritzera bueltatuz. Bi urte beranduago Euskaltzaindiak urgazle izendatu zuen, handik aurrera nekagaitz euskal kulturaren alde aritu zelarik. 1944an, «Herria» kazetaren sorkuntzan parte hartu zuen, eta 1949an Euskaltzain oso izendatu. 1966an utzi egin zuen irakaskuntza eta 1982an Euskal Herriko Unibertsitateak «honoris causa» izendatu zuen doktore.

rik zegoen, hil baino egun pare bat lehenago.

Izugarría izan da Lafitteren lanak hartu dituen arlo ugariak, hainbat eta hainbat lanetan hartu bait zuen parte: poesigile, hizteigile, itzultzaile, ikerlari, etnografo, kritikari, Dena dela, Lafitteren lana muga horien gainetik mugitu zen uneoro. Gerra aurretik ekin zion bere euskara eta euskal kulturaren aldeko borrokari, eta urte askotan zehar, ezinbestekoa izan da bere presentzia Ipar nahiz Hego Euskadin eratutako hainbat eta hainbat ekintzatan. Lafitte, beste zenbait bezala, euskal kulturak eta Euskal Herriak bere nortasunaren alde egin dituen lanen lekuko eta protagonista bilakatu da. Gramatikari bezala egin dituen lanak aipatu beharrik ere ez dago. Euskaltzain oso, hizteigintza eta gramatika asko landu izan ditu bere bizitzan zehar. Jakina denez, Euskaltzaindiaren Gramatika Batzordearen buru zen, eta gaurregun bidean dagoen Euskararen Gramatikarako lanak berak zuzendu ditu.

Poema batzu bere oroimen
eta omenaldi isil gisa

Salvador Espriu: Iragarritako heriotza distiratsua

Aurreko astean Salvador Espriu poeta katalana hil zen. Guk, biografia idatzi eta errepikatzea baino, bere lumatik sorturiko poemak ARGIAN isaldatzea nahiago izan dugu. Ale honetan Espriuri omenaldi gisa dakartzagun lau olerki hauek bere mundu poetikoari hurbiltze ttipi bat besterik ez dira. Aipatutako mundu poetiko honen erreferentzi puntu nagusia heriotzarena da, inguruan Kataluniarekiko herri-mina eta etsipenezko sentimenduak daudelarik.

1960. urtean *Pell de Brau*—Zezen Azala— liburua ematen du argi-tara Espriuk. Bilduma horretan Sepharad-en drama agertzen zai-gu. Sepharad antzinako Espainiaren izena da eta sinbologia honen bidez, idazleak arazo historiko honetaz daukan ikuspuntua azaltzen du:

*A vegades és necessari i frocós
que un home mori per un poble,
però mai no ha de morir tot un poble
per un home sol:
recorda sempre això. Sepharad.
Fes que siguin segurs els ponts del diàleg
i mira de comprendre i estimar
les raons i les parles diverses dels teus fills.
Que la pluja caigui a poc a poc en els sembrats
i l'aire passi com una estesa mà
suau i molt benigna damunt els amples camps.
Que Sepharad visqui eternament
en l'ordre i en la pau, en el treball,
en la difícil i merescuda
llibertat.*

Batzutan behar da, eta beharrezkoa da gizon batentzat, bizitza herriaren alde ematea, baina ez du inoiz herri oso batek gizon bakar batengatik hil behar: Gogora ezazu hau beti, Sepharad. Ahalegindu zaitzez elkarriketaren zubiek tinko iraun dezaten, eta saia zaitzez ulertzen eta maitatzen zure semealaben arrazoiak eta mintzaera ezberdinak. Euria gutxi gutxika eror dadila lur ereinetan, eta haizea, esku luzatu leun eta txit onuragarri gisa, pasa dadila zelai zabalen gainetik. Bizi bedi Sepharad sekula sekulorum ordenean eta bakean, lanean, gatx den eta merezitua duen askatasunean.

Cementeri de Sinera izan zen bere lehendabiziko poema liburua. Olerki hauetan Arenys izenarekin —Arenys, Sinera, aldrebes— eta txikitako gomutekin jolastuz, Kataluniaren irudi sinboliko bat eskaintzen digu:

*Els meus ulls ja no saben
sino contemplar dies
i sols perduts. Com sento
rodar velles tartanes
pels rials de Sinera!
Al meu record arriben
olors de mar veïllada
per clars estius. Perdura
en els meus dies la rosa
que vaig collir. I als llavis
oratge, foc, paraules
esdevin udes cendra.*

Nire begiek egun eta eguzki galduak ikusten baino ez dakite. Zelan sentitzen ditudan Sinerako gurpideetan dabiltzan orga zaharren joan etorriak. Nire gogora uda gardenek begiratutako itsasoaren usainak datoz. Nik hartu nuen larrosak neure hatzamar artean dirau. Eta ezpainetan, itsas kirriak, suak, errauts bihurturiko berbak.

Mrs. Death (1952), heriotzari kantu bat da. Hil ondoren mina eta sufrimenduak desagertu egiten dira. Garraisia eta mina isiltasun bihurtzen dira:

*Dic adeu als qui vulguin
mentir-se perdurables
al torrent. Son collides
ja les flors, i s'encalmen
records, mirades, ales,
tot el meu mar. Benigne
aire nocturn atansa
claror de font, ocultes
veus al foc. Pel silenci
fidel de nobles arbres
per mi estimats, camino
a l'oblit, deixant rere
amors, velers, sofrenca
últims senyals de passos.*

Agur diotsuet heuren burua engainatu nahian uholde barruan daudela uste dutenei. Jadanik hartuak dira loreak eta baretu egiten dira oroimenak, begiradak, hegoak eta nire itsaso osoa. Gaueko haize mantoak, iturri ditzira eta suaren abots izkutuak hartzen ditu. Nik maite ditudan arbola leialen isiltasun zintzoan barne, dena ahanztera noa, amodioak, belauntziak, pairamena, azken pausuen aztarnak atzean utziz.

J.M. PASTOR

Aurtengo diren VIII. Topaketen aurkezpena

Zestoako Euskal Zinema Topaketak, bederatzi urtetako historia

Berriki aurkeztuak dira aurtengo ospatuko diren Zestoako VIII. Euskal Zinema Topaketak, eta bertan azaldutako zenbait puntu eta gogoeta aldatu ditugu orriotara.

VIII. Topaketa hauen aurkezpenean zenbait gogoeta egin beharrean aurkitzen gara, gogoeta diogunean zera adierazi nahi genuke: orain bederatzi urte Topaketak antolatzeak helburu jakin eta zehatz batzuz zituela; 8 eta S8 formatoetan eginiko filmak eskuratu ahal izateko urrats bat ematea, eta azkenik, eta nagusienetarikoa, euskaraz edozein mediotarako duen baliotasuna frogatzea.

Guzti hau, gehiago edo gutxiago, nolabait bultzatzen saiatu gara, baina, jakina, une berezi batetan bizi gara, dirudienegun zinemagintzak, eta bereziki euskal zinemagintzak, instituzioetan garrantzirik ba du, bestalde, zinema jaialdi eta festibalen egoera aztertu beharrean aurkitzen gara, izan ere, Topaketa, funtsean, egiten den zinema erakustoki bat da.

Donostiako Zinemaldiaren inguruan...

Azken egun hauetan Donostian bertako Jaialdi Nagusia, nola ez, zenbait elkarrizketa eta ponentziarik izan dugu, «Euskal Zinemaren egoera gaur» gai delarik mahai ingururik ere, Angel Amigo, Imanol Uribe, Vicente Molina Foix, José Luis Guerner, Fernando Lara, Manu Pagola, Fernando Savater, José Herrero eta Imanol Arias izan ziren aipatutako gaiez aritu zirenak, eta zenbait kriterio aipagarriak ere plazaratu zuten, hara non Angel Amigo-ren iritzia «La inexistencia de profesio-

sionales preparados para hacer cine en euskara es la principal dificultad para lograr un cine en lengua vasca»: edo Imanol Uribe esandakoa «es demasiado pronto para definir lo característico del cine producido en Euskadi» «De momento el cine vasco es el cine producido en Euskadi» dio berriro Imanol Uribe. Manu Pagolak, jaialdiaren baliotasunaz honela dio: «dar a conocer un tipo de hacer cine» eta azkenik, aipagarri deritzogun arrazoirik entzun dugu Donostiako Jaialdiako Hauta-

pen Batzordekoa den José Herreroengandik «Un festival que lleva diez años en período de transición, no saldrá de la crisis si no centra su trabajo en un objeto principal».

Geure helburuak betez pausuz pausuz

Guzti hau aipatzeari behar beharrezkoa deritzogu, batipat, gorago esandakoak kontutan izanik, zeren eta, lehenengo urtean zehaztutako helburuak; hau da, euskal zine ekoizleei ahalbiderik eskeini eta euskaraz edozein mediotarako duen baliotasuna frogatu; zortzi urte hauetan bete izan ditugula esan bait dezakegu.

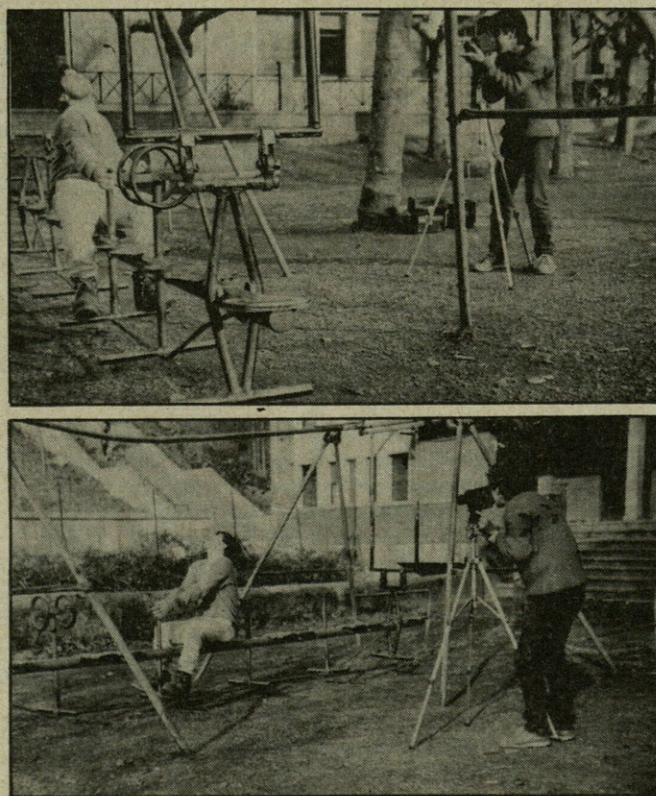
Urte hauetan helburuak bete esan dugunez, hona hemen probak, iragan diren urtetan

100 bat filmatik gora agertu dira Zestoako Euskal Topaketatan, eta guztiak hautapen batzorde batek aztertu eta onartutakoak; euskal zinemaz mahai ingururik izan dugu, elkarrizketak, mintzaldiak, eta zergaitik ez esan, kritikarik ere; baina azken finean, emaitzak nagusitu izan ohi dira, formato ttipiko topaketa hauek bere nortasuna eta beritasuna lortu dutela esan dezakegarrik.

Azkenik, apalki zinemagintza munduaren analisi labur bat egin nahi genuke. Dirudienaz, egun instituzioak berezko euskal zinema baten nahia agertu dutela esan daiteke, ezin ahaztu «La conquista de Albania», «La muerte de Mikel», «Akelarre», «Tasio», eta «Fuego eterno». Itxura denez, zinema profesionala egiteak gauegun begirune oso berezia du, hau horrela izanik, horra hor bizpahiru galdera: non eta noizko dokumental eta laburmetraiak? Bilboko Jaialdian euskal zinemak ez zuen aipamenik ere izan. Donostiako Jaialdian Euskal Filma Saria hutsik gelditu zen, zergaitik ote? Irudimen ezarik Euskadin? Ezetz diogu, azken urteetan Euskadin bost filma egin badira, hirutan aktore nagusia Imanol Arias dugu, ondorioak norberak ateratu ditzala. Mirentxu Lohiartek egindako «Ikuska» Oberhausen-go Jaialdian Sarirako proposatua izan zen, eta era berean «Fernando Ametzketarra» Belgrado-ko Jaialdian, Super 8an, Miguel Angel Kintanaren «Mantis religiosa» filmak 1985eko Caneseko lehen sarirako proposamena jaso du egun hauetan.

Dena kontutan izanik, eta euskaraz eginiko euskal zinemagintzan sinisten dugunez gero, Zestoako Euskal Zinema Topaketen iraupenaren alde borrokatuko dugula azparratu nahi dugu.

Zestoako ZINE KLUBA

«Nafarroako Bertsolarien Txapelketa-85»

Lehen urratsa Arnegin: giro beroa eta Pierre Lafitte gogoan

Esan bezala Arnegi, mugan-mugan kokatua, izan zen mugaz bi aldetako bertsolari nafartarren topaleku, 1985eko Nafarroako Bertsolarien Txapelketaren lehen saioan. Jendea poliki bildu zen Arnegiko «Clementia» ostatuko aretora, berrehundik gora izateraino. Hara bildu zirenek txapelketan parte hartzen duten hogeitalau bertsolarietarik lehen seikotea entzuteko aukera izan zuten, hauek izan zirelarik oholtza gainera igo eta kantuan aritutakoak: Bernardo Azpillaga, Ernest Alkat, Txomin Ezponda, Mikel Taberna, Lorentxo Aburuza eta Joannes Arrosagarai.

Giroa saioa hasi eta segituan berotu zen, entzule txalokaria bait zen Arnegikora joandakoa. Horrek ederki lagundu zuen giroa atseginagoa egiten.

Aurtengo Nafarroako Bertsolarien Txapelketa abiatu da dagoeneko iragan igandean, otsailaren 24an, Arnegin ospatu zen saioarekin. Bertan aritu ziren aurtengoan parte hartzen duten hogeitalau bertsolarietarik sei. Hango giroa ikusita, ezin esan modu txarrean hasi denik azken urteotan etenik ezagutu ez duen txapelketa hau.

Ohizko agurrak egin ondok, hirunaka hasi ziren lanean, lehenengo hirurentzat gaia hau izan zelarik: «Ilargitik bueltan zatotze koheteen. Merezte ote

du lurrera jeixtea ala hobe goian gelditzea?». Bigarren hirukotearentzat berriz beste hau izan zen: «Dirutza haundi baten jabe egin zarete batbatean.

Zer egin diru horrekin?».

Ondoren ofiziotan aritu ziren bi-binaka: mutil zahar aberatsa eta ezkonberri pobrea; aita artzaia eta medikuntza ikasketak bukatu berri dituen semea; berrogeitamar urtetan erretiroa hartu duena eta hirurogeitamarrekin oraino lanean ari dena.

Gartzelakoan bi puntu jarri zitzaizkien: «elgarrekin gabiltza hego eta iparra» eta «zainetan baldin badut euskaldun odola». Ondoren gaia jarri zitzaion bi bertso egiteko: «Bart ametsetan Euskal Herri berri bat ikusi duzu». Guztira hamarna bertso bota zituzten txapelketa barnean: hiru hirunaka, hiru binaka eta lau bakarka.

Saioan botatako bertso berenarentzako kopa Txomin Ezpondak eraman zuen ondorengo honekin:

Nik amets bat egin izan dut egin zaiken politena lasterregi iratzarri naiz harek emaiten dit pena Batera bildurik ikusi dut gure Euskal Herri dena berriz guri eman zutela lehen hartu zaikutena.

Aretoan bazen txapelketan parte hartzen ez zuen bertsolariarik, horien artean Xanpun, Laka, Xanti Iparragirre eta Arzalluz; hauek bezperan zendu zen Pierre Lafitteren omenezko bertsoak kantatu zituzten ondorenean.

Bestalde, Arnegiko auzapezak kopa bat eskeini zion bertsolarietarik gazteenari, Azpillaga Errezildarrari, Iruñean ikasketak burutzen ari den hemezortzi urteko gazteari.

Oroit dezagun bigarren saioa Aiherran izanen dela datorren igandean, martxoaren 3an. Hirugarrena Beran ospatutena da, martxoaren 10ean eta azkena Erratzun martxoaren 17an; finala martxoaren 24ean Leitzaan erabakiko delarik.

Bukatu da «Pernando Amezketarra» herri arteko bertsolari txapelketaren lehen fasea

Joan den asteburuan bukatu zen orainartean arrakasta haundiz ospatzen ari den «Pernando Amezketarra» herri arteko bertsolari txapelketaren lehen kanporaketa fasea. Gogora dezagun Euskadi Irratia, eta zehazkiago «Debaldeko festa» antolatzen duten Joxerra Gartzia eta Pello Zabaleta direla martxan abian doan txapelketa berri honen eragileak Aurrezki Kutxa Probintzialaren babesarekin.

Asteasun eta Gasteizen ospatutako azken bi saioekin bukatu zen lehen fase hau, hasieratik etengabe,

asteburuz-asteburu ospatu dena. Asteasuako segurarrak izan ziren garaile, jendez leporaino bete zen frontoian ospatutako saioan. Gasteizen berriz Santutxukoek hartu zuten hurrengorako pasea.

Orain errekupeazio txanda dator, hau da, oraingoz galtzaile izan diren hamar herrien artean ospatutako dena. Datorren asteburuan, Brinkola eta Berriaturen artean; eta igandean bi saio: Hernani eta Asteasuren artean bata, eta Oiartzun eta Arrasateen artean bestea. Hurrengo asteburuan, martxoaren 8

eta 9an bukatuko da errekupeazio txanda hau, ostiralean Arantza eta Itsasondoren arteko saioarekin; eta larunbatean Bergara eta Gasteizkoen artekoarekin.

Bigarren fasean aurrera doazen bost horiek, aurrekoan klasifikatutako hamarrak eta lehenengo zozketan libratu zen Azpeitiarekin aste santua baino lehenago libratu beharko den beste kanporaketan parte hartuko duen hamaseiko taldea osatuko dute. Zozketa jadanik egina dago, nahiz eta errekupeaziokoa ospatzeke egon:

Brinkola / Berriatu — Zarautz
Elgoibar — Beasain
Zestoa — Hernani / Asteasu
Bergara / Gasteiz — Aretxabaleta
Zaldibi — Oiartzun / Arrasate
Iurreta — Segura
Azpeitia — Arantza / Itsasondo
Santutxu — Errexil

P.U.

P.U.

Asteburuan ospatu zuen Zarautzen Batzarre Nazionala

EHEk ekintza ugari aurten egiteko

Larunbatean eta goizeko hamarretan, Nafarroa, Bizkaia eta Gipuzkoatik ailegatutako jendea Zarauzko Monte Albertia egoitzan elkartu ondoren, hasiera eman zitzaion Euskal Herrian Euskaraz erakundearen Batzarre Nazionalari.

Ifarraldeko partaideek ezin agertu izan zutela adierazi zen hasieran. Arabakoak ez egotea konbokatoriaren hutsune bati egotzi zitzaion.

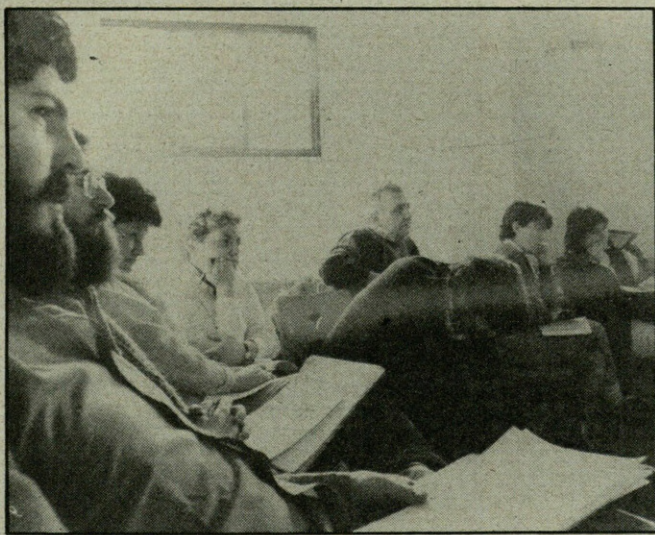
Egitaraua zehaztea izan zen lehendabiziko eginkizuna. Lehendabiziko puntua eskualde ezberdinetatik zetorren informazioa jasotzea izango zen. Bigarren erakundearen birregituraketari zegokiona. Hirugarrena zeuden hiru txostenen irakurtzea eta eztabaidatzea. Eta laugarrenik egin beharreko ekintzak planteatzea eta programatzea.

Lehendabiziko puntu horretan EKB antolatzen ari den kanpaña baten berri eman zen. Kanpaña horren asmoak nondik norakoak ziren eta Euskal Herrian Euskaraz-ek, EKBren partaide bezala, bere proposamenak eta eritziak eman behar zituela kanpaña horri buruz. Kanpaña horri erreibindikazio ezaugarria ematea esan zen eta euskararen erabilpenaren aldeko zenbait ekintza egiteaz gain manifestapen handi bat antolatzea proposatu zen.

Batzorde iraunkor bat EHEn

Taldeak liberatu bat behar zuela eta aukeratu zen bat. Eritzi ezberdinak agertu ziren liberatu honen funtzionamendua, baina azkenean nahiko ados zeuden guztiak berak izan behar zuela Gipuzkoakoa gehi Euskal Herrikoa koordinatuko zituena. Liberatuarekin batera laguntzaile bat atera zen liberatuaren ondoan iharduteko prest.

Joan den asteburuan bildu zen Zarautzen Euskal Herrian Euskaraz erakundearen Batzarre Nazionala. Berrogei bat lagun eta egun t'erdi taldearen birregituraketaz eta kanpaña berrietaz hitzegiteko. Hiru txosten eta proposamen asko.

Horrezaz gain batzorde iraunkor bat osatu zuen EHEren Nazionalak. Batzorde iraunkor horren bete beharra batzar batetik bestearen arteko tarte horretan egin beharreko gauzak erabaki eta eragitea izango litzateke. Liberatua, laguntzailea, eta eskualde bakoitzeko lagun bat izango dira batzorde iraunkor hori osatuko dutenak.

Garbi gelditu zen bai eta ere lanen banaketa bat egin beharra zegoela eta hala egin zen. Komunikabideak, inprenta, materiala eta ekonomia beste hainbat herriko partaideen ardurapean banatu ziren.

Hiru txosten eztabaidarako

Ondoren Euskarazko Egunkaria zela eta taldearen markaje edo desmarke ideologikoz etorri zen eztabaida. Euskarazko Egunkariaren aldeko kanpaña hasteko EHEren Batzorde Iraunkorra egunkari horren argitaratzea lantzen ari direnkin harreman estutan sartzea proposatu zen.

Monte Albertian bertan bazkaldu eta hiru txostenen irakurketa-eztabaidari eman zitzaion hasiera.

Lehendabizikoa aurkeztu zuenak alderdi politikoei eus-

kara ardatz bezala ez dutela hartzen eta testimonialismotik atera behar zela eta Euskararen Partidu baten alde agertu zuen bere burua instituziotan parte hartu eta handik ahalik eta baliapiderik handienak aprobetxatzeko.

Erantzun asko jaso zituen denak EHE reafirmatzearen aldetik eta partidu hipotetiko horren desagokitasuna azpimarratuz. Proposamen zehatzik ez zenez egiten eta eskatutako bakarra erreflexioa izanik beste txosten bati eman zitzaion tokia.

EHE, presio talde bat

Bigarren txostenak presio talde bezala definitzen zuen EHE. Orain arteko lan positiboa baloratuz lan etengabeak eta kanpaña konkretuak proposatzen ziren txosten honetan. Lan etengabeen artean zeuden salaketa lana, euskaltokiak bultzatzea, errotulazio lanak eta euskararen zerbitzuak bultzatzea udaletxetan.

Kanpañen artean berriz euskal egunkarikoa eta lurraldetasunaz hitzaldi mordo bat ematea.

Hirugarren txostena oso antzekoa gertatu zen planteamoldez eta gauza berri bezala euskal zinemaren egoera dela eta gai espezifiko horrekin ere beste kanpaña bat antolatzea proposatu eta onartu zen.

Larunbat gauean "Arrano" elkartearen afaldu eta igande goizean eman zitzaion segida bilerari.

Proposatutako ekintzak biltzea eta besterik baldin bazen aurkeztea gelditzen zen. Hori egin zen igande goizean.

Ekintza bakoitzaren berri berehala izango dugu EHE taldea beraiekin lehen bait lehen hastekoa da eta.

T. MANTEROLA

Udal Antzerki Lantegikoekin

«Hernanin antzerki bokazio haundia dago»

Duela hiru bat aste hasi zen martxan Hernaniko Udal Antzerki Lantegia. Datorren urtean herri horretan martxan hasiko den Kultur Etxe baten atala izango denak jadanik eman ditu lehen urratsak Biteri izeneko lokaletan daukaten areto batetan. «Ttanttaka» antzerki taldea da proiektu horren gidari, Hernanin bizi den antzerki zaletasunaren erakusgarri. Lantegikoekin hitzegin dugu xehetasun gehiago jakitearren.

ARGIA.— Nondik ateratzen da udal antzerki tailerra muntatzearen asmoa?

Lantegia.— Hernanin antzerkia egiteko bokazio haundia dago, mundu guztiak nahi du antzerkia egin. Gure ustez hori da egin behar dena. Talde asko egotea, jendeak antzerkia egitea. Ttanttaka eta Titirikoko taldekoen artean hasi ginen udaletxearekin kontraprestazio moduko zerbait egiten, guk klaseak eta horrelakoak eskeini, eta udaletxeak lokalak uzten zizkigun guri han lan egiteko. Udaletxeak onartu egin zuen antzerki lantegi bat mun-

tatzeko aurkeztu genuen proiektua. Hori da hasiera. Lantegia da nolabait gure ideiala; guk ez dakigu asko, baina hau da guk herriari aportatzen dioguna, gure lana. Oso lan soila da...

A.— Eta orain dela gutxi hasi zarete lanean...

L.— Duela bi astetik hona hasi gara lantegi moduan funtzionatzen. Hiru talde dauzkagu, haurren taldea, institutukoena eta haundiena. Bestalde, badago antzerkiaren inguruan proiektu globalago bat, hau da, hilabetero antzerki talde bat ekartzea Hernanira. Oraingoz,

haurrentzat egiten da programazio hori hamabostean behin. Programazio horri apirilean egingo dugun astebeteko programazioarekin hasiko dugu.

A.— Lantegia martxan ari den hiru aste hauetan zer ikusi duzue?

L.— Bueno, guretzat oso ongi egon da. Umeen taldea daramagunok lehendik ezagutzen genituen haurrak. Beraiek antzerkia bakarrik egin nahi dute: montai bat. Gidoia hartu eta benga, gorputz espresioa eta horrelakoak ez dituzte maite. Beste taldetan hastapenak lantzen ditugu: erritmoa, gorputz ariketak, eta horrelakoak, hauek ez dute espektakulurik egin nahi, antzerkiaren inguruko gauzak ezagutu baizik, gorputza erabili apurtxo bat.

A.— Eta teoriarik baduzue zuen lanaren inguruan?

L.— Bai, badugu, baina oso etxetik ibiltzekoa da... Dena dela, horrela egin behar dela pentsatzen dut... Donostian oso zaila da horrelako ezer egitea, oso inpersonala bait da; baina, Hernani gure etxea baliatze bezala da, elkar ezagutzen dugu, ezagutzen gaituzte, eta antzerkia asko maite dutenez, guretzat ilusio bat da antzerkia egitea horrelako giro batetan. Bestalde, harrobia landu behar dela pentsatzen dugu.

A.— Baina harrobia zertarako, gero taldeak sortzeko?

L.— Ez, gero norberak nahi duena egiteko... Bizitzan balio garri izan daiteke, musika edo beste edozer bezala. Baina guk antzerkia lantzen dugu, eta hori lantzen ari gara.

A.— Gisa honetako beste esperientziarik ezagutzen al duzue?

L.— Ermuan badago horrelako lantegi bat baina ez dugu hango esperientzia hurbiletik ezagutzen; Zumaian ere bada-

goela uste dut... Nik uste dut jendeak zerbait egin nahi duela, horren adierazgarri izan daiteke Hernanin haundien taldea izatea jendetsuena...

A.— Ze dinamika daramazue talde bakoitzarekin?

L.— Hasteko, txikien taldean hamabi dira, baina ia egunero agertzen da berriren bat ikusi eta gustatzen bazaio bertan gelditzeko asmoz. Institutokoak hamabost dira, gero Instituto bertako taldean jende gehiago dago, han orain dela sei hilabete beste esperientzia bat hasi bait genuen; helduen taldean hogeitabost inguru dabilta. Talde guztiak astelehen eta ostegunetan aritzen dira, bakoitzak ordu t'erdiz, txiki-ekin bost t'erditan hasi eta hamar t'erdia arte hirugarren taldearekin bukatzen dugu. Guk lan egiten dugun modua erakusten dugu. Berek ikus dezaten nola egiten dugun, nola pentsatzen dugun guk egin beharko litzatekeela. Entrenamenduarekin hasi, haurrekin jolasak izaten dira, gero maila gutxiko akrobaziarekin, eta gero ipuin bat hartu eta muntai batekin hasi behar gara. Haundiekin beste modu batera egiten dugu lan, beste programa bat da, entrenamendua, erritmoko jolasak, interpretazioko gauza txikiak, inprobisazioak. Denbora gutxi eta jende asko.

A.— Ze tratu klase dago udaletxearekin?

L.— Datorren ikasturtetik aurrera Biterin kultur etxea hasteko proiektua dago; oraingo badago plastikako lantegia. Bi tailer hauek kultur etxean sartuko dira. Gu gara nolabait pioneroak. Bestalde jendea berez udaletxean apuntatu beharko litzateke, baina guztiak Biterira etortzen dira zuzenean.

M.A.

euskal kulturaz

Sabin

antzerkia

● **Nafarroan ospatu behar den zirkuitoa atzeratu behar.**-- Martxoan zehar ospatu asmo zuen Euskal Antzerki Taldeen Biltzarreak iaz ere ospatu zen Nafarroako itzulia hamar bat herritan zehar. Itxura denez itzuli hori atzeratu beharrean egongo dira EATB-koak bai Nafarroako Diputazioarekin eta bai udaletxeekin dituzten negoziaketak ez dutelako nahi bezain azkar aurrera egin. Iazko itzulia zela eta Nafarroako Diputazioak 100.000 pezetako dirulaguntza eskeini zuen aurten ere egiteko baldintzarekin. Orain badirudi oztoporik badagoela, baina izan daiteke burokrazi asunto soila. Dena dela, eta une batetik bestera ez bada konpontzen itzulia, jadanik guztiz zehazturik dagoena, bere horretan maitzera trasladatu beharko litzaieke. Jakingarri da iaz otsailean ospatu zen itzuli horretako kostoa milioi erdi ingurukoa izan zela.

liburuak

● **Xabier Amurizaren beste nobela bat emango argitaratu.**-- "Enea" izango da Xabier Amurizak argitara emango duen hurrengo nobelaren izena, hirugarrena kalkulatu oker ez bagaude. Aspaldiko "Hil ala Bizi" eta azken aldiko "Oromendierrieta"ren ondorengo "Enea" dator beraz, aspaldiko Euskal Herrian girotutako nobela omen dena, eta nolabait aintzinako usadioak eta lege berrien arteko enfrontamendua planteiatzen duena.

● **Iñaki Zabalearen "110. Street-eko geltokia".**-- Duela denbora dextente genekien nafar idazlea nobela batekin kementsu ari zena. Oraingoan, bere New York-eko egonaldian etenalditxo bat eginez honez gero amaituta ekarri omen du eta bere izena "110. Street-eko geltokia" izango da. Nobela beltza edo antzekorik delakoan gaude, Harlem-en zehar mugitzen den euskaldun bat bertako protagonista delarik. "Susa" argitaletxeak ekingo dio argitalpenari.

TXU TXU MU TXU KA

zinema

● **Pedro Oleak amaitua dauka Bilbori buruzko laburmetraia.**-- Pedro Oleak "Akelarre" egin ondoren badirudi nahiko gustoa hartu diola Euskadin filmatzeari eta dagoeneko guztiz amaiturik dauka Bilbori buruz eta haren inguruan errodatutako laburmetraia bat. Gaia gehiago zehaztuz, uholdeen ondorengo berauren birrerakitzeari buruzko historia bat egitea da, festentzat etabarrentzat ere lakua eginez. Bere asmoa datorren Bilboko filme laburren Zinemaldira aurkeztea omen da.

euskalgintza

● **"Euskararen Eguna", maiatz hasierarako agian.**-- Euskarazko Kulturaren Batzarren baitan (EKB) aspaldi sortu zen "Euskararen Eguna" izenpean zer bait egiteko asmoa, eta azkenerako badirudi detaileak zehazten bukatzen ari direla EKBkoak. Itxura denez, jai haundi bat izango da, euskararen inguruan festa erreibindikatibo bat egiteko asmoz. Data behin betiko zehaztea posible ez izaki ere, baliteke maiatz hasierarako izatea. Antolaketa tajuzkoa eginez gero, dudarik ez dago zer bait berri inportantearen aurrean egon gaitzekela.

Sabinen arrapostua

Eugenio Arozena Eritzi eta Balorazio Batzordeko Idazkariari

Eugenio Arozenaren erantzuna irakurri ondoan ARGIA 1.146. alean esandakoa baieztatu egin duela besterik ez daiteke ondorioztatu. argi eta garbi adierazten bait du berak diru hori Eritzi eta Balorazio mahaiak "...bere garaian erabaki zuen taldeei zuzendu eta zuzenduko zaie"la. Horrelako indefinizio-tan bi milioi eta erdirekin ibiltzean konjelazioz ez baina agian hibernazioz hitzegin beharko genuke. Arozenak aipatzen dituen hiru talde horietatik batek behintzat ez bait du oraindik aurkeztutako projektua muntatzeko inolako asmorik erakutsi. erabili behar zituen antzezleak ez dituelako eskura, agian. Iazko dirulaguntzak ematerakoan jarritako epea informeak aurkezteko izatea oso harrigarri iruditzen zaigu, batez ere talde horiei aurretik milioia eskuratu zaienean. Dena dela, eta diru kopuruei begiratuz gero, badirudi Eugenio bera Idazkari den Eritzi eta Balorazio Batzorde hori ez zela oso fin ibili diruak banatzerakoan. presupuestoaren ehuneko hogeitabostean huts egin bait du, hau da, bost milioi ia bederatzi hilabete ezer egin ez duten hiru talderen artean banatu bait zuen. Diru hori frigorifikotik ateratzen denean (non gordetzen da bada aurreko ejerizioan gastatu ez den dirua) guztiok poztuko gara antzerki talde horien obrak ikustean.

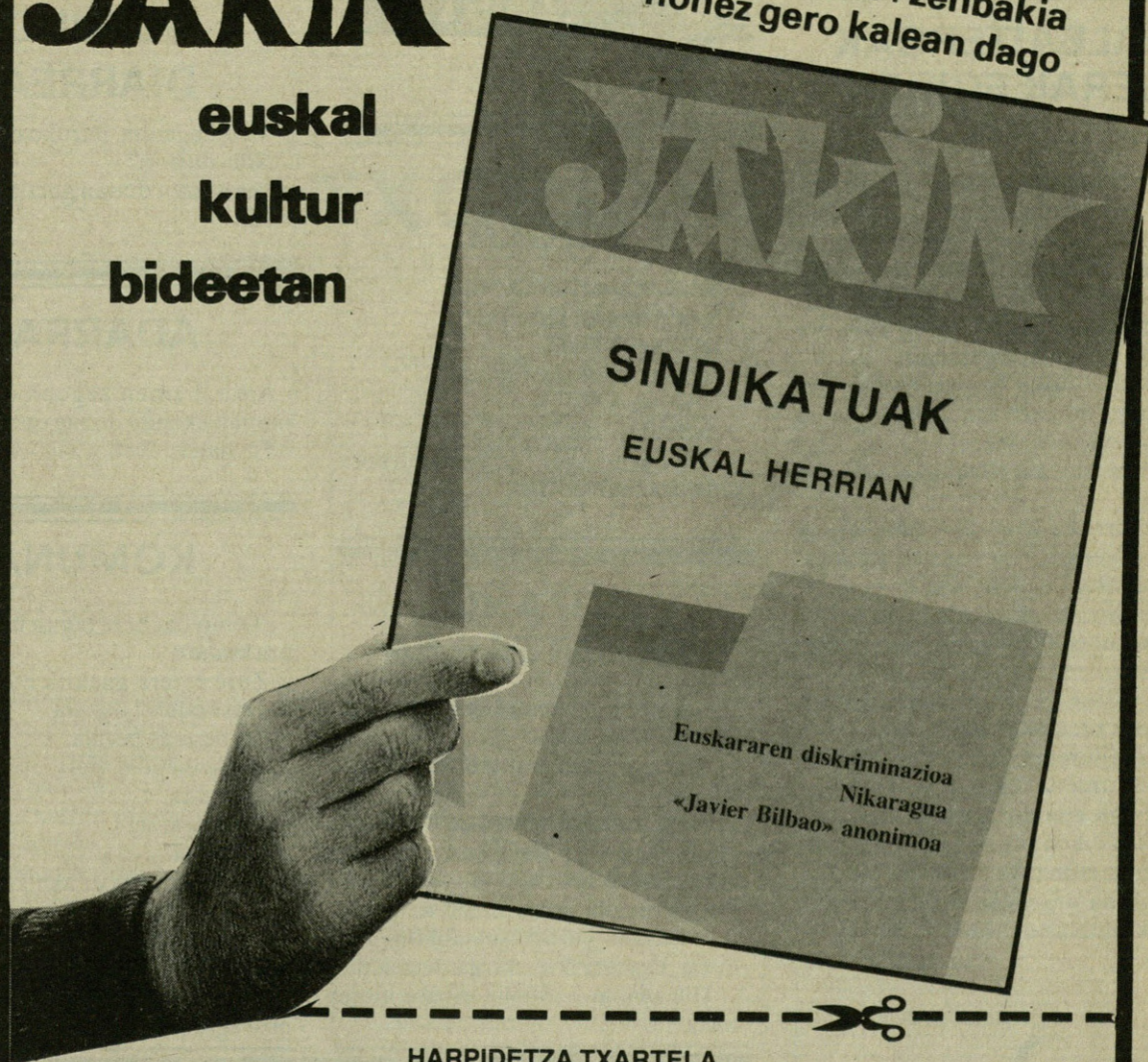
diskoak

● **"Eskola" txarangaren disko berria.**-- Bixente Beltran musikagileak zuzentzen duen "Eskola" txarangak disko bat grabatzeari ekingo dio, nahiz eta dagoneko hitzeginda eduki oraindik ere apurtxo bat itxaron beharko badu ere. Izan ere, "Elkar"ekin aterako dute diskoa eta estudioa hilabete batetarako pasata okupatua edukitzeagatik, ezin izango duete berehala grabatzen hasi. Azkenik, esan dezagun Bixente Beltran apellidu bereko Juan Mariren anaia dela ("Txanbela" taldekoak).

JAKIN

**euskal
kultur
bideetan**

33. zenbakia
honez gero kalean dago

HARPIDETZA TXARTELA

JAKIN aldizkariaren harpidedun egin nahi dut:

Izena

Kalea Herria

Gurutze (+) baten bidez adierazten dudana erantzungo dut urteko ordainketa (1.500 pta.)

☐ txeki bidez ☐ renboltoz ☐ nire Banku kontuaren bidez (bete behetako zatia hau)

Banco o Caja de Ahorros Banku edo Aurrezki Kutxa

N.º de cuenta / Kontuaren zenbakia

Sucursal / Sukurtsala

Titular de la cuenta / Kontuaren jabea

Entitate horretako nire kontuan zorpetu itzazue, mesedez, JAKINEK nire izenean aurkez diezazkizuen erreziboak. Agur.

Sírvanse adeudar en mi cuenta con esa entidad los recibos que a mi nombre les sean presentados por JAKIN. Atentamente.

Firmado / Zinatzailea

Domicilio / Beldarria

JAKIN - Ategorrieta hirib., 23 - DONOSTIA (13)

HARPIDEDUN EGIN ZAITEZ!

«ALBAITEROAK BERAK EGIREN DU»

Ernaltze eta inseminazio artifiziala azken garaiotan sarritan aipatzen den gaia dugu, baina gizakumeokin berria bada ere aspalditxo hari ziren horrelako saioak baserrietan, behiekin eta.

Orduko pasadizoa duzue hau, eta benetan gertatukoa gainera:

Ba omen zuten baserri batean behia, eta susara jarri zenean esan omen zion andreak senarrari:

— Idiskoa edo ekarri beharko diogu ba honi?

— Ez andrea ez. Hori orain albaiteoak berak egiten du.

— Albaiteoak egiten duela?

— Baietz ba, berak egiten duela.

— Baina nola liteke hori? Nola egingo du ba?

— Zuk esaten baduzu, hala izango da.

Sinistu zuen andreak eta egin zioten deia albaiteoari. Hau etorri zenean, etxejoauna ez zen bertan, eta etxe-koandreak eraman zuen ikuilura, eta hola esan omen zion:

— Begira, jauna: hor duzu behia, hor palangana urarekin, eta hor pertxa prakak zintzilik uzteko.

ODOLA

Semeak aitari esaten dio:

— Aita! Odolaa! Odolaaa!

— Ixilik egon hadi!

— Aitaaa! Odolaaa! Odolaaa!

— Ixilik egoteko!

— Aitaaa! Odolaa! Odolaaa!

— Ixilik egon hadi edo beste aizkora-kada bat emango diat.

BUTANO BANATZAILEA

Butano banatzaileak galdetzen du:

— Zenbat bonbona?

— Bi seigarrena, erantzuten dio lori-tok.

Izardi patzetan iristen da butaneroa eta loritoa izan dela konturatzean bonbona bat botatzen dio eta paretan kontra zintzilikatzen du lorioa.

Jesukristo gurutzatua aldamenen duela. Horrela ikusirik, galdetzen dio:

— Hik zenbat bonbona eskatu hituen bada?

BURUKO DIARREA

— Mediku jauna, buruko diarrea dut!

— Nola da hori?

— Pentsatzen dudana guztia kaka zaharra da.

ADARRAK

— Aiba, hemen zegoen adarrekiko animalia kendu duzue ezta?

— Ez, han ispilu bat zegoen.

KOMUNA

Tonto bat bere lagun baten etxera doa esanez:

— Zure etxera gustora etortzen naiz. Bai etxe ederra duzula.

— Ba, besteak bezala.

— Ez, hobegoa. Besteek ez dituzten gauzak ditu.

— Adibidez, zer?

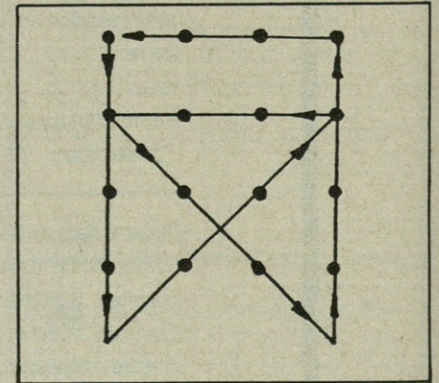
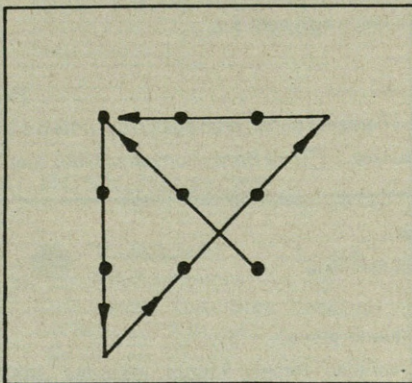
— Komuna.

— Komuna? Zer dauka komunak berezi?

— Ba, atea irekitzean argi bat piztutzen dela eta irterakoan itzali.

— María! tonto honek frigorifikoan pixa egin duela!

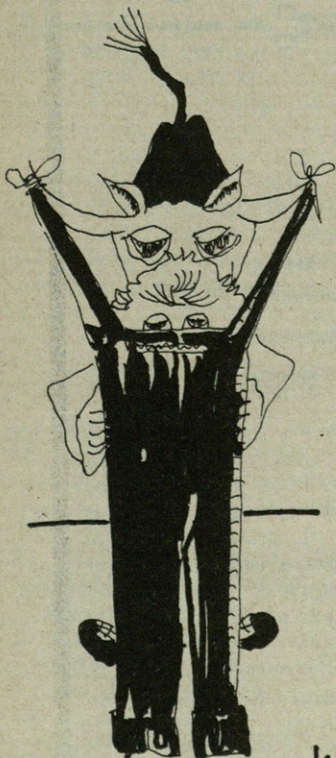
«Koxka»n proposatutako denborapasen soluzioa

DAMEROA:

«Itsasoz doana, jatean, edatean, lo datzanean, eta are, jarririk dagoenean ere, badoa, ez da orduan ere baratzen. Zeren untziak, nahi ez badu ere, berekin baitarama».

A. Berandu. B. Janzten. D. Oilanda. E. Zerrena. F. Berezia. G. Mendeak. H. Setatia. I. Arraina. J. Benetan. K. Atzendu. L. Zezenak. M. Janaria. N. Bezera. O. Debekua. P. Ahaidea. R. Gorrotoa. S. Dendaria. T. Ostarte.

«TXORIARI»

Askatasunan irudi zaitut
hegan zabilztan txoria
olerkarien olerki askok
zurea du baloria
izadiakin batzen dakizun
abeslari dotoria
zure barruan nabaritzen da
libertate koloria.

Batzutan hegan aldiz zuhaitzan
adar gainean ipini
zenbat abesti liluragarri
ote dituzu eskeini
alaitasuna sortu nahirikan
tristerik den edozeini
zure izatez konzentratu-
sarritan egondu naiz ni.

Imajen xea daukazu bainan
bihotzez handia zera
bereizietan berezia da
zure izateko era
behetikan gora bezala hegan
zabiltza goitikan behera
eta poetak zuri begira
zoratu egiten gera.

Udaberriko egun sentian
irrintziz zerade hasten
seaskan dauden haurtxo txikiak
jartzen dituzu jolasten
eta zaharrago geradenari
bihotzeraino itxastan
mendi, baso ta baserri denak
zuk dituzu aberastan.

Udako giro atsegina da
sendagarri eta trinko
basoko zuhaitz tartetikan zu
pozikan zara jaikiko
gero eguzki goxoa hartuz
irrintzi alaiz hasiko
zure mokotik udan abesti
tristerik ez da jaurkiko.

Udazkeneko horbel zimelak
egizko lagun dituzu
hego haizeak eraginikan
lumak harrotzen zaizkizu
bainan neguan heiztariekin
zabiltz erne eta izu
udaberria etorri arte
egun bortitzak daukazu.

Heiztariaren beldur iragan
negu beltzeko eguna
nahiko arina nola daukagun
gizon askoren zentzuna
eta tiroka hiltzen duenak
zuk duzun bihotz biguna
zihur esango nuke ez dela
askatasun laguna.

Elur xurian hotzak dardarrez
janari bila oihuka
denak bezala egiten duzu
iraupenaren burruka
horrela ikus eta nik nola
ogi apurtxo bat uka
zeren horixe uka dizunak
sentimenturik ez dauka.

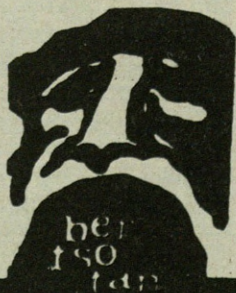
Zauden lekuan egongo zara
izadian serbitzuan
bainan gizarte kutsatu honek
mina emango zizuan
hargaitik zerbait agertu nahiez
triste ikusi nizuan
zalantzik gabe zure oihuak
mundu garbi bat nahi zuan.

Txori maitea ez dut aurkitzen
zu goraltzeko erarik
nork baloratu zure abotsez
hartzen ditugun oparik
hegats hoietan ez da agiri
libertatean mugarik
zentzu horretan ezin onartu
txoriantzat kaiolarik.

Kaiola eta muga deneri
daukazu hainbat gorroto
nortasunari sarritan egin
diotelako oztopo
hargaitik burni eta sareak
hautsi arte mokoz moko
txorien hegats lumetara gu
inoiz ez gara igoko.

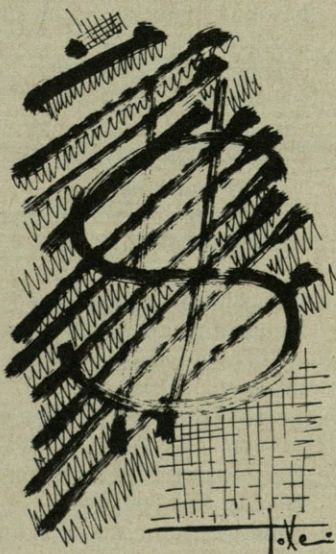
Zurekin amets egitea gaur
neretzat da bizigarri
zeren zuk behintzat maite nauzula
bihotzak du iragarri
bertso hauetan esperantzaren
soinuak dit erakarri
egun sentiko goiz batean zuk
didazula iratzarri.

**Bertso hauek «Tx»
ezizenaren pean aurkeztu zituen
Jokin Arregik Venezuelatik
ARGIA Bertso Paper
Txapelketan.**

Bankuen irabaziak eta krisi ekonomikoa

B. BAKAIKOA

URTERO bezala, aurten ere, Espainiako Estatuan koka-tuta dauden banku ahaldu-nen irabaziak argitaratzen ari dira. Hori dela-eta, finantz erakunde hauetako administrazio-batzordeak beren akzionisteei kontuak azaltzen dizkiete eta gertaera honek eskatzen duenez estatuko egunkari eta aldiz-kari gehinetan kontu hauen berri ematen digute, nahiz kontu hauetan batzordekideen soldatak edo dietak gordean egon. Jakina, salbuespen batzuk eginez gero, banku hauen irabaziak, beti, positiboak eta opa-roak izaten dira, nahiz inguru guzti-ko egoera deprimitua eta krisiak ji-poitua izan. Bestalde, irabaziak ne-gatiboak edo kontuak zuzenak ez di-renean, martxa kaxkarra daramate-lako, estatuak fondo finantzario ba-ten bidez sendotzeko bidean ezart-zen ditu, gero banku handienak ja-betzen direlarik, sail honetan kon-zenrazioa handituz.

Aurtengo balantze hauetan, Es-painiako Estatuan dauden zazpi banku handienak irabazi oparoak azaldu dizkigute, Banco Hispano Americano kenduz gero, honek bere irabaziak kontuen barruan dituen desorekak zuzentzeko erabiliko bait ditu, ez korbonetan banatzeko. Be-raz, banku honen akzionistek ez dute ezer kobratuko, nahiz hau ez izan bere adminitrazio-batzordekoen kasua.

Espainiako Estatuan dauden za-pi banku handien artean Banco de Bilbao eta Vizcaya aurkitzen dira eta hauek ere irabazi oparoak izan di-tuztela ezin daiteke uka, ia 28 mila milioi pezetakoa izan bait da. Gai-nera, urtetik urtera, berauen iraba-zien hazkundera, inflazio tasarena baino handiagoa izanez, erakunde hauen sarrera erreala ghituz doaz.

BAINA arazoa ez dago hemen. Gauza, gaurregun pairatzen ari garen krisialdia da eta banku hauen jokabidea, bai Euskal Herrian, bai Espainiako Estatuan

egoera larri honetaz aprobeztatzea da beren irabaziak asko igotzeko.

Espainiako Estatuako enpresa han-dienetarikoen kontuak ikusten bal-din baditugu, berehala ohartuko ga-ra finantz kostuak izugarri altuak di-rela, batipat krisialdi honek gehien jipoitu dituztenetan eta finantz zama hau ez dute multinazional enpresek inolaz ere pairatzen. Halaz ere, he-mengo agintari guztiak —de facto— bat datoz, esaten dutenean Euskal Herri edo estatuko enpresen krisia alokairu-kostuak sortutakoa dela eta ondorioz, hauek ez badira jaisten krisialditik irtetzerik ez dagoela. Be-raz, azken finean, langileriari zamat-zen diote krisiaren zergatia eta hau ari da jasatzen egoera honen ondorio larriena.

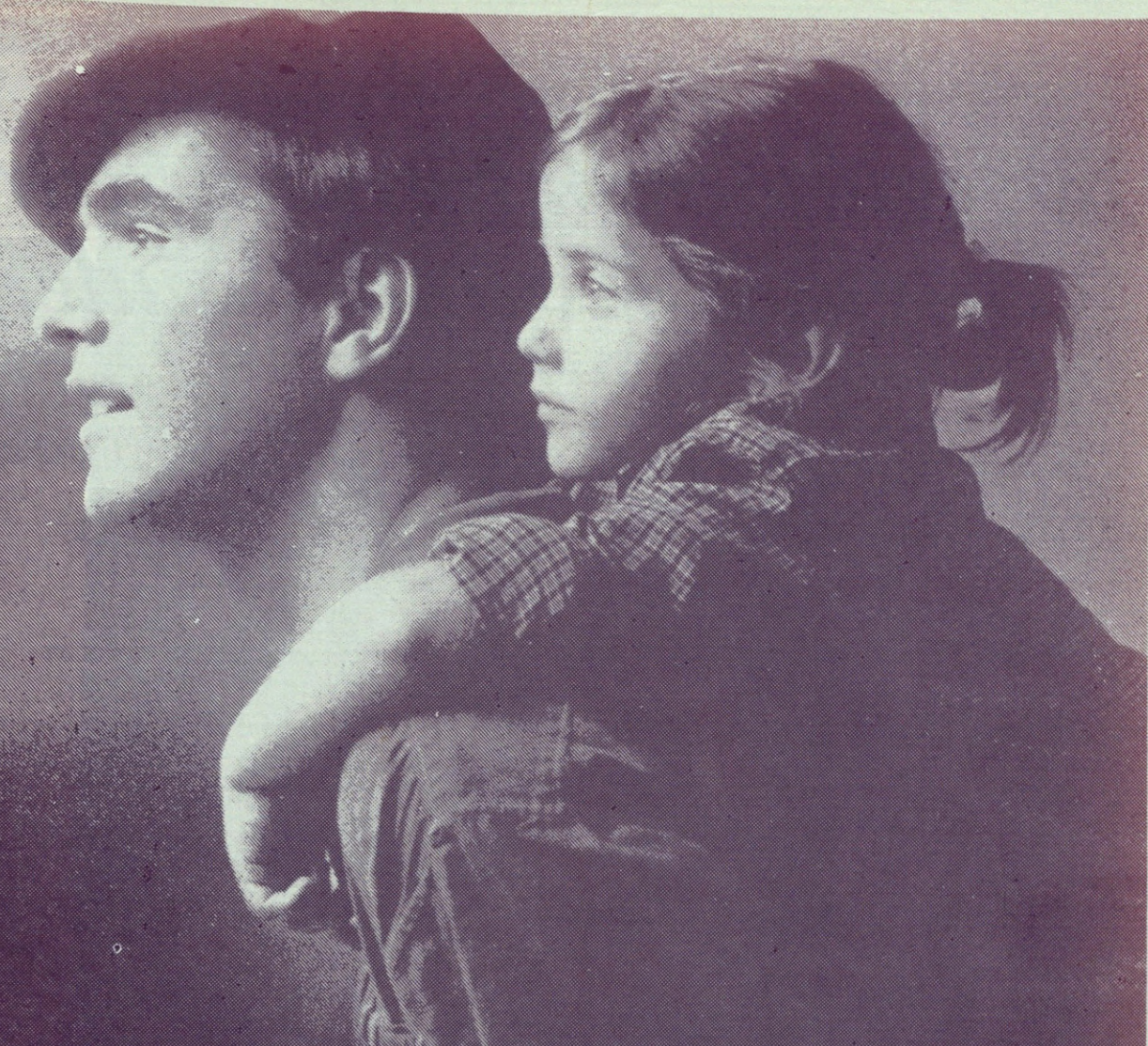
Langileriari krisia leporatze ho-nek bi ondorio nagusi ditu. Alde ba-tetik, alokairu-kostuak murrizteko politika aurrera eramatea, AMI, ANE, ASE, e.a. direla bide, hitzar-men hauetan alokairuen igoera-ta-sak inflazio-tasaren azpitik geratzen

bait dira, enpresarien etekina, azken urte hauetan goituz joan delarik; hau produktibitatearen hazkundera kon-tutan hartzeke. Bigarrenik eta latze-na, lanpostutik kanpo geratu beha-rra; zentzu honetan, Hego Euskal Herrian milioi laurden langile, kal-kulu fidagarriak diotenez, edo 190 mila datu ofizialek, kale gorrian aur-kitzen dira; iadanik hiru milioi esta-tuan.

Bien bitartean, bankuen irabaziak etengabe gora doaz beren hankape-tan harrapatzen duten guztia pasa-tuz. Ez hori bakarrik, baizik eta Eus-kal Herriatik baliabide finantzarioak ateratzen ari dira, beste toki «ego-kiago» batzutan inbertitzeko; adibi-dez multinazionalei; baldintza erraz batzuekin, dirua erruz uzteko ez dute inongo arazorik. Gaurregun, beldu-rrik gabe, esan daiteke bankuen jo-kabidea, Hego Euskal Herriari da-gokionez behintzat, dirua ateratzeko beste bide bat, duela urte batzuk hori esaterik ez zegoen bitartean.

HONEN aurrean zer egin? Bada, gauza ez da batere erraza praktikan jartzeko, zeren mekanismo teknikoak zailak ez izan arren, neurri politikoak hartu behar bait dira eta hauek bai gaxkak direla aurrera eramateko, batipat borondaterik ez dagoenean hori egi-teko. Beraz, neurri politikoak hartu behar dira finantz erakunde hauek inbertsioak edo mailegu erosoagoak eman eratzeko.

Horretarako, nazionalizazio efi-ziente bat martxan jarri beharko lit-zateke, edota interes-tasak eta mai-leguak kontrolpe zorrotz batean eza-rri bankuak, ondorio ongarriak eko-nomia guztira heda daitezen. Era honetan, krisiaren ondorioa, langile-riaren lepotik, esku gutxi batzuren pean dauden finantz erakunde hauetara iritsiko bait litzateke. Bai-na, azkenean, hori egitea, politika-rien eginkizuna da eta hori; gaurkoz, arrunt zaila ikusten dugu. Denbora lekuko.....

GAZTEA. BIZIA. ZIURRA.

25 urte Elkar Lanean

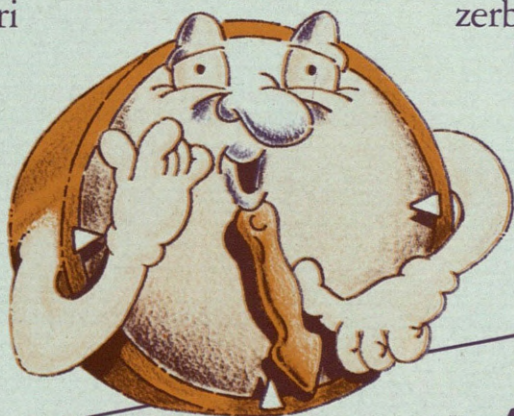
CAJA LABORAL

30 segunduren buruan zeure eragiketak eginik daude.

"Tarjeta 24 CAP" txartelaz
gure Kutxazain Automatikoak
erabiliaz dirua atera, dirua sar,
talo edo txeke, zure
kontuaren laburpena
eska, talonari berri
bat eska eta hori
dena
herrenkan
jarrita itxoin
beharrik gabe,

denbora asko aurreztuz.
30 segunduz behetik, eta batere
konplikaziorik gabe, Gure
Kutxazain Automatikoak
egunaren 24 ordutan
zerbitzeko

baitauzkazu, nola
funtzionatzen
duen pausoz
pauso azaltzen
dizute.

Kutxazain Automatikoa

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA